

Történeti és statisztikai adatok az 1901. évről.

Intézményünk az új század első évében a modern törekvések és haladás jegyében lép, a mennyiben a lefolyt évben a testület minden rétegére kiható oly hatalmas alkotások és átalakulások történtek s vannak folyamatban, melyek intézményünk mindgazdagabb történetében egy új korszak hajnalhasadását jelzik.

Felügyelő Altábornagy Urunk Ő Nagyméltóságának minden irányban s főleg intézményünk mindmagasabb színvonalra emelése érdekében megnyilatkozott magas intencióinak eredményeként, Honvédelmi miniszter úr Ő Nagyméltóságának bölcs indítványára s Belügyminiszter úr Ő Nagyméltóságának hozzájárulásával egy vegyes bizottság küldött ki a csendőrség szolgálatának az egész vonalon mélyreható megbirálása, s intézményünk egy kitünősége által végezett nagyszabású tanulmányút eredményeként előterjesztett reform-tervezet alapján a szükséges változások keresztülvitele érdekében.

E bizottság áldásdús működésének gyümölcsét már élvezzi a csendőrlegénység, a mennyiben a szolgálati felszerelés egyszerűsítése, a szolgálatteljesítés könnyítése s a téli őrjáratok rendszeresítése már a legtávolabb eső őrön is őszinte hálát fakasztott az intéző körök atyai gondossága iránt.

A bölcs előrelátás és gondosság legszebb gyümölcsei azonban csak most vannak érőben a serény munkálkodással az őrök számának tetemes emelése, az oktatásnak viszonyainknak megfelelő rendezése, a szolgálati órák tetemes leszállítása, a legénység illetekeinek s főleg nyugdíjának szabályozása, az öltözeti és felszerelési cikkek némi megváltoztatása, az irodai és számviteli teendők

M. KIR. CSENDŐRLAKTANYA BUDAPESTEN.

Közép pavillon (tishti és altishti étkező) és legénységi épület.

M. KIR. CSENDŐRLAKTANYA BUDAPESTEN,
Körúti főhomlokzat,

egyszerűsítése s végül járásörmesteri állások rendszeresítése tekintetében.

Oly dús sorozata ez az intézmény érdekében életbeléptetendő reformoknak, hogy ezek után méltán várható, hogy intézményünk minden egyes tagja az elégedettség által is fokozott erejét annál inkább s annál hosszabb ideig szenteli a testületnek, az ő édes otthonának s meleg tűzhelyének.

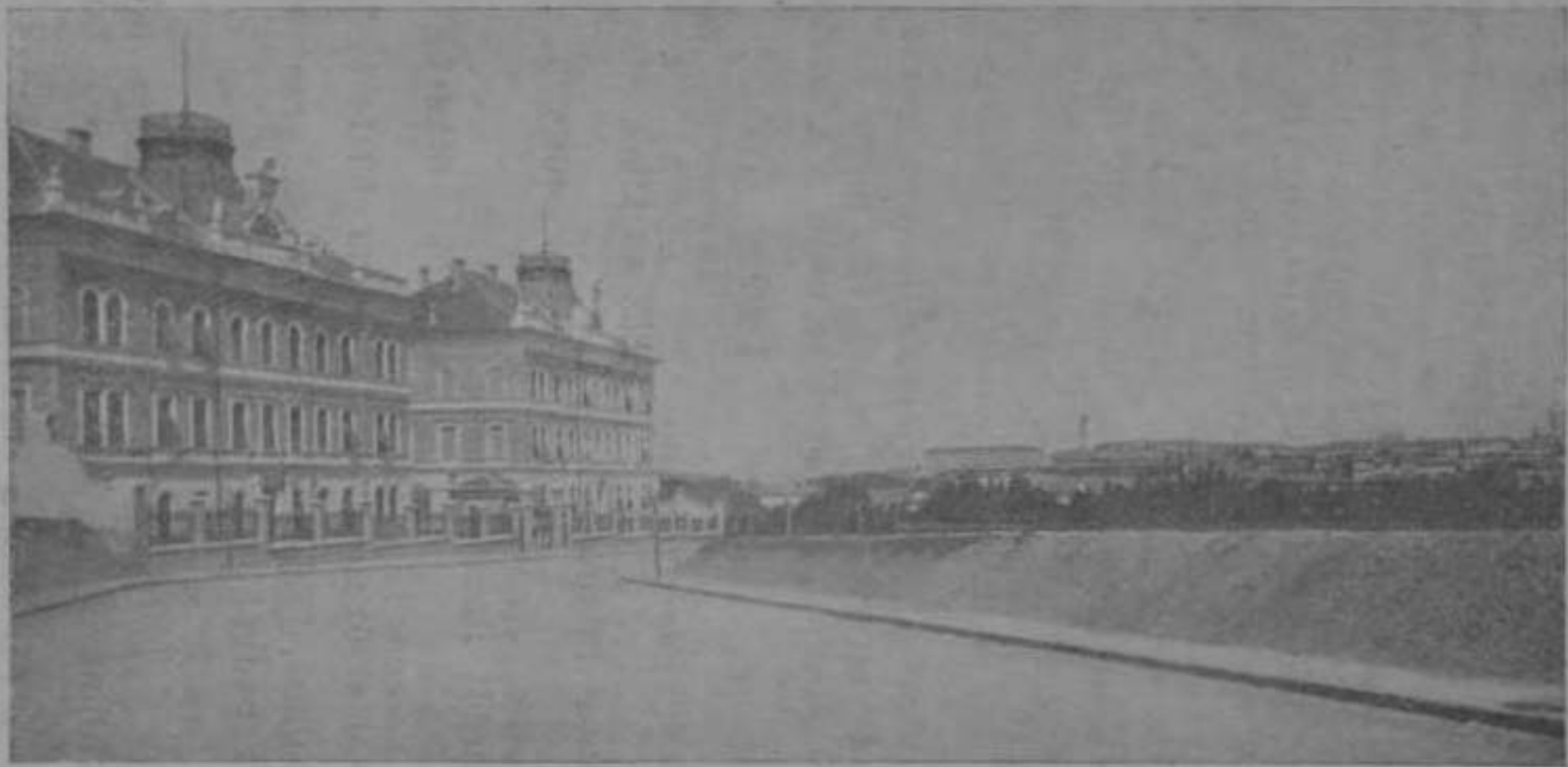
Intézményünk minden irányu intensiv fejlődésének s izmosodásának hatalmas jeleként kell továbbá a Belügyminiszter úr Ö Nagyméltósága nagy áldozatkészségéből Budapesten ujonnan épült csendőrségi laktanyát is megemlítenünk.

A laktanya a budai oldalon az új budai külső körút mentén a Németvölgyben épült s a szemlélőre hatalmas épület-csoportozatával már távolról meglepő benyomást tesz. A laktanya, a melyben a Budapesten elhelyezett összes csendőrségi alosztályok s ezeken kívül a kerületi törzs is elhelyezve van, pavillon-rendszerben épült s áll két tiszti, két legénységi kétemeletes épületből, a közép pavillonból, melyben a tiszti és legénységi étkező, a raktárak, az irodaszolgák és a markotányos van elhelyezve, az istállóból, a fogdaépületből s a lovardából.

Közzétesszük a laktanya egyes részeinek képét, hogy olvasóinknak közelebbi képet is nyújthassunk e monumentális alkotásról.

A midőn e rövid pár sorban általános képét adtuk annak a hatalmas lépésnek, melyet az immár feltétlen megbízhatósága, tapintatos működése és eredményes szolgálatai által általánosan elismert csendőrségünk a lefolyt évben megtett, csak hálás elismeréssel kell, hogy üdvözljük azon felsőbb vezetést, mely minden eszközt bölcsen felhasznál s kiaknáz arra, hogy intézményünk — mint az államigazgatás egyik főtenyezője — fontos hivatását a tőle várható kitartással, odaadással és eredményel teljesítse.

Nem hagyhatjuk végezetül megemlítés nélkül,

M. KIR. CSENDŐRLAKTANYA BUDAPESTEN.

Látkép a budai külső körútról nézve.

hogy ez új év első napján mult husz esztendeje, hogy a m. kir. csendőrség — a szegedi II. számú csendőrkerület felállításával — működését megkezdette. Hogy az annak idején kisded, benső energiájából kifolyólag azonban a szakadatlan s kitartó munka és nemes ambíció árán évről-évre hatványozott mértékben erősödő intézményünk e két decennium után mily magasztos pályára tekinthet vissza, azt részletesen zsebkönyvünk szűk keretében nem ecsetelhetjük, de tanúságot tehet ország-szerte a lakosság minden rétege azokról az eredményekről, melyeket a m. kir. csendőrség nemcsak főhivatása: a közbiztonsági szolgálat, de a kultúra s a magyarosodás terén is elért.

*

A csendőrségi alapok jelen állása a mult évben ismertetett vagyoni mérleggel szemben, az alapítványszerű kiadások eszközlése után a következő:

	1899.		1900.		gyarapodás
	K.	f.	K.	f.	
1. Csendőrségi jelvény-pótdij-alap	119568	46	119853	73	285·27
2. Csendőrségi jutalmazási alap	40485	64	40490	97	5·33
3. Dombrádi NagyGyula és neje szül. Berndt Ilonka alapítványa	6144	98	6152	48	7·50
4. Török Ferencz-féle alapítvány(1900 és 1901 szept.végén)	47408	93	53314	51	5905·58

Az 1900/901. év folyamán a következő őrsök állítottak fel, és pedig:

az I. számú csendőrkerületben:

Meregyón	5 fővel,	1901 szept. hó 1-vel
Riu-Vádulujon	5 „ „ „	hó 1-vel

a II. számú csendőrkerületben:

Ohába-Szerbászkán	6 fővel,	1901 szept. hó 1-vel
Vodiczán	5 „ „ „	hó 1-vel

a III. számú csendőrkerületben:

Trojáson	5 fővel,	1901 január hó 1-vel
Pankotán	5 „ „	május hó 1-vel
Csömörön	5 „ „	szeptember hó 1-vel

a IV. számú csendőrkerületben:

Semsén	6 fővel,	1901 október hó 1-vel
--------	----------	-----------------------

az V. számú csendőrkerületben:

Abelovan	5 fővel,	1901 augusztus hó 11-vel
----------	----------	--------------------------

a VI. számú csendőrkerületben:

Pomogyon	5 fővel	(működését még nem kezdette meg).
----------	---------	-----------------------------------

Őrsök létszáma felemeltetett:

a III. számú csendőrkerületben:

Kispest	3 fővel
---------	---------

a IV. számú csendőrkerületben:

Göncz	
M.-Sziget	
Alsó-Apsa	
Szaploncza	
Felső-Visó	
Rozália	
Dragomérfalu	
Huszt	
Szaniszló	
Kapnikbánya	1—1 fővel
Bátyu	
Nagy-Lueska	
Csap	
Ublya	
Vidrány	
Sztropkó	
Szirma	
Tisza-Lök	
Munkács	2 fővel

a VI. számú csendőrkerületben:

Boldogasszony ————— 1 fővel

Örsök létszáma leszállított:

a II. számú csendőrkerületben:

Orsova ————— 5 fővel

a III. számú csendőrkerületben:

Csorvás	}	————— 1—1 fővel
Kondoros		
Mezőberény		
Ujkigyós		
Kőrösladány		

a IV. számú csendőrkerületben:

Szepes-Remete	}	————— 1—1 fővel
Gyertyánliget		
Taraczköz		
Irhóc		
Terebesfejérpatak		
Tiszaborkút		
Alsókalocsa		
Iszka		
Máté-Szalka		
Bikszád		
Mező-Vári		
Csaroda		
Vinna-Banka		
Lyuta		
Csornoholova		
Turia-Remete		
Örmező		
Alsó-Vereczke		————— 2 fővel

Áthelyezettek:

az I. számú csendőrkerületben:

a petrosényi szakasz *Hátszegre* 1901 október hó 1-vel
 az oltszemi örs *Étfalva-Zoltánba* 1900 decz. hó 1-vel
 a csik-szt domok. örs *Csik-Karczfalvára* 1901 ápr. 1-vel
 a csik-rákosi örs *Csik-Mádéfalvára* 1901 július hó 1-vel

a IV. számú csendőrkerületben:

az alsó-vereczeki szakasz *Munkácsra* 1900 decz. 1-vel
 a héthársi örs *Pétermezőre* 1901 november hó 1-vel
 a szolyai " *Nagy-Geöczre* 1901 január hó 1-vel
 a mező-laborczi örs *Vidrányba* " " " 1-vel
 az alsó-apsai örs *Közép-Apsára* " október " 1-vel

az V. számú csendőrkerületben:

a vámosfalvi örs *Lónyabánya* községbe 1901 jun. 1-vel
 a felső-motesiczi örs *Szvinna* községbe 1901 aug. 31-vel
 a teszéri örs *Alsó-Sipékre* " okt. 31-vel

a VI. számú csendőrkerületben:

a köves-kállai örs *Kövágó-Örsre* 1901 május hó 1-vel
 a batéi örs *Mosdósra* 1901 évi szeptember hó 12-vel
 a bodóhegyi örs *Vas-Hidegkutra* 1901 szept. hó 29-vel

Csendőr-különítmények működtek:

az I. számú csendőrkerületben:

Meregyóban 4 fővel 1898 decz. 22-től 1901 aug. 31-ig
 Riu-Vadulnjon 8 fővel, 1900 márc. 30-tól 1901 aug. 31-ig
 Előpatakon 3 " } a fürdőidény tartamán át
 Csik-Tusnádon 2 " }

a II. számú csendőrkerületben:

Marillavölgyben 5 fővel, a fürdőidény tartamán át

a III. számú csendőrkerületben:

Trojáson 5 fővel, 1900 aug. 27-től 1901 január 1-ig
 Odvoson 5 " 1900 november 14-től kezdődőleg

Hosszupályin	4 fővel	1900 december 22-től	kezdődőleg
Bagaméron	4 " "	1901 április 18-tól	" "
Csömörön	5	} fővel, a legmagasabb udvar gödöllői tartózkodása idején át	
Valkón	7		
Isaszegen	9		
Szt-László-Fürdőn	4 fővel	} fürdőidény tartamán át	
Bihar-Füreden	5 " "		
Menyházán	4 " "		

a IV. számú csendőrkerületben:

a rank-füredi	} fürdő- és nyaraló telepeken 2—2 fővel a fürdőidény alatt	
a stoósi		
a virágvölgyi		
az erdőbényei		
a szobránczi		
Szomolnok-Huttán	3 fővel,	1899 szeptember 15-től

az V. számú csendőrkerületben:

szliácsi fürdőn	2 fővel,	} a fürdőidény tartamán át
csorbatói fürdőn	2 " "	
Koritnicza fürdőn	3 " "	
Trencsén-Teplicz fürdőn	5 " "	
csizi fürdőn	2 " "	
Szent-Antalon	3 fővel,	egész éven át
Modoron	2 fővel,	1901 június 1-től október 1-ig
Fenyőházán	2 " "	" " 15-től szept. 15-ig

a VI. számú csendőrkerületben:

Kövágó-Örsön	3 fővel,	1900 máj. 15-től 1900 okt. végéig
Harkányon	1901 június 1-től	} 2—2 fővel, a fürdőidőszak tartamán
Tarcsán	" május 26-tól	
Balaton-Földváron	" június 1-től	
Hévizen	" május 15-től	
Balaton-Füreden	" június 1-től	
Siófokon	" május 25-től	
Almádin	" június 15-től	

Tisztikar.

A testület kebelében ez évben előfordult egyéb változások röviden a következők:

Ő csász. és ap. kir. Felsége 1901. évi április hó 26-án Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával: **Hausenblasz Károly** alezredesnek, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület parancsnokának, különféle alkalmazásokban hosszabb időn át tanúsított érdem- és kimagasló szolgálatai legfelsőbb elismeréseül, a *Ferencz József-rend lovagkeresztjét* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ő cs. és ap. királyi Felsége 1901. évi január hó 8-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy **Petrás-Kammerer Gyula** századosnak, a csendőrségi pótlókeret vezetésében egy teljes évtizeden át tanúsított, különös szakértelemmel párosult, kiválóan ügybuzgó és eredményteljes működése elismeréseül *a legfelsőbb megelégedés* kitejezése tudtul adassék.

Csiszár Gyula főhadnagynak, a m. kir. VI. sz. csendőrkerület parancsnokságnál, segédtiszti minőségben öt éven át teljesített igen jó szolgálataiért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr dicsérő elismerését nyilvánította.

A *perzsa király Ő Felségének* az 1900. évben Budapesten tett látogatása alkalmával *szentgyörgyi Jablánczy Sándor altábornagy*, a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének a *«perzsa I. osztályu nap- és oroszlanrendjel»*;

Panajott Sándor ezredes, a III. sz. csendőrkerület parancsnokának a *«perzsa II. osztályu nap- és oroszlanrendjel»* és

Oláh Ödön I. osztályu százados, budapesti szárnyparancsnoknak, a *«perzsa III. osztályu nap és oroszlanrendjel»* adományoztatott.

A magyar kir. csendőrség rendszeresített

Csendőr- kerület	Ezredes	Alezredes	Őrnagy	L. II.		Főhadnagy	Hadnagy	Számvivő		Örmester			Őrsvezető			
				száza- dos	száza- dos			száza- dos	főhadnagy	hadnagy	gyalog	lovás	összesen	gyalog	lovás	összesen
I.	1	1	1	8	15	27	1	1	74	.	74	214	.	214		
II.	1	1	1	6	12	18	1	1	31	19	50	153	28	181		
III.	1	1	1	8	11	19	1	2	45	19	64	142	50	192		
IV.	1	1	1	8	15	23	1	1	70	3	73	206	13	219		
V.	1	1	1	6	12	18	1	1	52	.	52	156	.	156		
VI.	1	1	1	7	13	20	1	1	51	.	51	202	.	202		
Összesen	6	6	6	28	45	63	62	3	3	3	4	323	41	364		

Ehhez a m. kir. horv.-szlav. csendőrség

Horvát- szlapon	Ezredes	Alezredes	Őrnagy	L. II.	Főhadnagy	Hadnagy	Számvivő	Örmester	Őrsvezető
1	1	1	4	14	1	.	.	36	203
Főösszeg	7	7	7	31	16	71	68	4	3

Megjegyzés. A hat m. kir. csendőrkerületnél 4—I. oszt. és 49—II. oszt. törzsörmester, a részükre rendszeresített illetekkel, ezenkívül 37—II. oszt. törzsörmester, örmesteri illetekkel, továbbá a m. kir. horvát-szlavon csendőrparancsnokságnál 7—II. oszt. törzsörmester örmesteri illetekkel, a rendszeresített örmesteri állomány rovására vannak kivezve.

Előléptetések :

1901. évi május hó 1-ével.

I. A m. kir. csendőrségnél :

alezredesekké: dombrádi **Nagy Gyula**, II., és **Enyeter Ferencz**, IV. számú csendőrkerületbeli őrnagyok ;

állománya 1901. évi november hó 1-vel.

Csendőr			Főösszeg				Szárny	Szakasz	Tiszti különítm.	Pótló-keret	Ö r s			Polgári alkalm.		
gyalog	lovás	összesen	Tiszti	Legénység örmestertől lef.		Szolgálg. ló					gyalog	lovás	összesen	Irnok	Irodaszolg.	
			gyal.	lovás	össz.											
1332	.	1332	40	1620	.	1620	.	8	25	.	.	240	.	240	1	2
840	213	1053	29	1024	260	1284	260	6	16	.	.	158	39	197	.	2
798	286	1084	33	985	355	1340	350	6	16	1	1	162	56	218	.	2
1120	77	1197	36	1396	93	1489	93	8	21	.	.	238	14	252	1	2
814	.	814	29	1022	.	1022	.	6	16	.	.	177	.	177	.	2
989	.	989	32	1242	.	1242	.	7	18	.	.	220	.	220	1	2
5893	576	6469	199	7289	708	7997	703	41	112	1	1	1195	109	1304	3	12

ideiglenesen rendszeresített állománya.

794	.	794	22	1033	.	1033	.	4	12	.	.	221	.	221	.	2
6687	576	7263	221	8322	708	9030	703	45	124	1	1	1416	109	1525	3	14

Létszám felett:

- a) a m. k. honv. ministerium XVI. ügyosztályában :
 1 ezredes,
 1—I. o. és 1—II. százados és
 1 főhadnagy ;
- b) a m. kir. csendőrségi felügyelőségénél :
 1 altábornagy,
 1 vezérőrnagy,
 1—I. oszt. százados és
 1—II. oszt. törzsörmester.

őrnagyokká: **Göttmann Bódog**, III., **Saymann József**, I. és **Szócs Mihály**, V. számú csendőrkerületbeli I. osztályu századosok ;

I. osztályu századosokká: **Bányai Albert**, II., **Szathmáry József**, III., **Loránth Dénes**, III., **Dumbovics Emil**, IV., **sepsi-szent-györgyi Szilágyi**

Gergely, II. és Bencze Bálint, IV. számú csendőrkerületbeli II. osztályu századosok;

II. osztályu századosokká: *Bariss Árpád, Pfeiffer Károly és Reschner György, I. és Schachovszky Gusztáv III. sz. csendőrkerületbeli főhadnagyok;*

főhadnagyokká: *Domby Sándor, II., Wachsmann Vilmos, IV., Menkina János, VI., Szőke Béla, I. és neczpáli Justh András, V. sz. csendőrkerületbeli hadnagyok;*

hadnagyokká: *Schill Ferencz, V., Pifát Oszkár, IV., árközi Mihály Károly, V., Nedelkovich Győző, VI., Zelko Henrik, II., Mráz Henrik, II. és Kálmán János, IV. sz. csendőrkerületbeli hadapródok.*

II. A m. kir. horvát-szlavon csendőrségnél:

II. osztályu századoská: *Milosavjevics Györgg, főhadnagy.*

1901. évi november hó 1-ével.

I. A m. kir. csendőrségnél:

őrnagygyá: (*Quinz Károly és Michl Pál I. osztályu századosok számára való rangientartás mellett*) **Szabó József**, V. számú csendőrkerületbeli I. osztályu százados;

I. osztályu századoská: *Szányi Árpád, IV. sz. csendőrkerületbeli II. osztályu százados;*

II. osztályu századosokká: *Neumayer Szilárd és Buday-Unger Gyula, VI. sz. csendőrkerületbeli főhadnagyok;*

főhadnagyokká: *Balló Lajos, II., és felső-cöri Csereanyés Emil, I. sz. csendőrkerületbeli hadnagyok;*

hadnagyokká: *Gidófalvy Elemér, IV., Tolveth Károly, V., Kacsicz Pál, VI. és nemesszeghi Nemesszeghy László, IV. sz. csendőrkerületbeli hadapród-tiszthelyettesek.*

II. A m. kir. horvát-szlavon csendőrségnél:

II. osztályu századoská; *Car István főhadnagy.*

Nyugdíjaztattak 1900/1901. évben: *Kubass Mihály ezredes*, továbbá *Éderer Nándor* alezredes, mely alkalommal **Ó cs. és ap. kir. Felsége** 1901. évi augusztus hó 26-án Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával neki a *czimzetes ezredesi* jelleget legkegyelmesebben adományozni méltóztatott, és *varbogyai Bogyay Vincze* I. oszt. százados, kinek ugyancsak ez alkalommal **Ó cs. és ap. kir. Felsége** 1901. évi szeptember hó 6-án Zirczen kelt legfelsőbb elhatározásával a *czimzetes őrnagyi* jelleget legkegyelmesebben adományozni méltóztatott, végül *Misnay Jenő* I. oszt. százados-számvivő.

Várakozási illetékekkel 1 évre szabadságoltatott: *Doroghy József* hadnagy.

Szabadság engedélyeztetett, minden illeték megszüntetése és létszám felett való vezetés mellett egy év tartamára: *Lipcsey Andras* főhadnagynak.

Meghaltak: *Panajoth József* őrnagy és *kotwiczii lovag Zgorski László* alezredes.

Legénység.

A legénységi állomány kiegészítési viszonyai ez évben is kedvezők voltak, a mennyiben a cs. és kir. közös hadügyminiszter Ur által a közös hadsereg gyalog és lovas magyar ezredeitől ezredenként 4, összesen 260 tényleg szolgáló önként jelentkezőnek, valamint a m. kir. honvédelmi miniszter Ur által honvédezredenként 4, összesen 112 főnyi tényleges önként jelentkezőnek átengedése lényegesen hozzájárult a létszámhiány fedezéséhez.

A fogyatékek volt:

Év és hó	Csendőrkerületnél és pedig						Összes hiány
	I. sz.	II. sz.	III. sz.	IV. sz.	V. sz.	VI. sz.	
1900. évi							
Október	8	22	37	24	27	38	156
November	3	30	25	30	33	32	153
Deczember	30	24	17	28	31	22	152
1901. évi							
Január	18	26	20	36	38	9	147
Február	15	12	20	20	43	13	123
Márczius	23	35	22	69	51	18	218
Április	47	25	33	46	38	12	201
Május	53	35	17	27	47	18	197
Június	69	12	18	19	59	29	206
Július	79	23	25	30	69	27	253
Augusztus	77	9	22	15	67	35	225
Szeptember	16	17	8	35	39	37	152
Összesen	438	270	264	379	542	290	2183

Azon fogyatékek, mely a legénység állományában 1900 okt 1-től 1901 szept. 30-ig előfordult, számszerint a következő:

A csendőr-kerület száma	Szolgálatidejének letelte után kilép.	Meghalt	Szökevény	Nyugdíjaztatott	Végkiegészéssel elbocsátott	Családi tekintetből eltörölt	Fegyelmi úton eltávolított	Hadtörvényszéki leg elbocsátott	Polgári államban szolgálatba lépett	Szolgálatban megszűnt	Sebesülés folytán meghalt	Fegyverhasználati esetek száma
I.	111	8	.	28	87	1	.	9	2	1	.	6
II.	133	2	1	17	31	1	.	9	2	.	1	9
III.	159	9	2	22	14	2	16	5	9	1	.	10
IV.	236	.	.	27	60	.	2	24	9	1	.	26
V.	102	7	.	21	53	2	12	22	1	1	.	19
VI.	148	4	.	18	20	4	4	12	1	3	.	17
Összesen	889	30	3	133	265	10	44	87	25	9	1	87

Szolgálati kötelezettségének betöltése után kilépett:

Év és hó	Csendőrkerületnél						Összesen
	I. sz.	II. sz.	III. sz.	IV. sz.	V. sz.	VI. sz.	
1900. évi							
Október	10	18	19	12	17	14	90
November	25	18	13	19	13	24	112
Deczember	15	12	12	22	12	11	84
1901. évi							
Január	8	4	12	21	7	11	63
Február	11	6	9	6	6	13	51
Márczius	2	22	14	58	8	26	130
Április	9	16	22	35	9	7	98
Május	3	18	9	16	11	11	68
Június	8	6	8	7	6	13	48
Július	5	3	10	12	7	8	45
Augusztus	3	2	11	5	2	6	29
Szeptember	12	8	2	23	4	4	53
Összesen	111	133	141	236	102	148	871

A magyar királyi csendőrség legénységi egyéneinél:

1901 évi szeptember hó 30-án volt:

Csendőr-kerület száma	Igazolványos	Koronás ezüst érdemkereszt	Ezüst érdemkereszt	I. oszt. vitézségi ezüst érem	II. oszt. vitézségi ezüst érem	Hadi érem	Jubileumi emlék-érem	I. oszt. legénységi szolgálati jel	II. oszt. legénységi szolgálati jel	Szolgálati pótdíjjal bíró altiszt	Szolgálati pótdíjjal bíró csendőr	Nős
I.	90	7	2	.	.	6	1000	16	196	277	566	136
II.	24	7	3	2	1	7	825	8	109	320	210	75
III.	68	9	.	1	.	7	942	13	135	301	286	101
IV.	68	2	4	.	1	8	936	7	157	355	235	134
V.	32	1	5	.	.	5	674	3	110	258	192	82
VI.	64	8	7	.	1	9	948	7	146	365	180	123
Összesen	346	34	21	3	3	42	5325	54	853	1876	1669	651

Kitüntetések

az 1900. október 1-sejétől 1901. szeptember 30-áig terjedő időszakban.

I. Jelvényes kitüntetést nyertek:

1. **Kaufmesz Mihály** őrmester, a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában.

Kaufmesz Mihály őrmester 1873 április 16-án a fennállott 10. országos csendőrparancsnoksághoz mint önként belépő felavattatván, onnan 7 év, 7 hó és 25 napi tényleges szolgálat után 1880 december hó 11-én a cs. és kir. 2. gyalogezred tartalékállományába helyeztetett át. De a csendőrségi szolgálat iránti előszeretet és vágy által ösztönözve, már a következő év végével újból és pedig a m. kir. I. sz. csendőr kerületi parancsnoksághoz vétette fel magát s azóta szakadatlanul — tehát összesen 27 éven felül — e közül 24 évet mint altiszt szolgál a csendőrségnél.

Nevezett őrmester, ki már mint fiatal csendőr tünt fel kiváló használhatósága által, az utóbbi években a naszódi őrs parancsnoka volt és ezen minőségében előzőleg szerzett érdemeit azzal tetézte, hogy az előfordult gyakori közbiztonsági zavarokat, legnagyobb részben személyesen, kiderítette és ezeknek tetteseit — szolgálati ideje alatt összesen 917-et — az igazságszolgáltatás kezeibe juttatta, mi által a reábizott ezen örskörletben is a legrendezettebb viszonyok állottak be. De kitünt ezen derék altiszt azáltal is, hogy árvíz alkalmával a veszélyeztetett helyeken alárendelt csendőreivel gyorsan megjelenve, öntudatos és czélszerű intézkedéseivel, valamint a személy- és vagyonmentés körüli önfeláldozó és fáradságos működésével a lakosságot nagyobb veszély- és kártól megóvta.

Mindezekhez hozzájárul még azon körülmény is, hogy Kaufmesz őrmester 5 ízben nyert dicsérő ok-

iratot, 3 ízben nyilvánosan megdicsértetett, egyszer pedig jutalomdíjban részesített, de megfenyítésére egyszer sem szolgáltatott okot.

Ő cs. és ap. kir. Felsője legkegyelmesebben méltatva ezen jeles altiszt hosszú és eredménydus szolgálatát, 1900. évi október hó 25-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával neki a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

2. **Bokor Miklós** őrmester, a m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában.

Bokor Miklós őrmester 1875-ben a cs. és kir. 2. gyalogezredhez felavattatván, onnan 1878. évi december 8-án mint tizedes áthelyeztetett a fennállott m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz. Tehát immár 26 éven felül szolgál, még pedig a csendőrségnél több mint 23 évet és ebből 20 évet mint önálló örsparancsnok

Nevezett ezen hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt mint örsparancsnok, épúgy mint szakasparancsnokhelyettes is, mindig egyaránt kötelességű és lankadatlan ügybuzgósággal működén, különösen a közbiztonsági szolgálatban igen szép eredményeket ért el, a mennyiben mintaszerű tevékenysége, rendkívüli kitartása és kiváló szakértelemmel párosult ügyességének sikerült, nemcsak a saját, hanem a szomszédos örskerületek területén is, a legbonyolultabb és legsúlyosabb beszámítás alá eső bűncselekményeket is felderíteni. Ezen példás működése folytán csak az utóbbi 13 év alatt — az előbbi időről adatok most már beszerezhetők nem voltak — összesen mintegy 300 bűntettet és vétséget derített ki és ezekért számtalan bűntettet és törvényszegőt fogott el, illetve jelentett fel.

De nem csupán a külszolgálatban tünt ki ezen derék altiszt, hanem alárendeltjeinek nevelése, oktatása és fegyelmezésében is, úgy hogy előljáróinak teljes megelégedését és bizalmát érdemelte ki, mihez képest kitünően is van minősítve és eddig összesen

5 rendbeli dícsérő elismerésben részesült, ellenben büntetve egyszer sem volt.

Mindezek alapján **Ő cs. és ap. kir. Felsége** 1900. évi november hó 9-én Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával Bokor Miklós őrmesternek a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

3. **Preidt Gábor** II. oszt. törzsőrmester a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában.

Preidt törzsőrmester 1874 december hó 16-án a főnállott cs. kir. 10-ik országos csendőrparancsnoksághoz mint önként belépő felavattatván, 1876 május hó 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz helyeztetett át. Tehát immár 27 évet — ebből 23 évig mint altiszt — megszakítás nélkül szolgál a csendőrségnél.

Nevezett szolgálata kezdetétől 1878 július haváig különböző őrsökön a gyakorlati közbiztonsági szolgálat terén, az altiszti iskola sikeres elvégzése után pedig, vagyis 1879 április hó óta, a felette fontos, sokoldalú, nagy pontosságot, lelkiismeretességet és szakértelmet igénylő számvivői szakmában működik lankadatlan ügybuzgalommal és teljes odaadással.

Mint számvivői segédmunkás különösen a m. kir. csendőrség szervezési munkálatai körül kiváló érdemeket szerzett, a mennyiben három ujonnan felállított csendőrkerület egy-egy szárnyának sokoldalú és anyagi felelősséggel is járó gazdászati és számviteli teendőinek elrendezése és az idevágó munkálatoknak helyes irányba való terelése körül igen nehéz körülmények között elismerésre méltó sikeres munkásságot fejtett ki.

Ezen munkásság legfelsőbb elismeréseül Preidt Gábor II. o. törzsőrmestert **Ő cs. és ap. kir. Felsége** 1900. évi december hó 4-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával a *koronás ezüst érdemkereszt* legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

4. **Virág György** őrmester, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában.

Virág György őrmester 1872. évi február hó 26-án a cs. és kir. 26-ik vadász-zászlóaljhoz felavattatott és 2 év, 11 hó és 8 napi tényleges szolgálati idő után tartósan szabadságoltatott. 1877. évi június hó 21-én a fennállott m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz lépett át, honnan 1881. évi október hó 16-án a II. sz. csendőrkerülethez lett áthelyezve, hol 1901. évi augusztus hó 1-vel történt nyugdíjazásáig, összesen tehát 23 év 1 hó s 10 napig, ebből 19 évig mint őrsparancsnok, megszakítás nélkül szolgált.

Intézményünk ezen volt derék tagja a legelső szép eredményt mint csendőr 1878. évben a medgyesi őrsön érte el, midőn kitartó, erélyes és észszerű nyomozás után, egy katonaszökevényt, ki a rozsondai erdőben gyakori rablásaival és zsarolásaival tartotta rettegésben a lakosságot, elfogta.

Ezen eredményt aztán több rendbeli gyilkosság, számos betöréses lopás és egyéb többé-kevésbé súlyos beszámítás alá eső bűncselekmények kiderítése és a tettesek elfogása követte, úgy hogy összes szolgálati ideje alatt mintegy 2200 egyént fogott el, illetve jelentett fel a hatóságoknak. Kimagasló működést tanusított két ízben nagy tűzvész, továbbá 1892-ben Bács-Bodroghmegyében. 1895-ben Magyarország déli részében és 1897. évben ismét Bács-Bodroghmegyében pusztított árvízveszélyek alkalmazásával is.

Virág György őrmester 1901. évi augusztus havában fölülvizsgálat útján a hosszas csendőrségi szolgálatban szerzett törődöttsége folytán az állandó nyugállományba helyeztetvén, ez alkalommal neki kiváló érdemeinek elismeréseül **Ő cs. és ap. kir. Felsége** 1900. évi december hó 31-én Eisenerzben kelt legfelsőbb elhatározásával a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

5. **Maczkó Mihály** csendőr, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában.

Maczkó Mihály csendőr két társával 1900. évi júl. 15-én Káposztafalván a kiáradt Hernád folyó mellett sétálva a 300 lépés távolságra levő káposztafalvi Vám-vendéglő felől, — hol több gyermek a Hernádban fürdött, illetve annak partján játszadozott — rémes kiabálást hallott. Maczkó és társai a kiabálásból veszedelmet sejtve, a színhelyre futottak, hová, a futás közben kardját és zubbonyát már levetett, de egyébként felöltözött Maczkó Mihály csendőr elsőnek megérkezvén, egy zuhatagszerű gát előtt 230 lépésre, habozás nélkül a folyóba ugrott, a rohanó áradat által elkapott Lesicsko József káposztafalvi 11 éves fiugyermek megmentésére.

Maczkó Mihály csendőr, ki csak közepszerű uszó, a már eszméletlen gyermeket, alig 30 lépésnyire a gáttól utólérvén, őt rendkívüli erőlködéssel a partra hozta, hol aztán hosszas élesztgetési kísérlet után magához térvén, apja által hazavitetett és szak-szerű orvosi ápolásba vétetett.

Hogy Maczkó Mihály csendőr a fent előadott ténykedésénél saját életét valósággal kockára tette és ez által egy már különben biztosan elveszett gyermek életét a vizbefulástól megmentette: a színhely veszélyes természetén kívül, a hatóság részéről a szemtanúkkal felvett jegyzőkönyvek is igazolják.

Eme bátor, önfeláldozó és emberbaráti magatartás elismeréseül, **Ő cs. és ap. kir. Felseége** Maczkó Mihály csendőrnek, 1901. évi január hó 16-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával az *ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

6. Welther Mihály II. oszt. törzsőrmester a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában.

Welther Mihály törzsőrmester 1875. évi augusztus 16-án a fennállott cs. kir. 10. sz. csendőrparancsnoksághoz avattatott fel, 1876 május 1-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, innen pedig 1881 október hó 16-án a m. kir. II. sz. csendőrkerülethez

helyeztetett át. 1901. évi január hó 1-vel felülvizsgálat útján nyugállományba helyeztetvén, eltávozott a testületből, melynek 25 éven át oly kiváló tagja volt.

Ezen 25 évi csendőrségi szolgálati idő alatt Welther törzsőrmester 1875-től 1886-ig a közbiztonsági szolgálat terén ért el rendkívüli szép eredményeket, a mennyiben lankadatlan buzgalommal számtalan — a legsúlyosabb beszámítás alá eső bűncselekményt derített ki, s ezek tetteseiként mintegy 400 gonosztevőt — ezek közül több rettegett rablót és fegyházból megszökött fegyenczet tartóztatott le — illetve jelentett fel. Midőn pedig 1886-tól irodai szolgálatban alkalmaztatott, itt is oly mintaszerű magatartást tanusított s oly becsületesen működött, hogy előljáróinak elismerését s bizalmát ritka magas mérvben elnyerte és mindvégig megtartotta.

Ezen kitünő altiszt buzgó és kiváló működése elismeréseül azon alkalomból, hogy a testületből odaadó kötelesség teljesítésének rokkantja gyanánt kiválni kénytelenítettett. **Ő cs. és ap. kir. Felseége** 1901 február hó 25-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával a *koronás ezüst érdemkereszt*tel lett legkegyelmesebben kitüntetve.

7. Bardócz Salamon őrsvezető, a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában.

Bács-Bodrogh vármegye Petrovác helységében, 1900. évi október hó 11-én d. e. 9—10 óra között, a község tulajdonát képező, náddal fedett óvodája kigyuladván, a nagy szél és szárazság folytán csakhamar teljesen lángba borult és a berendezési tárgyakkal, alig egy fél óra alatt földig égett.

Bardócz Salamon őrsvezető, ki a szokásos tűzjelzésre menten a vész színhelyére futott, itt arról győződött meg, hogy még valamennyi gyermek az égő házban van, megmentésükre azonban senki sem mert vállalkozni, mert ez, tekintve, hogy a rozoga épület menyezete minden pillanatban beszakadhatott, a legnagyobb életveszéllyel járt volna.

E válságos pillanatban Bardócz őrsvezető gyors elhatározással, egy már égő ablakon át, a fojtó füsttel telített szobába elszántan behatolt, mely nemes példán felbuzdulva, őt aztán 3 merész férfi nyomban követett, kik aztán, az ijedtségükben a padok alá rejtőzött 28 gyermek megmentésénél hathatósan közreműködtek.

A mentési munkálatok közben a rémitő hőség és a fojtó füst folytán az egyik mentő eszméletét veszítve összerogyott, mire Bardócz őt átnyalábolta s az égő ajtón át a szabadba vonszolta, ennekutána pedig az égő zsarátnokon át másodszor is a szobába hatolt s habár a háztető s a mennyezet minden pillanatban bedőléssel fenyegetett, mégis helyét addig el nem hagyá, míg valamennyi gyermek veszélyen kívül nem helyeztetett.

Alig távoztak a derék mentők a házból, 2 odavaló lakos, nem tudva hogy gyermekeik már biztonságban vannak, könyörögve kérték őket, hogy a lángok közül az ő gyermekeiket is mentenék ki, mire ismét Bardócz őrsvezető volt az, ki valódi halálmegvetéssel — im már harmadszor — a zsarátnok és fojtó füsttel telt helyiségekbe hatolt, bátor és elszánt cselekedetével most is egy férfit segélynyújtásra ösztönözve, ki a legválságosabb helyzetbe jutván, az őrsvezető lélekjelenléte nélkül, menthetlenül veszve lett volna.

Hogy ezen mentési munkálatoknál Bardócz őrsvezető élete tényleg a legnagyobb veszélyben forgott, a leégett épület felette gyulékony anyaga, tetőzete s mennyezetének szerkezete, valamint azon körülmény is eléggé bizonyítja, hogy a lángoktól nemcsak ruházata, hanem hajzata is megperzselődött s a mint az égő házból a szabadba jutott, a ház tetőzete s a mennyezet is összedőlt, úgy hogy ha csak 1 perczel késik, feltétlenül az életével lakott volna.

A fentiekben előadott tényállás valódisága, a szemtanúkkal felvett jegyzőkönyvek szerint, kételyen ki-

vül beigazolva lévén: Bardócz Salamon őrsvezetőnek, több egyénnek saját élete kockáztatásával, a tűzhaláltól való megmentése, valamint az 1897. évben az aninai bányatelepen előfordult lázadás leverése és 1890-ben egy rablógyilkosság tettesének kinyomozása és letartóztatása körül szerzett kiváló érdemei elismerésül **Ó cs. és ap. kir. Felsége** 1901. évi május hó 7-én Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával őt az *ezüst érdemkereszttel* legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

8. Molnár József I. és

9. Deák Ferencz csendőrök, mindketten a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában.

Sebestyén József mérnök 1890. év szeptember havában Krassó Szörény vármegye részéről a községi legelők felmérése céljából Kornyarévára küldetett ki, a hol Béla nevű mérnök-gyakornok fiával a munkálatokat a jelzett hó 26-án meg is kezdette. — A felmérést a községbeliek nem jó szemmel nézték s már kezdetben iparkodtak azt meghiusítani, mert lelketlen izgatók, a különben is műveletlen s erőszakosságra hajló lakosságot azzal ámították, hogy a felmérések a kincstár vagy valamely magános ember saját érdekében és a község megrontására eszközölteti. Azonban a kellemetlenkedők a szép szóval hozzájuk intézett felhívásra mégis némileg lecsillapodtak, úgy hogy a munkálatok, habár nem háborítatlanul, de mégis 4 napon át folytathatók voltak.

Ily előzmények után érkezett el szeptember 30-ika, mely nap vasárnapra esvén, a szétszórta lakó nép — régi szokás szerint — a községháza előtt, ez alkalommal feltűnő nagy számban gyülekezett, úgy hogy d. e. 10 óra tájt már mintegy 500—600 főre rugó tömeg verődött össze, mely a legelő felmérését oly izgatottan tárgyalta, hogy a község főjegyzője, Dobrov Adolf, rosszat sejtven, a foganatosítandó óvintézkedések megbeszélése végett a csendőr őrsparanesnokot magához kérte.

A község házával rézsút szemben levő csendőr-laktanyában a jelzett időben csak 2 csendőr volt otthon, ezek közül az idősebbik, Molnár József, átmenvén a község házára, itt Dobrov jegyző által arra kéretett fel, hogy legyen készenlétben és szükség esetén a község házból veendő jelre siessen át. De Molnár csendőr átlátva a helyzet komolyságát, ezen tervet nem tartotta helyesnek, hanem abban állapodott meg a jegyzővel, hogy úgy ő maga mint csendőrtársa azonnal felszerelnek s haladéktalanul átmennek a község házához, egyrészt azért, hogy ott előre is fedett állásról gondoskodjanak, másrészt pedig, mert attól tartott, hogy később a még mindig növekedő tömegén át nem hatolhatnak s ellenszegülés esetén a lefegyverzésnek teszik ki magukat.

Ezen megállapodáshoz képest Molnár József és Deák Ferencz csendőrök tényleg rögtön teljesen fel is szereltek s így a község házához siettek, a hol alig hogy megérkeztek, már is nagy lármát hallottak, melyből tisztán kivehető volt, hogy a tanács-terembe hatolt tömeg a község biráját tetteleg bántalmazni akarja. A csendőrök azonnal közbeléptek, a termet kiürítették s a békétlenkedőket tapintatos, de határozott intéseikkel minden tettelegességtől visszatartották.

E közben azonban egy része a felbőszült embereknek a jegyzői iroda elé vonult és — mert a különben is népszerűtlen jegyzőt okolták első sorban a rájuk sérelmesnek vélt földmérés miatt — ablakait ökölnyi nagyságú kövekkel bezúzták s hogy lakásába hatolhassanak, már ajtaját kezdték döngetni; de mivel valaki elkiáltotta magát, hogy a mérnököt és az általa készített térképeket kerítsék kézre, a tömeg a mérnöknek ugyancsak a község háza közelében levő lakásához vonult el s itt éktelen lárma s szitkozódások között a bezárt és eltorlaszolt ajtót felfeszítve a mérnök fiát — ki nem birt elég gyorsan elrejtőzni — vonszolta ki az ut-

ezára s itt addig ütlegette, a míg eszméletét veszítve összerogyott.

Az ekként keletkezett zajra Molnár és Deák csendőrök — kik eddig a háborgó nép lecsillapításával más helyt voltak elfoglalva — a zaj irányába siettek, itt előbbi a lázongókat a törvény nevében és a szomorú következményekre való figyelmeztetés mellett felhívta, hogy a további tettelegesség és erőszakoskodástól tartózkodjanak, nehogy ellenük fegyvert használni kényteleníttessenek. De mindhiába: a féktelen tömeg, mely akkor már a községi előljáráóság kérelmére időközben, szintén kivonult 4 pénzügyőr, kettőn közülök kődobálások által többé-kevésbé súlyos sérüléseket okozva, megszalasztott, Molnár csendőr intéseit semmibe se vette, a mérnököt folyton ütlegetve, kivonszolta lakásából, hogy vele hasonlóan bánjanak el, mint előbb fiával. És míg a feldühödt emberek egy része a mérnök lakásán garázdálkodott s az összes térképeket megsemmisítette, másik része újból a jegyzői lakot ostromolta, a hova a súlyosan megsérült mérnök is nagy nehezen menekült. Sőt a tömeg most már a csendőrök ellen is fordult, úgy hogy ezek kénytelenek voltak fegyverüket használni és 1—1 lövést tenni, mire a lázongók meghátráltak s rövid időre nyugalom állott be.

Mintegy $\frac{1}{4}$ órára azonban a fanatizált tömeg, mely úgy látszott ismét tervszerűen gyülekezett, ellenséges szándékkal a csendőrök felé közeledett s egyszerre csak ismét megkezdődtek a kődobálások, melyek Molnár csendőr fegyverágyán s Deák csendőr szuronymarkolatán látható nyomokat hagytak hátra. Erre az előrebocsátott ismételt figyelmeztetés után mindkét csendőr gyors egymásutánban összesen 5 lövést tett, minek aztán megvolt azon hatása, hogy a felbőszült emberek, miután közülök 3 rögtön meghalt, 4 pedig súlyosan megsérült, a további támadást abban hagyva, megfutamodtak és így a jegyzői lakba való behatolásuk meggátoltatott, mi

ha sikerül, a jegyző s a mérnök, valamint ezek családtagjaira bizonyára végzetessé vált volna.

O cs. és ap. kir. Felsége legmagasabb figyelmére méltatván Molnár József és Deák Ferencz csendőröknek, 500—600 főnyi fanatizált emberrel való küzdelemben tanusított vitéz és veszélyt megvető kötelesség-hű magatartását, melylyel a község előljáróját és jegyzőjét, valamint a kiküldött mérnököt és ezek családtagjait a felkonczolástól megmentették s a törvény tekintélyét fentartották és ezért nekik 1901. évi június hó 5-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, érdemeik elismeréseül az *ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

10. **Schrédl Károly**, m. kir. VI. sz. csendőrkerületbeli őrmester 1869. évben a m. kir. honvédséghez felavattatván, 7 és fél évi tettleges szolgálat után 1877. évben közvetlenül átlépett az akkor fennállott m. kir. csendőrparancsnoksághoz, tehát 31 éven felüli összes tényleges szolgálati ideje mellett immár 24 évig és pedig 21 évet mint altiszt és őrsparancsnok megszakítás nélkül szolgál a csendőrségnél, mely hosszú szolgálati ideje alatt fáradhatlan buzgalommal, teljes odaadással és kitartással szentelte magát a szolgálatnak és a közbiztonsági szolgálat terén valóban igen szép eredményeket ért el, a mennyiben mintaszerű tevékenysége, kiváló ügyessége és leleményessége folytán összes szolgálati ideje alatt mintegy 536 büntettest tartóztatott le és 1530 egyént jelentett fel az illetékes hatóságoknak.

Ezen fáradhatlan és eredménydús tevékenysége által Schrédl Károly őrmester előljáróinak teljes megelégedését és bizalmát vivta ki.

O cs. és ap. kir. Felsége — legkegyelmesebben méltatva ezen fáradhatlan és buzgó altiszt eredménydús és 7 ízben dicséretet nyert szolgálatát — 1901. évi márczius hó 6-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával neki a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

11. **Szártory Jenő**, őrmester a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában, közel 29 évi, s e közül 17 évi csendőrségi szolgálat után, a csendőrségi szolgálatban szerzett törődöttség miatt, 1900. év november havában felülvizsgálat útján a nyugállományba helyeztetett s ily módon kivált a testületből, melynek évek hosszú során át kiváló tagja volt.

A csendőrséghez történt átlépése előtt szolgált a m. kir. honvédségnél és ezt megelőzőleg a közös hadseregben.

Részt vett az 1866. évben a poroszok elleni hadjáratban s ott kötelességét hiven és férfiasan teljesítette. — A csendőrségnél hosszú szolgálati ideje alatt mindvégig egyaránt fáradhatlan buzgalommal, teljes odaadással és lankadatlan kitartással szentelte magát a szolgálatnak; s a közbitonsági szolgálatban kifejtett eredményes működésén kívül nevezett altiszt az által is érdemeket szerzett magának, hogy alárendeltjeit mindig igen jól vezette, jól befolyásolta és oktatta és ezáltal az intézménynek jól használható altiszteket és csendőröket nevelt. E mellett mint őrsparancsnok őrsét mindig kifogástalan állapotban tartotta; magatartása és működése egész szolgálati ideje alatt pedig olyan volt, hogy úgy előljáróinak megelégedéseit, mint a hatóságoknak és a lakosságnak feltétlen bizalmát és tiszteletét kiérdemelte.

Ezek alapján **O cs. és ap. kir. Felsége** 1901. évi június hó 30-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával Szártory Jenő őrmesternek azon alkalomból, hogy önfeláldozó szolgálatteljesítése folytán egészsége teljesen megrendült és a nyugállományba helyeztetett; úgy háborúban mint békében teljesített buzgó és sikeres működése elismeréseül a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

12. **Ringer Alajos** II. oszt. törzsőrmester, a II. sz. csendőrkerület állományában, a közös hadseregben

eltöltött 3 évi tetteles szolgálata után 1879. évben az akkor fennállott m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz helyeztetvén át, mindössze immár 26 évet szolgál.

Ezen derék törzsőrmester kiváló kötelességérzet-től áthatva, mindig oly mintaszerű munkásságot fejtett ki, hogy több ízben részesült dicsérő elismerésben.

Nevezett a közbiztonsági szolgálat terén mint csendőr és őrsparancsnok épúgy mint számvivőségi segédmunkás, irodai alkalmazásban kötelességeit mindenkor előjáróinak legnagyobb megelégedésére teljesítette; főleg mint számvivő altiszt, a különös szakértelmet, megbízhatóságot és nagy pontosságot igénylő számvivői szakmában kiválóan megfelelt és fontos teendőit mindig teljes odaadással, lankadatlan ügybuzgalommal és ernyedetlen szorgalommal végezte és végzi jelenleg is.

Ezek alapján tehát, méltányolva e derék törzsőrmesternek jeles, kötelességű és buzgó szolgálatait **Ő cs. és ap. kir. Felsége** — megjutalmazandó és kitüntető a becsületes törekvést — 1901. évi július hó 13-án Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával Ringer Alajos II. oszt. törzsőrmesternek a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

13. **Szőcs Mihály**, őrmester a VI. számú csendőrkerület állományában.

Nevezett őrmester 1871. évben a m. kir. honvédséghez felavattatván, onnan 8 évi tényleges szolgálat után 1879. évben az akkor fennállott m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz közvetlenül átlépett, tehát immár 22 éven felül szolgál megszakítás nélkül a csendőrségnél, mely hosszas szolgálata alatt hivatásszerű kötelességét mindig és minden körülmények között fáradhatlan buzgalommal és teljes odaadással teljesítette. A közbiztonsági szolgálat terén, figyelemre méltó eredményeket ért el, a mennyiben kiváló ügyessége bő szakismeretei és

mintaszerű tevékenysége révén számos bonyolult és súlyos beszámítás alá eső bűncselekményt derített ki és összes szolgálata ideje alatt mintegy 488 bűntettet fogott el és 1409 egyént jelentett fel az illetékes hatóságoknak.

Ezen fáradhatatlan és buzgó altiszt — ki előjáróinak megelégedését és bizalmát teljes mérvben kiérdemelte — eredménydus és hosszas működése elismerésül **Ő cs. és ap. kir. Felsége** az 1901. évi július hó 29-én Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával a *koronás ezüst érdemkeresztet* legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Ő cs. és ap. kir. Felsége 1900. évi október hó 20-án Gödöllőn kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a m. kir. II. oszt. csendőrkerület állományába tartozó **Hohol József** őrmester, a *Szász-Ernő házi-rendhez tartozó ezüst érmet* elfogadhassa és viselhesse.

Ő cs. és ap. kir. Felsége 1901. évi január hó 11-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a m. kir. VI. sz. csendőrkerület állományába tartozó **Wolf Mózes** őrmester, a *Schaumburg-lippei ezüst érdem-érmet* elfogadhassa és viselhesse.

II. Hat kitüntetett altiszt életleirása és arczképe.

KERESZTÉLY MÓZES,

II. osztályu törzsőrmester,

született Udvarhely vármegye Enlaka községében 1856. évben. Belépett és felavattatott 1875. évi november 4-én a volt cs. kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz, honnan 1876. évben a magy. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz, majd a m. kir. I. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz helyeztetett át. 1879. április 26-án czimzetes, 1880. január 1-én valóságos őrsvezetővé, 1883. október 1-én czimzetes, 1888. június 1-én valóságos őrmesterré léptettetett elő. 1900. augusztus hó 1-én pedig II. osztályu törzsőrmesterré neveztetett ki.

A közbiztonsági szolgálat terén 19. évet és 8. hónapot működött, a hol kezdettől végig mindenkor nagy szorgalmat tanúsított. Mint önálló őrsparancsnok alárendeltjeinek kiképzése, fegyelmezése, oktatása és vezetése körül, továbbá a hatóságokkal és a lakossággal való érintkezésében mindenkor oly magatartást tanúsított, hogy előljáróinak bizalmát, alárendeltjeinek ragaszkodását és tiszteletét s a lakosság nagyrabecsülését egyaránt kivívta. Örse mindenkor mintaszerű őrsnek ismertetett el, szakaszsparancsnokait pedig igen gyakran s huzamosabb időn át kiváló szakértelemmel s teljes odaadással helyettesítette.

1892. évi márczius hó 16-tól 1895. év június hó végéig mint fogarasi őrsparancsnok 248. tényvázlattal 448. törvénysértőt szolgáltatott a törvény kezébe és 353. törvényszegőt feljelentett.

Tevékenysége többször nyilvános dicsérettel, egyszer csendőrkerületi-, egyszer pedig honvédelmi mi-

Keresztély Mózes,

m. kir. I. számú csendőr-kerületbeli II. osztályu
törzsőrmester; bírósági segédmunkás.

niszteri dicsérő okirattal méltányoltatott, és többször pénzbeli jutalomban részesült.

1894. évben a román mozgalmak idejében ugy előljáróinak, mint a hatóságoknak oly kiváló szolgálatakat tett, hogy maga a vármegye főispánja indítványozta a kitüntetését, mihez előljárói a legnagyobb készséggel hozzájárultak s így érdemei a trón zsámolyához jutván, **Ő cs. és ap. kir. Felsége** 1896. évben Keresztély Mózes őrmestert a *koronás ezüst érdemkereszttel* legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

Jelenleg II. osztályu törzsőrmester csendőrbirósági segédmunkás az I. számú csendőrkerület törzsénél.

ASTILIÁN SIMON,

őrmester,

született a kolozsmegyei Száva községben 1847. évben. 1868. évben a cs. és kir. 2. huszárezredhez felavattatott, honnan 1872. évi deczember hó 31-én mint szakaszvezető szabadságoltatott.

1874 január 15-én a cs. és kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz lépett be, hol 1879. évben czimzetes őrsvezetővé és 1880. évben valóságos őrsvezetővé léptetett elő.

1881. évben a II. és 1882. évben a III. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz helyeztetett át, 1882. évben czimzetes őrmesterré és 1895. évben valóságos őrmesterré léptetett elő. Nevezett őrmester tehát a csendőrségnél immár a 28. évet szolgálja.

A közbiztonsági szolgálat terén tanusított fáradhatatlan szorgalmáért és kitünő eredményeiért m. kir. honvédelmi miniszter Ur Ő Nagyméltósága által két ízben, és ugyancsak kétszer kerületi parancsnoksági dicsérő okirattal láttatott el, és öt ízben részesült nyilvános megdicsérésben.

Hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a köz-

Astilián Simon,

m. kir. III. számú csendőr-kerületbeli őrmester,
 őrsparancsnok Tiszacsegén.

Barabás Ignác,

m. kir. II. számú csendőr-kerületbeli őrmester,
őrsparancsnok Orsován.

biztonsági szolgálat terén tanusított fáradhatatlan szorgalma a hatóságokkal és a lakossággal szemben tanusított példás magatartása, örseinek folytonos rendben tartása és alárendeltjeinek helyes vezetéseért **Ő cs. és ap. kir. Felsege** által 1898. évi április hó 24-én Drezdában kelt legfelsőbb elhatározásával a *koronás ezüst érdemkereszttel* lett kitüntetve.

Jelenleg örsparancsnok a tiszacsegei örsön.

BARABÁS IGNÁCZ,

örmester,

született 1852. évben Erdélyben Gyergyó-Kilyenfalván. Felavattatott 1874. évben s a budapesti 1. honvédszászlóaljhoz osztatott be, honnan az ujonczképzés végeztével szabadságolva lett. 1877. évi február 17-én a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz lépett be, és ott 1881. évi május 3-án czimzetes örsvezetővé léptettetett elő, s ugyanazon év november 1-ével valóságos örsvezető lett. Ezen minőségében egyidejűleg a m. kir. II. számú csendőrkerülethez helyeztetett át. Itt 1883. évi november hó 1-én czimzetes örmesterré, és 1884. évi márczius 16-án valóságos örmesterré léptettetett elő, mely időtől fogva — tehát 17 éve — az orsovai örsön fáradságot nem ismerő odaadással működik.

A közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes ügybuzgóságáért, s tevékenységeért több ízben részesült nyilvános megdicsérésben, négy ízben pénzbeli jutalomban, egy ízben pedig honvédelmi miniszter Ur **Ő Nagyméltósága**, s egy ízben a kerületi parancsnokság által dicsérő okirattal láttatott el; miglen 1897. évi július 26-án **Ő cs. és ap. kir. Felsege** által a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett kiváló buzgalmaért, és eredményes működéseért a *koronás ezüst érdemkereszttel* tüntette-tett ki.

VONA JÓZSEF,

örmester,

született 1852. évben Egerben Hevesmegyében. Felavattatott 1873. évben a cs. és kir. 12. huszárezredhez, honnan 1877. évben lett szabadságolva. 1880. év január hó 13-án a m. kir. erdélyi csendőrparancsnoksághoz lépett be, honnan 1882. évben a m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz helyeztetett át.

1881. év november hó 21-én czimzetes örsvezetővé — 1882. év április hó 6-án valóságos örsvezetővé — 1883. év szeptember hó 6-án czimzetes őrmesterré és 1886. év márczius hó 26-án valóságos őrmesterré léptettetett elő. 1886. évi október hó 9. óta a nyiregyházai lovasörs parancsnoka.

4 izben nyilvánosan megdicsértetett, 3 izben csendőrkerületi parancsnoksági — és 1 izben honvédelmi miniszteri — dicsérő okirattal lett ellátva. **Ő cs. és ap. kir. Felsége** által 50. uralkodói évének jubileuma alkalmából 1898. évi november hó 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával a *koronás ezüst érdemkereszttel* lett kitüntetve.

MURÁNYI IGNÁCZ,

czimzetes őrmester,

született 1859. évben, Ó-Szőnyben, Komárom vármegyében. Felavattatott 1879. évben a cs. és kir. 12. gyalogezredhez, honnan a 3 évi szolgálati idő letelte után a tartalékba helyeztetett át.

1887. évi január hó 4-én a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz vétetett fel, hol 1894. évi december hó 14-én czimzetes örsvezetővé, 1895. évi október hó 1-én valóságos örsveze-

Vona József,

m. kir. IV. számú csendőr-kerületbeli őrmester,
örsparancsnok Nyiregyházán.

Murányi Ignác,

m. kir. VI. számú csendőr-kerületbeli cz. őrmester,
őrsparancsnok Nagy-Vázsonyban.

tövé és 1899. évi márczius hó 1-én czimzetes őrmesterré léptettetett elő.

A közbiztonsági szolgálat terén kifejtett ügybuzgósága, lankadatlan szorgalma és eredménydus tevékenységéért egy ízben honvédelmi miniszteri és egy ízben kerületi dicsérő okirattal lett ellátva.

1889. évben Sopron vármegye Gartha községben pusztított tűzvész alkalmával egy leánygyermek életének saját élete koczkáztatásával a biztos tűzhaláltól való megmentéséért **Ő cs. és ap. kir. Felsége** által az *ezüst érdemkereszttel* lett kitüntetve.

Jelenleg őrsparancsnok Nagy-Vázsonyban.

VÖRÖS ISTVÁN,

csendőr,

született 1872. évben, Zalamegye Lesencze-Tomaj községében. 1894. évi márczius hó 4-én a cs. és kir. 48. gyalogezredhez soroztatott be, hol 3 évig szolgált. 1897. évi november hó 9-én a magy. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz lépett be, hol a somorjai, jókai és bazini őrsökön szolgált. Jelenleg a nemesócsai őrsön szolgál. 1900. évben a Duna áradása okozta árvízveszély alkalmával a védelmi munkálatok körül teljesített kiváló szolgálataért kerületi parancsnoksági nyilvános dicséretben részesült. 1899. évben pedig egy tűzvész alkalmával tanúsított kiváló odaadó magatartásáért **Ő cs. és ap. kir. Felsége** 1899. évi december hó 18-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával az *ezüst érdemkereszttel* tüntette ki.

Vörös István,

m. kir. V. számú csendőr-kerületbeli csendőr.

III. Jutalmazások.

a) A m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrségi jutalmazási alaphól jutalomdíjat nyertek:

A m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

Csiki Antal cz. őrmester	40	korona
Mihály István őrsvezető	40	"
Kleisch Gotfried "	40	"
Hank György cz. "	40	"
Miklós Mózes csendőr	20	"
Hantin János "	30	"
Gecse József I. "	30	"

A m. kir. II. számú csendőrkerületnél:

Nagy Mihály Lajos őrmester	30	korona
Szücs János cz. "	30	"
Ujházi János cz. "	30	"
Galoa Mihály őrsvezető	40	"
Gáspár János "	20	"
Kiss Sándor cz. "	20	"
Szirbu Joakim csendőr	20	"
Todora János "	20	"

A m. kir. III. számú csendőrkerületnél:

Navratil László őrmester	40	korona
Marginean János "	50	"
Boros Kálmán cz. "	30	"
Sebestyén Sándor őrsvezető	40	"
Lőrincz István "	20	"
Mikes András csendőr	30	"
Bojaki Lajos "	20	"

A m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

Balogh János cz. őrmester	20	korona
Kovács János I. cz. "	28	"
Galamb János őrsvezető	20	"
Brindza József csendőr	30	"
Laczkó József "	30	"
Vári János "	20	"

Sztaviczki József csendőr	30	korona
Németh Zsigmond "	20	"
Bonczhigyan László csendőr	20	"
Bártfai József csendőr	20	"

A m. kir. V. számú csendőrkerületnél:

Bauer Antal őrmester	30	korona
Fazekas Lajos "	30	"
Kimpián Vazul "	30	"
Paulik János cz. "	30	"
Fükő Pál cz. "	30	"
Kovács Barnabás cz. őrmester	20	"
Maross János cz. őrmester	30	"
Horváth Ferencz őrsvezető	20	"

A m. kir. VI. számú csendőrkerületnél:

Moguj János cz. őrmester	40	korona
Szantner János cz. "	30	"
Varga István cz. "	20	"
Vlasits János cz. "	20	"
Mecserics Ferencz cz. "	20	"
Rittlop József csendőr	30	"
Pap József "	20	"
Czukur Imre "	30	"
Takács János I. "	30	"

A m. kir. horvát-szlavon csendőrparancsnokságnál:

Turjak Ferencz őrmester	30	korona
Biondié Péter cz. "	40	"
Korotaj György cz. "	30	"
Prsa György cz. "	30	"
Modaković Mihály őrsvezető	30	"
Lukač Antal csendőr	20	"
Obradović Rádé "	20	"
Babić Mátyás "	20	"
Furlan János "	20	"

b) **A Török Ferencz-féle csendőrségi jutalmazási és segélyezési alapítványból jutalomban, illetve segélyben részesültek.**

I. Jutalom gyanánt:

a m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

Szamosi László őrmester	40	korona
Miklós Géza	40	"
Kozma György cz.	30	"
Bardócz Áron őrsvezető	30	"
Halász János	30	"
Kisztel György	30	"
Muzsnyáki József cz.	30	"
Bara Márton csendőr	30	"
Bacin János	30	"

a m. kir. II. számú csendőrkerületnél:

Orbán József cz. őrmester	36	korona
Kálmán Jónás cz.	36	"
Tóth Ferencz őrsvezető	40	"
Gémes József cz.	30	"
Dragomir Gyula csendőr	60	"
Kovács Géza	35	"

a m. kir. III. számú csendőrkerületnél:

Hegedüs János őrmester	30	korona
Péter Lajos	30	"
Kovács Sándor cz.	30	"
Móra József őrsvezető	40	"
Kupás Márton	36	"
Albert István	34	"
Szalinka Pál	30	"
Stark Jakab cz.	30	"
Szabó Károly csendőr	40	"

a m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

Gábor Demeter cz. őrmester	40	korona
Solomba András őrsvezető	40	"
Farkas Péter cz.	30	"

Popovics János cz. őrsvezető	30	korona
Molnár Lajos csendőr	40	"
Stecz János	50	"

a m. kir. V. számú csendőrkerületnél:

Mári István cz. őrmester	50	korona
Budai Ferencz őrsvezető	50	"
Szalay Károly	36	"
Hunyadi József	36	"
Péter Lőrincz csendőr	30	"
Olaj István	30	"
Mihalecz Antal	30	"

a m. kir. VI. számú csendőrkerületnél:

Kiss József I. őrmester		korona
Fentös Pál cz.		"
Preisz János cz.		"
Miklós Péter cz.		"
Sámson László őrsvezető		"
Hanzer János		"
Bognár Bálint		"
Szabó János III. csendőr		"
Jakab Boldizsár		"

II. Segély gyanánt:

Gács Ignác nyug. cz. őrmester	70	korona
Fekete Ferencz " csendőr	65	"
Makay József " "	70	"
Molnár Lajos " cz. őrsvezető	65	"
Rigó József " csendőr	72	"
Palánkay Antal " cz. őrmester	65	"

c) **A dombrádi Nagy Gynla és neje született Berndt Ilonka-féle alapítványból jutalomban részesültek.**

A IV. számú csendőrkerületben:

Szabó Sándor őrmester, őrsparancsnok	80	korona
--------------------------------------	----	--------

Az V. számú csendőrkerületben:

Palatinus János cz. őrmester, őrsparancsnok 80 korona

A VI. számú csendőrkerületben:

Baier József cz. őrmester, őrsparancsnok 80 korona

d) **A m. kir. belügyminiszter úr Ő Nagyméltóságától.**

Az I. számú csendőrkerületben:

Szentpéteri Sándor	II. oszt. törzsőrmester	100	korona
Schwarcz Mózes	"	100	"
Szász Péter	"	100	"
Ambrus József	"	100	"
Schönstein Frigyes	"	100	"
László Péter	"	100	"
Gärtner György	"	100	"
Keresztély Mózes	"	100	"
Koloszár József	"	50	"
Csoma Dániel	"	50	"
Daniel Adolf	"	50	"
Romosan Vazul	"	50	"
Benczédy József	"	50	"
Székely Sándor	"	50	"
Lukács Mihály	"	50	"
Csekme Károly	"	50	"
Grósz József cz. őrmester	"	40	"

A II. számú csendőrkerületben:

Kovács Sándor	II. oszt. törzsőrmester	100	korona
Józsa Antal	"	100	"
Bezdán Kálmán	"	100	"
Orbán István	"	100	"
Kocsis Sándor	"	100	"
Reisz József	"	100	"
Fischer Jakab	"	100	"
Winter Antal	"	100	"
Jaroch Vilmos	"	100	"
Bacsinszky Zsigmond	"	100	"
Abos Ferencz	"	100	"

Nagy Mihály Lajos őrmester — — — 100 korona
Papp Ruffi csendőr — — — — — 50 "

A III. számú csendőrkerületben:

Halamka Ferencz	I. oszt. törzsőrmester	200	korona
Tamás Gergely	"	120	"
Letső Jenő	"	80	"
Preidt Gábor	II. oszt. törzsőrmester	200	"
Ringer Alajos	"	120	"
Viosz Bálint	"	120	"
Huber Ferencz	"	80	"
Páljános Nándor	"	80	"
Vekerdi Benjamin	"	80	"
Békefi Jakab	"	80	"
Kiss Péter	"	80	"
Álgya József	"	80	"
Romhányi István	"	80	"
Artner Albert	"	80	"
Szűcs István	örsvezető	80	"
Sántha István	"	80	"
Szöllősi István cz.	"	80	"
Dutkon Lajos	őrmester	80	"
Farkas Salamon	"	80	"
Babanics Lajos	"	80	"
Kupecz Márton	"	80	"
Máthé Miklós	"	80	"
Somogyi Lajos	"	80	"
Török Sándor	"	80	"
Szmarek Pál	"	80	"
Cs. Tóth Sándor	örsvezető	80	"
Bodonyi Gábor	őrmester	80	"
Rács Flóris cz.	"	80	"
Csiszér József	örsvezető	60	"
Márton István	"	60	"
Cseke János cz. őrmester	"	60	"
Tóth Géza cz.	"	60	"
Némethi István cz.	"	60	"
Barta Mór	őrmester	80	"
Kiss Gergely	"	80	"

Balács József őrmester	80	korona
Flamm Bertalan "	80	"
Navratél László "	80	"
Anik János cz. "	80	"
Járfás János őrsvezető	80	"
Gárgya András "	80	"
Csapó János "	60	"
Szitár Mihály őrmester	40	"
Nagy Géza "	40	"
Fiteró Aurél csendőr	40	"
Stein Benjamin "	40	"
Roszmann József "	40	"
Schlechter Mátyás "	40	"

A IV. számú csendőrkerületben:

Sztempák István II. oszt. törzsőrmester	100	korona
K. Fodor Sándor "	100	"
Pálfy Móricz "	100	"
Bagarus József "	100	"
Lamos Árpád "	100	"
Szabó Antal "	100	"
Csajkovics Sándor őrmester	100	korona
Szemere Gergely "	100	"
Grün Mór "	100	"
Unoka Pál "	100	"
Ternai Miklós "	100	"
Magyar János "	80	"
Nagy György "	80	"
Sárosi László "	80	"
Schneider Gáspár "	80	"
Dragus József "	80	"
Glodán Illés őrsvezető	80	"
Gaal Imre cz. "	80	"
Holovka Ferencz "	80	"
Zanberer Jeremiás csendőr	60	"
Nagy János "	60	"
Gerstmayer Károly "	60	"
Pál Lajos "	60	"

Az V. számú csendőrkerületben:

Balogh Emil I. oszt. törzsőrmester	100	korona
Flórián János II. "	100	"
Hajnal Áron "	100	"
Chityl István "	100	"
Földvári Károly "	100	"
Schäffer Jakab "	100	"
Szöllősi Ferencz "	100	"
Steffkó Ferencz "	100	"
Kárász János "	100	"
Molnár Samu "	100	"
Gräf Vilmos "	100	"
Béres Gusztáv "	100	"
Gonda Ferencz "	100	"
Steiger Antal "	100	"
Farkas Lajos "	100	"
Pachmayer Róbert cz. őrmester	100	"
Szabó Lajos "	100	"
Ehleiter Ferencz " őrsvezető	50	"
Sebény Ferencz " őrmester	50	"
Szabó Zsigmond "	50	"
Filtsch István "	50	"
Bányai Sámuel "	50	"
Olexik József "	50	"
Gubicza Gyula őrsvezető	50	"
Jankó Gusztáv "	50	"
Csörnyi József "	50	"

A VI. számú csendőrkerületben:

Lukács Tivadar II. oszt. törzsőrmester	100	korona
Törzsök Pál "	100	"
Gesztesi András "	100	"
Polák Ferencz "	100	"
Győri Sámuel "	100	"
Horváth Gyula "	100	"
Rosenauer Péter "	100	"
Erdélyi Sándor "	100	"
Szigeti Kálmán "	100	"

Fellner Henrik II. oszt. törzsőrmester	—	100	korona
Mancsek Ágoston „	„	100	„
Bájer József „	„	100	„
Farkas Illés cz. őrmester	—	100	„
Varga István „	„	100	„
Babcsák István őrmester	—	100	„
Vörös István „	„	100	„
Oláh Ferencz „	„	100	„
Tellai Imre „	„	100	„
Hein György „	„	100	„
Kardos Géza „	„	200	„
Tokai János csendőr	—	50	„
Csapó László II. oszt. törzsőrmester	—	100	„

Életmentési díjat nyertek:

Az I. számú csendőrkerületben:

Abrudán Tivadar csendőr	—	50	korona
Farkas Mózes „	—	50	„

A II. számú csendőrkerületben:

Bardocz Sámuel őrsvezető	—	200	korona
--------------------------	---	-----	--------

Az V. számú csendőrkerületben:

Matis Lajos cz. őrsvezető	—	50	korona
---------------------------	---	----	--------

IV. A magyar királyi honvédelmi miniszter úr Ő Nagyméltóságától díszelő okiratot nyertek:

1. Hefner Jakab,
2. Papp Sándor és
3. Bogdán József őrmestereknek, mindhárman a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában, egy több tagu pénzhamisító-szövetkezet tagjainak, egy és fél évi szakadatlan, ép oly ügyes mint szakszerű és kötelességű tevékenységgel folytatott megfigyelés és ellenőrzés alapján, a bűncselekmény elkövetésére előkészített összes bűnjeleknek kézrekeríté-

sével, a hamis pénz gyártásának végrehajtása kezdetén eszközölt elfogása és a közbiztonsági szolgálat terén általában is állandóan tanúsított igen buzgó, kimagasló és eredményes szolgálatukért a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

4. *Kardos Géza*, m. kir. VI. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek, Ember László fegyveres rablónak 12 napon át folytatott óvatos, de erélyes nyomozás során eszközölt elfogása és a bűnjelek kíséretében az igazságszolgáltatásnak való átadásáért s ez alkalommal az ezen rabló által elkövetett 9 rendbeli rablás, 1 rablási kísérlet és 3 rendbeli lopásnak igen ügyes és észszerű módon történt kiderítéseért a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

5. *Nagy Mihály Lajos* őrmesternek és

6. *Papp Ruffi* csendőrnek, mindketten a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában, a mitroviczai fegyházból megszökött 2 fegyencz által alakított közveszélyes, felfegyverkezett rablóbanda tagjainak, kiváló ügyesség, leleményesség és bátor elszánt-sággal eszközölt üldözése és elfogásáért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

7. *Matis Lajos* m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli czimz. őrsvezetőnek, egy öngyilkossági szándékból a kútba ugrott leánynak a vizbefulástól — gyors és bátor elhatározással, saját életének kockáztatásával — eszközölt megmentéseért a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

8. *Teutschländer Hugó* őrmesternek, a m. kir. IV. sz. csendőrkerület állományában, Papp Elemér gymnazistán 1899. évi november hó 18-án Szatmár-Németiben elkövetett gyilkosság tettesének és a bűnrészeseknek igen nehéz körülmények között, rendkívüli ügyességgel és leleményességgel, 272 órán át fáradságot nem ismerő buzgalommal eszközölt nyomozás során történt kiderítése és kézrekerítéseért a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

9. *Nagy Miklós*, m. kir. I. számú csendőrkerületbeli őrmesternek, őrsparancsnoki- és szakaszparancsnok-helyettesi minőségben, évek során át tanúsított mindig egyaránt kötelességű, kiválóan ügybuzgó és eredményes működése, továbbá alárendeltjeinek helyes befolyása, őrsének állandóan jó rendben tartása és példás magaviseleteért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

10. *Hunyadi József*, m. kir. V. sz. csendőrkerületbeli őrsvezetőnek, számos betörés útján elkövetett lopás tetteseinek, bűnrészeseinek és orgazdáinak, fáradságot nem ismerő 11 napi nyomozással történt kiderítése, elfogása, illetve feljelentése és a bűnjelek kézrekerítése körül kifejtett igen buzgó és ügyes magatartásáért, valamint egyáltalán a közbiztonsági szolgálat minden ágazatában kifejtett sikeres működése és példás magaviseleteért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

11. *Kozma György*, m. kir. I. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek azon kiváló szolgálati elismeréseül, melyeket Ő Nagyméltósága báró Beck Frigyes tábornoszernagy, a vezérkar főnökének, valamint Ő Nagyméltósága Palkovics József altábornagy a m. kir. kolozsvári VI. honvédkerület parancsnokának, szolgálati utazásaik alkalmával nevezettek megelégedésére teljesített, a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

12. *Péter Lajos*, m. kir. III. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek, a közbiztonsági szolgálat terén 12 éven át tanúsított kötelességű, kiválóan ügybuzgó és eredményteljes működése, alárendeltjeinek helyes vezetése és befolyása, valamint szakaszparancsnok-helyettesi minőségben 5 éven át tanúsított helyes és értelmes működéseért dicséret elismerését fejezte ki.

13. *Hoffman Kristóf* őrmester és

14. *Borka Ignác* őrsvezetőnek, mindketten a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában, egy gyilkosság tettesének, igen nehéz körülmények között eszközölt kézrekerítése és általában is a közbizton-

sági szolgálat terén hosszabb időn át tanúsított mindig kötelességű, kiválóan buzgó és eredményes működésükért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

15. *Kiss Péter*, m. kir. III. sz. csendőrkerületbeli II. osztályu törzsőrmesternek, úgy a közbiztonsági, mint különösen a számviteli szakban 13 éven át tanúsított kiválóan ügybuzgó és eredményes működése, valamint alárendeltjeinek helyes vezetése és befolyásolásáért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

16. *Müller János*, m. kir. I. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető, czimz. őrmesternek, a közbiztonsági szolgálat terén 26^{1/2} éven át tanúsított kötelességű, ügybuzgó és eredménydús tevékenységeért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr teljes elismerését fejezte ki.

17. *Molnár Ignác II.*, m. kir. VI. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető, czimz. őrmesternek, egy veszélyes gonosztevőnek különös ügyességgel, bátor és elszánt fellépéssel történt elfogásáért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr elismerését fejezte ki.

19. *Tokai János*, m. kir. VI. sz. csendőrkerületbeli csendőrnek, egy felfegyverkezett rablónak igen fáradságos nyomozással eszközölt kézrekerítésénél való hathatós közreműködéseért, a m. kir. honvédelmi miniszter úr elismerését fejezte ki.

V. A csendőrkerületi parancsnokságok által dicséret okirattal láttattak el:

az I. számú csendőrkerületben:

Imre Dénes cz. őrmester és *Nagy Géza* csendőr, a Breáza községben kiütött tűzvész alkalmával az emberélet és vagyon mentése körül tanúsított kiváló működésükért.

Kacsó József őrsvezető, egy elhanyagolt őrsnek rövid időn való teljes rendbehozataláért, s általában

ügy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjeinek vezetésében és oktatásában tanusított kiváló tevékenységeért.

Farkas János czimz. őrmester, mivel a veres-toronyi határszéli őrsön az ottani nehéz viszonyok dacára 4 éven át minden irányban kitűnően megfelelt.

Romosán Vazul törzsőrmester, 15 évi szolgálata alatt úgy a közbiztonsági szolgálat terén, miniszárnyszámvivői minőségében tanusított kiváló szorgalma és megbízhatóságáért.

Palocsai Dániel őrsvezető, mint galgói őrsparancsnok 2 év lefolyása alatt elért számos eredményért, egy ellenszegülés alkalmával bátran és szabályszerűen alkalmazott fegyverhasználatáért és egyébkénti használhatóságáért.

Halász János őrsvezető, mivel az 1900. év nyarán megejtett hivatalos határrendezés alkalmával a kiküldött bizottságot fáradságot nem ismerő buzgalommal támogatta.

Zsigmond Ferencz őrmester, egy gyilkosságot és több egyéb büntettet elkövetett gonosztevők kinyomozása és elfogásáért.

Kozma György czimz. őrmester, egy gyilkosság kinyomozása s a tettes és felbujtó elfogásáért.

Adorján János czimz. őrmester, egy híres vásári tolvaj által különböző helyeken és időben elkövetett bűntények kinyomozása és a tettes elfogásáért.

Brechner Mihály és *Fülöp Imre* csendőrök, egy félig megfagyott embernek a legközelebbi községbe vállukon szállítása és életrehozásaért.

Abrudán Tivadar és *Farkas Mózes* csendőrök, egy tüzeset alkalmával az égő házban alvó egy házaspárnak kimentéseért.

Ilyes János őrmester, egy kettős gyilkosságot s egy súlyos testi sértést elkövetett juhász kinyomozása s elfogásáért, továbbá szakasparancsnok-helyettesi minőségében több éven át megelégedésre teljesített működéseért.

Tamás András czimz. őrmester rablást elkövetett kóbor cigányok kinyomozása és elfogásáért.

Antal Károly czimz. őrmester, tizenkét rendbeli lopás felderítése s a tettes és orgazdák kézrekerítéseért.

Krisztel György őrsvezető, egy rablással párosult gyilkosság felderítése és a tettes elfogásáért.

Mihály István őrsvezető, egy tűzvész alkalmával tanusított kiváló tevékenységeért.

Keresztes János őrsvezető és *Farkas Mózes* csendőr, egy tűzvész alkalmával tanusított kiváló tevékenységükért.

Hank György őrsvezető, egy gyilkosság, gyilkossági kísérlet, vagyonrongálás és gyujtogatás tettesének kinyomozása és elfogásáért.

Burdea László czimz. őrsvezető, 18 évi szolgálata alatt mindenkor tanusított kötelességű s odaadó működéseért.

Molnár Lajos őrsvezető, egy gyilkosság felderítése és a tettes elfogásáért.

A II. számú csendőrkerületben:

Funár Vazul, *Kovács Buna József* őrmester, *Bakos András* czimz. őrmester, a csendőrjelentkezők gyűjtése körül kifejtett tevékenységeért.

Dancsa Antal csendőr, egy 6 főből álló felfegyverkezett betörő-banda tagjainak igen ügyes, nagy szakértelemre és körültekintésre valló terv szerint eszközölt üldözése és elfogása, valamint a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezébe juttatásaért.

Hajdu Gábor őrmester és *Molnár József II.* csendőr, több rendbeli betöréses lopás tetteseinek 137 órán át teljesített fárasztó, nagy leleményességre és körültekintésre valló kiderítéseért s a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezébe juttatásaért.

Nyiri Sándor őrsvezető, *Purda Mátyás* és *Kurucz Ferencz* csendőrök, 88 órán át teljesített szolgálatban 13 rendbeli betöréses lopás tetteseinek kiderítéseért és a tettesek elfogásáért.

Gál Lajos czimz. őrmester, egy gyilkossági eset kiderítése és a tettesek elfogásaért.

Gála Mihály őrsvezető a közbiztonság terén tanúsított kiváló eredményes és nagy szakértelemre valló működéseért.

Németh László nyugállományu őrmester a jelentkezők gyűjtése körül kifejtett tevékenységeért.

A III. számú csendőrkerületben:

Simon Lajos őrsvezető, mivel Tasnád-Szántón a múlt évi május hó 8-iki árvízveszély alkalmával a veszélyeztetett lakosságnak biztonságba helyezése körül kiváló kötelességtudással párosult odaadó tevékenységet fejtett ki.

Móra József őrsvezető, az Élesden múlt évi július hó 26-án dühöngött tűzvész továbbterjedésének megátlása czéljából kifejtett erélyes, ügyes eljárása és testi épségét is veszélyeztető közreműködéseért, miáltal a nagyobb tűzkárnak elejét vette.

Mitrán Dömötör őrmester, *Kovács József*, *Devanszky János*, *Fabián András*, *Szabó Mihály*, *Kriszsan Péter* csendőrök és *Juhos Mihály* volt csendőr, a Duna folyam áradásától 1899. évi szeptember havában nagy mérvben veszélyeztetett Szigetmonostor és Pócsmegyer községekben, az árvédekezés körül 9 napon át kifejtett kötelességtudó, ügybuzgó és fáradságot nem ismerő tevékenységükért.

Juhász Gábor őrsvezető, az 1899. és 1900. év folyamán a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiválóan hű és eredménydús tevékenységeért, nemkülönben alárendeltjeinek ez iránybani helyes befolyásaért.

Oláh József őrsvezető az 1899. és 1900. év folyamán a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított eredményes és ügybuzgó tevékenységeért.

Berika Péter és *Bondár Gábor* csendőrök, mivel folyó évi január hó 31-én Alsó-Berekszó községben az árvíz által veszélyeztetett házból koruknál és testi szervezetüknél fogva magukkal tehetetlen két

egyént egészségük kockáztatásával kimentettek, miáltal személyes bátorságuknak tanujelét adták.

Móra József őrsvezető, mivel a múlt év folyamán Biharpüspöki és vidékén rendszeresen üzött betörésses lopások tetteseit 147 órán át észszerűséggel, tapintatossággal és leleményességgel vezetett nyomozás folyamán, két közártalmú egyén személyében kinyomozta, a bűnjelek beszerzése mellett 24 rendbeli lopást, egy gyilkosságot és egy súlyos testi sértési esetet rájuk derített, a tetteseket az igazságszolgáltatásnak átadta s ez által a már alakulófélben volt tolvajszövetkezet keletkezését csirájában elfojtotta s a lakosság nyugalmát helyreállította.

Tóth József őrmester, mivel 13 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt magát kifogástalanul viselte, őrsét jó rendben tartotta, a fegyelmet helyesen kezelte, a közbiztonsági szolgálatban folytonosan eredményes tevékenységet fejtett ki, alárendeltjeit ez irányban helyesen befolyásolta, a hatóságokkal és a lakossággal tapintatosan érintkezett.

Babulicz Pál őrsvezető és *Boros Jenő* csendőr, mivel Erdei János békési lakos kárára folyó évi márczius hó 1-én virradóra összesen 905 korona kár értékben elkövetett ló, lószerszám és kocsilopás tetteseit, 42 órán át ügyesen és leleményesen vezetett nyomozás folyamán a közbiztonságra veszélyes 6 kóbor cigány személyében kiderítették és az igazságszolgáltatásnak átadták.

P. Tóth Imre őrsvezető és *Sándor István* csendőr, mivel 3 veszélyes tolvaj által ellopott, összesen 10 drb 1810 korona értékű tehén közül 5 darabot és 2 tehén husát és bőrét, 229 órán át megszakítás nélkül, fáradságot nem ismerő kitartással és körültekintéssel vezetett nyomozás folyamán megkerítették, a tetteseket elfogták és az igazságszolgáltatásnak átadták.

A IV. számú csendőrkerületben:

Gecső István, *Moré Ágoston* és *Timár Gyula* csendőrök, mivel a szikszói és szomszédos őrskerü-

letekben az 1901. évben elkövetett számos jelentékeny lopás nyomozása folyamán hosszabb időn át és igen nehéz körülmények közt a nyomozást vezető őrsparancsnokot példaszerű kitartással támogatták, miáltal a tetteseket egy szervezett tolvaj-szövetkezet három tagjában kideríteni és elfogni sikerült.

Kormos György csendőr, 1901 február 4-én Hollóházán egy égő házból egy gyermeknek igen veszélyes körülmények között, minden veszélyt megvető elszántsággal a biztos haláltól való megmentéséért.

Farkas Péter cz. őrsvezető, mivel a rozáliei őrsön rövid idő alatt több jelentékenyebb közbiztonsági zavart derített ki.

Nagy András őrsvezető és *Bodnár Balázs* csendőr, mivel egy rejtélyes módon elkövetett gyilkosság két tettesét és számos jelentékenyebb lopás tettesét kiderítették.

Dusari György és *Székely Gerzon* csendőrök, mivel az utóbbi időben Máté-Szalkán rejtélyes módon elkövetett többrendbeli betöréses-lopás ügyében fáradhatlan ügybuzgalommal vezetett nyomozás folyamán a tetteseket kideríteniök sikerült.

Muha András csendőr egy lakadalmas néptömeggel szemben alkalmazott fegyverhasználatnál tanúsított férfias magaviseletéért.

Erdős János őrmester, hosszú szolgálata alatt tanúsított lankadatlan ügybuzgalma s kiváló működéséért.

Koós István gyalog őrsvezető, egy lopás tettesének tapintatos és veszélyes körülmények között történt elfogásáért.

Bucsi József őrsvezető, egy rablógyilkosság tettesének kiválóan ügybuzgó, gyors és körültekintő eljárással folytatott nyomozás után történt kiderítése és elfogásáért.

Az V. számú csendőrkerületben :

Petyovszky János, csendőr, egy embernek a lángban álló házból történt kimentésénél tanúsított férfias és bátor magatartásáért.

Hegyi Jakab, cz. őrmester, a közbiztonsági szolgálat terén mint őrsparancsnok huzamosabb időn át tanúsított eredménydús működése, alárendeltjeinek ez irányban való helyes befolyásolása és őrsének kifogástalan rendbentartásáért.

Komlós Mihály, cz. őrmester, segédoktatói minőségben tanúsított fáradhatatlan, buzgó és eredményes működéséért, nemkülönben a tanosztály közigazdálkodásának vezetése körül kifejtett dicséretes tevékenységeért.

Zádari Mihály, cz. őrmester, 7 lopási és 1 jogtalan elsajátítási esetnek 64 órán át igen ügyesen és nagy buzgalommal teljesített nyomozás által történt kiderítéseért.

Bauer Antal, *Jankó Károly*, őrmester és *Modróczki Károly*, őrsvezető, a jelentkezők gyűjtése által, a legénységi létszám kiegészítése körül kifejtett kiváló buzgalmukért.

A VI. számú csendőrkerületben :

Oláh Ferencz, cz. őrmester, segédoktatói minőségben, a próbacsendőrök kiképzése körül 3 év lefolyása alatt tanúsított kiváló szorgalma és buzgóságáért.

Pereszteghi Lajos, cz. őrmester, azon tapintatos és ügyes nyomozásért, melylyel egy cselédekből szövetkezett tolvajbanda által elkövetett 143 korona kárral járt 12 rendbeli lopást rövid idő alatt kiderített, 6 tettest az igazságszolgáltatás kezébe juttatott és 7 orgazdát feljelentett.

Ódor István, csendőr, mivel az 1900. év augusztus hó 4-én éjjel 1/2 10 órakor Kenesén villámcsapás következtében kiütött tűz alkalmával, egy szélütött öreg embernek egy égő házból történt kimentésénél őrsparancsnokát hathatósan támogatta.

Makkos Lőrincz, cz. őrmester és *Varga János III.*, csendőr, 7 rendbeli, mintegy 380 korona kárral járt lopásnak, ügyes és fáradságos nyomozással

eszközölt kiderítése, 13 tettesnek kipuhatólása s feljelentése és a bűnjelek nagyrészének megkerítéséért.

Kiss József I., Mathé Elek, Takács Antal I., őrmesterek, *Varga István I., Moguj Janos* és *Szautner János*, cz. őrmesterek, *Sámson László*, őrsvezető, *Tóth Gyula I.* és *Szabó János III.*, csendőrök, a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló szorgalmuk, buzgó tevékenységük és eredményes működésükért.

Balazsics József, cz. őrmester, egy rabszökevény elfogása és az általa elkövetett, mintegy 1852 korona kárral járt 7 rendbeli betöréses lopásnak s 4 lopási kísérletnek 10 napon át észszerű s tapintatos nyomozással eszközölt kiderítéséért.

Harsányi Gergely, cz. őrmester, mivel egy 285 főnyi ittas ujonczesapat egy 40 főnyi ittas munkás-csapat között történt véres verekedést higgadt, bátor és katonás fellépése által beszüntetett, a verekedők által felgyújtással és agyonveréssel fenyegetett községi lakosságot veszélyes helyzetéből megmentette, mely fellépésénél egyedül csak járőrtársa által támogatott.

Moguj Janos, cz. őrmester, mivel a Mészáros Pálné, szül. Hirschmann Juliánna, győrszigeti lakosnőn 1900. év november hó 17-én éjjel elkövetett rablógyilkosság tettesét ügyes, leleményes és szakavatott nyomozással gyorsan kiderítette és a tettest a beszerzett bűnjelekkel együtt az igazságszolgáltatás kezébe juttatta.

Tokai János, csendőr, egy felfegyverkezett rablónak hosszabb időn át tartott fáradságos nyomozással történt kézrekerítése alkalmával őrsparancsnokának nyújtott észszerű segédkezéséért.

Nagy Sándor I., cz. őrmester, *Zank Kálmán* és *Németh Károly*, csendőrök, Alesut községben 1901. év január hó 21-én d. u. $\frac{3}{4}$ órakor kiütött tűzeset alkalmával, a vagyonmentés körül tanúsított önfeláldozó, elszánt magatartásukért és eredményes működésükért.

Hauser János, őrsvezető és *Horvath József III.*, csendőr, a Kovács Lajos hodosi lakoson 1900. év márczius hó 28-án elkövetett rablógyilkosság tettesének nagy buzgalommal, kitartó s fáradságot nem ismerő ügyes nyomozással eszközölt kiderítéséért.

Rittlop József, csendőr, a Szupi István laföldi (Stájerország) lakoson 1900. év december hó 16-án elkövetett gyilkosság tettesének észszerű, kitartó, ügyes és fáradságos nyomozással eszközölt kiderítéséért.

VI. A csendőrkerületi parancsnokságok által nyilvánosan megdicsértettek:

Az I. számú csendőrkerületben:

Kádár András és *Fabián Benjamin*, csendőrök, egy tűzvész alkalmával tanúsított dicséretes működésükért.

Nagy Miklós, őrmester és *Dobos József*, csendőr, egy gyújtogatás és gyilkosság tettesének kiderítése és elfogásáért.

Virág István és *Máté Pál*, csendőrök, egy gyilkosság tettesének kinyomozásáért.

Szász András és *Keul Márton*, csendőrök, tizenkét rendbeli lopás felderítése s a tettes és orgazdák elfogásáért.

Székely József, *László Ferencz* és *Szucs Péter*, csendőrök, egy rablással párosult gyilkosság felderítése és a tettes kézrekerítéséért.

Dénesi Gáspár, *Imre Lajos* és *Bors Márton*, csendőrök, egy gyilkosság, gyilkossági kísérlet, vagyonrongálás és gyújtogatás tettesének kinyomozása és elfogásáért.

Biró József, csendőr, egy gyilkosság felderítése és a tettes elfogásáért.

A II. számú csendőrkerületben :

Szeppsiszentgyörgyi *Szilágyi Gergely*, százados szárnyparancsnok, egy munkásmozgalom elfojtása czéljából összpontosított 62 főnyi legénység vezénylete és a mozgalom elfojtása körül tanusított körültekintő, szakavatott és dicséretre méltó magatartásáért.

Hambach Ernő, Papp Sándor, Ritter Géza, Pállfy Gergely, Oláh Mihály, Ujházi János és Barabás Ignác, őrmesterek, *Báthori János, Pál István és Kusza Benedek*, őrsvezetők, a csendőrjelentkezők gyűjtése körül kifejtett tevékenységükért.

Szádorf Ferencz, csendőr, egy 6 főből álló felfegyverkezett betörőbanda tagjainak elfogása körül tanusított ügyes és bátor magatartásáért.

Kovács Buna József, őrmester, egy pénzlopási eset tetteseinek igen ügyes, körültekintő és leleményességgel párosult kiderítése és a tettéseknek elfogásáért.

Kovacsévics Milorád, csendőr, egy gyilkossági eset kiderítése és a tettéseknek az igazságszolgáltatás kezébejuttatásáért.

Bodonyi Károly, őrmester, segédoktató az altiszti tanoncok kiképzése körül kifejtett szorgalma és fáradságot nem ismerő tevékenységeért.

Onodi Gyula, csendőr, egy tüzeset eloltásánál tanusított odaadás, dicséretes magatartásáért.

Szlatki Pál, Gerold Gergely őrmesterek, *Martini Mihály, Patakfalvi Ábel, Venczel András, Lukács Ferencz*, őrsvezetők, *Schütz Kristóf, Galambos Márton, D. Nagy József, Fodor György, Fehér Nándor, Orbán Ferencz, Kardos Sándor, Somogyi János, Horváth György, Szabó Márton, Borsányi Menyhért, Csiki Ferencz, Mucsi János, Erdei László, Veszelinov Sebők, Schlecht Mihály, Gál János, Sárközi Lajos, Musza János, Reiczek Mihály, Katona Béla, Béres József, Sári János, László*

Dániel, Biró Imre, Török Lajos, Páll Antal, Kolofon Béla, Kulcsar Márton, Rasztik István, Hubay Sándor, Bank György, Klein József, Erdélyi Károly, Mészáros Károly, Majláth István, Baba Tivadar, Puhl Jakab, Kovács István I, Veres János, Jabuka Imre, Bognár Vincze, Buha József, Gaburjak János, Dán József, Bidu Mózes, Major József, Bandi Tamás, Szkuba János, Burnagy Marián, Szécsényi Albert, Haszler Ernő, Mihály György, Henning János, Csiszér András és Molnár Ferencz, csendőrök, a resiczabányai munkásmozgalom alkalmából a munkásokkal szemben tanusított higgadt fellépés és szolgálatban tanusított, fáradságot nem ismerő magatartásért.

Balogh Imre őrmester, *Krich István, Stojanel Simon, Balogh János*, czimzetes őrmester, *Győrei István*, őrsvezető, *Páll Antal, Kovács Antal, Verba István, Kovács Katona Károly, Béres József, Mikosévics Sándor, Bank György, Misics János, Szalóki József, Mihalecz István, Feszler József, Vadász Károly, Brosovszki Péter, Biró Imre, Stojics György, Kolofon Béla, Rasztik István, Kakucs Márton, Moldován János II. Zagoni István, Suta Sebők, Condán Salamon, Kovács Mihály és Varga István* csendőrök, **Ferencz Ferdinánd Főherczeg Ó cs. és kir. Fensége**nek Pancsován és Román-Écskán tartózkodása alkalmával, a közbiztonság, rend és csend fentartása körül tanusított kiváló szolgálataikért.

A III. számú csendőrkerületben :

Fényi István, cz. őrsvezető és *F. Nagy István*, csendőr, mivel egy tűzvész továbbterjedésének meggátlása körül erélyesen és ügyesen közreműködtek.

Németh Sámuel, őrsvezető, *Matyoka Mihály, Vincze András, Szabó Matyás és Molnár István*, csendőrök, mivel a folyó évi április hóban a közbiztonság fentartása érdekében lankadatlan ügybuzgalmat kifejtve, igen eredményesen működtek.

Kovács Sándor, cz. őrmester, *Babulicz Pál*, őrsvezető, *Péter Lajos* és *Nagy Géza*, őrmesterek, *Simon Lajos*, cz. őrmester, *Eszényi Lajos* és *D. Szabó Sándor*, őrsvezetők, a legénységi állomány kiegészítése körül az év folyamán kifejtett eredményes tevékenységért.

A IV. számú csendőrkerületben:

Hoss János, őrmester, *Zavilla János*, *Graef Mihály*, gyalog, *Jandrók Márk*, *Schneider Gáspár*, *Lénárt József*, cz. őrmester, *Markstein Bertalan*, *Goldner Jakab*, *Papp Károly*, *Harsányi Máttyás*, *Mutter Antal*, *Greisinger Máttyás*, *Vanyóczky György*, *Jeremiás János*, *Zauberer Jeremiás*, *Somosi Ferencz*, *Péter János*, *Hegedús István*, *Boros Ignác*, *Körösí Elek*, cz. őrsvezető, *Tuser Péter*, *Ruber János*, *Resch János*, *Kotán Ferencz*, *Cselyovszky István*, *Becski Lipót*, *Pecseri István*, *Komjáti Mihály*, csendőrök, az 1901. évben, Galicziában megtartott hadgyakorlatok folyamán tábori csendőr minőségükben tanúsított kiváló használhatóságuk, kitartásuk és megbízhatóságukért.

Ruba Péter, csendőr, mivel 1901 február 4-én Hollóházán járőr társát, *Kozmos György*, csendőrt, midőn ez az égő házból egy gyermeket a biztos haláltól megmentett, elszánt odaadással támogatta.

Ilykovic Irén, őrmester, segédoktatói minőségben tanúsított eredményes működéséért.

Gruna Pál, csendőr, mivel a borsai őrsön kifogástalan magaviselete mellett több közbiztonsági zavart derített ki.

Firczak János, csendőr, mivel a körösmezői őrsön kifogástalan magaviselete mellett igen eredményesen működött.

Ujlaki Mihály, csendőr, mivel számos lopási ügyben teljesített nyomozások folyamán őrsparancsnokát lankadatlan ügybuzgalommal és fáradhatatlan kitartással támogatta.

Gurzó Pánfil, csendőr, mivel egy rejtélyes módon

elkövetett gyilkosság ügyében vezetett nyomozás folyamán őrsparancsnokát teljes odaadással támogatta.

Bátori László, csendőr, mivel egy betöréses lopás ügyében eszközölt nyomozás folyamán őrsparancsnokát példaszerű ügybuzgalommal és odaadó kitarással támogatta.

Nagy Balint, őrmester, *Glodán Illés*, őrsvezető, *Hatala Mihály*, cz. őrsvezető, *Gáspár Gyula*, *Lovász István*, *Borsos Mihály*, *Vaszlavil András*, csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett tevékenységükért.

Tóth János II., őrmester, a legénységi állomány kiegészítése körül, jelentkezők gyűjtése által elért eredményért.

Ternai Miklós, cz. őrmester, segédoktatói minőségben az oktatás terén buzgalommal és lelkiismeretességgel teljesített eredményes működéséért.

Paczanovszki Jakab, csendőr, egy rablógyilkosság tettesének kiderítése és elfogása körül tanúsított kiváló buzgalma s fáradhatatlan és eredményes működéséért.

Bucsi József, őrsvezető, segédoktatói minőségben a próbacsendőrök oktatása körül buzgalommal és lelkiismeretességgel teljesített eredményes szolgálatért.

Vona József, őrmester, mivel a múlt év folyamán a legénységi létszám kiegészítésének ügyét lelkiismeretesen és példaszerű szorgalommal támogatta.

Az V. számú csendőrkerületben:

Harai Tamás, cz. őrmester, egy 655 korona kárértékkel járt betöréses lopás tettesének 147 órán át folytatott fáradhatatlan, buzgó és ügyes nyomozás folyamán történt kiderítése és a tettesek letartóztatásáért.

Csárnyi József, őrsvezető, segédoktatói minőségben a reá bízott legénységnek a gyakorlatokban

való eredményes kiképzetéseért, nemkülönben a tanosztály közgazdálkodásának dicséretes vezetéseért.

Leitner Frigyes, őrmester, *Táborszky István*, *Erdőfy Ferencz* és *Ladiczky János*, őrsvezető, cz. őrmester, a Messinger Samu, felsőszeli lakos ellen elkövetett rablógyilkossági kísérlet tettesének, fáradságot nem ismerő buzgalommal teljesített nyomozás által történt kiderítése és letartóztatásáért.

Bogdán István őrsvezető, az özvegy *Bonyó Józsefné* szelőczei lakosnőn elkövetett gyilkosság tettesének szorgalommal és teljes odaadással vezetett nyomozás által történt kiderítése és letartóztatásáért.

Porubcsán Gábor és *Györík János* csendőr, egy az erdőben eszméletlen állapotban talált nőnek önfeláldozó, odaadó és gondos élesztgetés, illetve ápolás által, a biztos haláltól való megmentéseért.

Pál István őrsvezető, a galgóczi vásáron megjelent 3 rovott multú, veszélyes zsebtolvajnak kinyomozása és bátor és erélyes fellépésével történt letartóztatásáért.

Ádám Ferencz csendőr, mivel a Bucs községben pusztított tűzvész alkalmával egy egyénnek a lángban álló házból történt kimentésénél járőrvezetőjét hathatósan támogatta.

Dan Ferencz csendőr, 7 lopási és 1 jogtalan el-sajátítási esetnek 64 órán át teljesített fárasztó nyomozás által történt kiderítésénél és a tettesek letartóztatásánál való hathatós közreműködéseért.

Reckert János őrmester, *Szudi János* és *Kollár Mihály* őrsvezető, — jelentkezők gyűjtése által — a legénységi létszám kiegészítése körül kifejtett tevékenységükért.

Handl Ferencz csendőr, egy 655 korona kárértékben elkövetett betöréses lopás tetteseinek és orgazdájának 147 órán át folytatott fárasztó nyomozás által történt kiderítésénél való hathatós közreműködéseért.

Szabó György és *Ecker Károly* csendőr, a Messinger Samu felső-szeli lakos ellen elkövetett rabló-

gyilkossági kísérlet tettesének kinyomozásánál és letartóztatásánál való hathatós közreműködéseért.

Mázi István cz. őrmester, *Bárberik Mihály*, *Gögh Gusztáv* és *Szalai István* csendőr, egy öngyilkossági kísérletet elkövetett egyénen ügyesen és sikeresen eszközölt életmentési kísérletekért.

A VI. számú csendőrkerületben:

Nagy Károly I. őrsvezető, *Pálfi Márton* és *Nagy Mihály* csendőrök, egy cselédekből szövetkezett tolvajbanda által elkövetett több rendbeli lopásnak kiderítése körül tanúsított eredményes közreműködésükért.

Németh Gyula és *Sabján István* csendőrök, több rendbeli, mintegy 380 korona kárértékű lopásnak kiderítése és a tetteseknek kézrekerítése alkalmával tanúsított hathatós közreműködésükért.

Och Ferencz próbacsendőr, egy rabszökevény elfogása és az általa elkövetett több rendbeli betöréses lopásnak és lopási kísérletnek kinyomozása körül tanúsított eredményes közreműködéseért.

Fejes Miklós csendőr, mivel egy 285 főnyi ittas ujonczesapat és egy 40 főnyi ittas munkáscsapat között történt véres verekedés megszüntetésénél s a verekedők által agyonveréssel s felgyújtással fenyegetett községi lakosoknak veszélyes helyzetéből történt megmentésénél, járőrvezetőjét katonás bátorság és elszántsággal támogatta.

Kecze János csendőr, egy rablógyilkosság tettesének gyors kiderítése és a bűnjelek megszerzése körül tanúsított eredményes közreműködéseért.

Simon Károly őrmester, *Mecserics Ferencz*, *Bocskor János*, *Fentős Pál* cz. őrmesterek, *Bors István*, *Kapus József* cz. őrsvezetők, *Domján József*, *Czúkor Imre*, *Móger Ignác*, *Pál György*, *Pichler István*, *Takács János III.* és *Kelemen János II.* csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló szorgalmuk, buzgó tevékenységük és eredményes működésükért.

Mráz István csendőr, egy gyilkosság tettesének, buzgó, kitartó s fáradságos nyomozással eszközölt kiderítése körül tanúsított hathatós közreműködésért.

Horváth Antal cz. őrmester, *Tokai István*, *Kondics József* és *Filó Ferencz* csendőrök, az 1901. évi április hó 10-én Vámos községben dühöngött tüzvész alkalmával, a vagyonmentés és a tűz tovább terjedésének meggátlása körül kifejtett buzgó és eredményes közreműködésükért.

Vegyes közlemények.

A szatmári bérgyilkosság.*

I. A bűntény.

Szatmár-Németi sz. kir. város határában elterülő réten — az úgynevezett Dezső-legelön — a várostól mintegy 4 kilométernyire, Papp Elemér gymnasiumi tanuló, Papp Gyula udvari földbirtokos 17 éves fia, 1899. évi november hó 19-én délelőtt meggyilkolva találtatott.

A hullát Boczán Lászlóné, — Papp Béla, a meggyilkolt testvérbátyjánál szolgáló béresné — fedezte fel, midőn 1899. évi november hó 19-én urának, Szent-Márton község határában fekvő tanyájáról Szatmárra indult.

A béresné ugyanis a város irányában elterülő rétet átszelő úton haladva, a tanyától pár száz lépés-

* A bűntény nyomozása chronologus — idő szerinti — sorrendben van tárgyalva, vagyis a nyomozási cselekmények leírása a nyomozás sorrendjében van tartva.

A dűlt betűkkel nyomtatott részek a gyanukörülményeket tüntetik föl.

nyire, a gyepen egy embert látott elterülve, kinek feje véres volt.

Azon hiszemben, hogy az illető ittas és különben is sietős lévén az útja, a nélkül hogy a fűben mozdulatlanul fekvő emberrel törődött volna, Szatmárra ment, hol dolgát elvégezvén, aznap délelőtt $\frac{1}{2}$ 9 óra körül férjével együtt — kivel Szatmárra találkoztak, — tanyai lakásukra visszaindultak. Útközben elmesélte férjének észleletét és miután ez a tanyáról a rendes országúton jött be Szatmárra, tehát azon bizonyos férfit nem láthatta, mindketten a réti úton tértek haza és a fent leírt helyen a Boczánné által már látott alakot még mindig a földön fekvő találták.

Ekkor rosszat sejtve, azon alakot megvizsgálták, kiben a legnagyobb rémületükre, uruknak, Papp Bélának testvéröcsésére: Elemérre ismertek, kinek feje homlokán át volt löve és a hulla mellett nagy vértócsában nagyobb mennyiségű agyvelő volt látható.

Boczán László és neje a látványtól megborzadva, Papp Bélát értesítendő, annak a közelében fekvő tanyájára akartak menni, alig tettek azonban vagy 60 lépést, midőn a tanyáról egy négyes fogatot láttak velük szembe jönni, melyben gazdájuk fogatára ismertek. Erre a fogatot, melyben Papp Béla ült nejével, bevárták és azt megállítva jelentették, hogy a réten egy ember fekszik, kinek feje véres, azt azonban hogy kicsoda az illető, nem mondták, nehogy urukat, de különösen ennek nejét nagyon megijesszék.

Papp Béla erre meghagyta kocsisának, hogy hajtson oda és nézze meg, nem-e ismeri az illetőt? A kocsis erre mintegy 5—6 lépésnyire az alakhoz hajtott és a bakról leszállva pár lépést tett feléje, de alig hogy azt jobban szemügyre vette, látta hogy az Papp Elemér.

Papp Béla a kocsiból jól kivehette a hullát és noha a neje is kijelentette, hogy a férfi mellett fekvő

kalap Elemér kalapja, csak akkor szállott le a kocsirol, midon kocsisa jelentette neki, hogy az illető öcsöcse Elemér, ki meg van gyilkolva.

Papp Béla és neje erre a hullát megtekintették, de alig 2—3 percnyi ott időzés után Papp Gyula (Béla apja) nagybirtokoshoz Udvariba hajtottak, ki nek Papp Béla az eset körülményeit elmondotta.

Papp Béla ezután nejét visszahagyva, apjával kocsin ismét a helyszínére ment és annak meghagyásából (1899 november hó 19-én) délelőtt 1/2 11 óra tájban a szatmári rendőrséget a véres esetről lovas küldöncz által levélben értesítette.

Ezen értesítés alapján aznap délután 1 óra körül a rendőrség részéről egy rendőrtiszt megfelelő számú rendőrlegénységgel, a helyszínére kiszállott, egyidejűleg a szatmári szolgabírói hivatal s az ott állomásozó csendőr-örsparancsnokság is tudósított, minek folytán a csendőrség részéről — az örsparancsnok szolgálatban lévén — Madarasi József örsvezető és Gallow Ambrus csendőrből állott járőr lett azonnal nyomozó szolgálatba kivezényelve.

Midon ezen járőr a helyszínére megérkezett, már ott találta a rendőrség embereit, kik nem rég előttük érkeztek oda, valamint Papp Gyulát és fiát Bélát is.

Mindenekelőtt a *helyszini szemle* fogatosított a következő eredménnyel:

A hulla Szent-Márton község határában Papp Béla tanyájától 675 lépésnyire hanyatt fekvő helyzetben találtatott, jobb lába a térdben kissé meg volt hajlítva, a bal homlokesonton lőtt seb volt látható, a bőr a puskaportól be volt feketítve, bal szemöldöke a fegyver kilövelő lángjától teljesen le volt perzselve, feje nagy vértócsában feküdt, a mely mellett nagyobb mennyiségű agyvelő is volt látható. A hullától mintegy 1 méternyire egy sétatálcza és a meggyilkolt kalapja hevert. A meggyilkoltnál egy darab zsebóra lánczczal, egy aranygyűrű, egy szivarka-tárcza és szipka, egy kés és egy kis jegyző-

könyvecske találtatott, miből következtetni lehetett, hogy Papp Elemér nem rablási szándékból öletett meg.

Ezután a hulla környezete vizsgáltatott át aggódó gonddal, azonban sem a helyszínén, sem annak közelében bűnjel, vagy oly tárgy, a melyekből magára a bűntény részleteire, vagy a tettesek kilétére következtetni lehetett volna, nem találtatott.

A rendőrség kiküldöttjei, *habár a helyszínén fegyver nem volt felfedezhető*, az eset körülményeiből öngyilkosságot állapítottak meg, miről még a helyszínén jegyzőkönyv vétetett fel, melyet a jelen volt járőr is aláírt.*

Ezek után a hullánál talált tárgyak Papp Gyulának átadattak s annak kérelmére a hulla elszállítása is engedélyeztetett, minek folytán az — Papp Béla egyik szekerén — a közeli Oppenheim-tanyára, Papp Bélához szállítottatott.

Ezzel aztán a hivatalos eljárás is befejeztetett és a rendőrség, valamint a járőr haza mentek.

Rövid idő múlva megjelent a helyszínén dr. Muhy Zsigmond szatmári körorvos is, ki a hullát alaposan megvizsgálván, megállapította, hogy a bal fültő mögött *hátról* a fej és nyak között még egy löseb van, miáltal az öngyilkosság kizártnak és bűntény jelenségei látszottak fenforogni.

Az orvos erről jegyzőkönyvet vett fel és azt a bonczvizsgálat elrendelése végett 1899. évi november hó 19-én a szatmári kir. törvényszéknek betejestette.

Teutschländer Hugó őrmester, — a szatmári örsparancsnoka — az 1899 november hó 19-én este 6 órakor bevonult, járőr jelentéséből értesülvén a történetről és arról, hogy a rendőrség által öngyilkosság állapítottatott meg, még mielőtt a szatmári körorvos leletéről értesült volna, azon körülményből, *hogy a helyszínén löfegyver egyáltalán nem találtatott, de az adott körülményekből öngyilkosság elkövetésére*

* A járőr ezen eljárása, a szolgálati utasítás 7. §. értelmében helytelen volt.

okszerűen következtetni sem lehetett, az öngyilkosság tényálladékát bebizonyítottanak és így elfogadhatónak nem találta, miért is 1899 november hó 19-én este 7 órakor a nyomozás behatóbb teljesítése céljából a már künt járt járőrt újból kivezényelte és rövid idő múlva maga is a próbacsendőrrel a járőr után indult.

Teutschländer őrmester aznap éjjel Udvariba megérkezvén, az elhunyt apjától értesült a körorvos vizsgálatának eredményéről és tőle, valamint menyétől (Papp Béla nejétől) beszélgetés közben több oly részletet tudott meg, melyek arra engedtek következtetni, *hogy Papp Elemér egy élete ellen irányuló rendszeres összeesküvésnek lett áldozata.*

Eme feltevést azonban egyelőre csak nagyon is homályos adatok támogatták, melyek még korántsem voltak alkalmasak arra, hogy a nyomozást meghatározott irányba, főleg meghatározott személyek ellen tereljék, de összességükben mégis elegendők voltak a gyanakvó, minden körülményt mérlegelő, körültekintő nyomozó közegben a gyanut felébreszteni. Ezen gyanuokokra a későbbiekben még rátérünk.

A szatmári körorvos jelentése folytán 1899 november hó 20-án délután 1 órakor a helyszínére megérkeztek a szatmári kir. törvényszék kiküldöttjei: a vizsgálóbíró két orvossal, ezenkívül Szatmár sz. királyi városának főkapitánya és a szatmári járás főszolgabirája a *bonczvizsgálat* eszközlése végett.

Az orvosok tüzetes megvizsgálás után megállapították, hogy a halál oka lövési sebrészek által okozott agyroncsolás, *mely egy 12 mm kaliberű forgópisztolyból idegen kéz által tett két lövés által, melynek mindegyike halálhozó volt, idéztetett elő.*

Az első lövés *hátulról és közvetetlen közelből* a bal fül mögött, a másik ugyancsak *közvetetlen közelből* a bal szemöldök felett a homlokba lett irányítva, utóbbi már akkor, mikor az áldozat életlenül a földön elterült.

A test merevsége és a mutatkozó hullafoltokból az orvosok arra következtettek, hogy a halál a bonczolás megejtése előtt 48 órával, *vagyis november hó 18-án délután 4—6 óra közt következhetett be.*

A bonczolás alkalmával a hulla fejében az egyik 12 mm átmérőjű ólomlövedék feltaláltatott. Ezen lövedék a homlokcsonton áthatott és a bőr alatt megakadt. A golyó mint bűnjel lefoglaltatott és a rendőrségnek adatott át a nyomozás foganatosítása céljából. A vizsgálóbíró a járőr előtt kijelentette volt, hogy a nyomozás keresztülvitelére — az ő vezetése alatt — a szatmári rendőrség van hivatva, mert a büntett városi területen lett elkövetve, ha azonban a nyomok a csendőrség felügyelte területre vezetnek, erről az őrsparancsnokságot értesíteni fogja. Minthogy ilykép a csendőrség jelenléte szükségtelenné vált, a járőrök őrsükre bevonultak.

Bár a szatmári csendőrség ilykép a felelősségtől teljesen ment és szolgálati eljárásra kötelezve nem volt, mégis Teutschländer őrmester, csupán csak szolgálati buzgalomból és mély kötelességérzettől áthatva, saját kezdeményezésére, november hó 22-én a szatmári szolgabírói hivataltól a nyomozás megindíthatására felhívást eszközölt ki magának és annak birtokában a nyomozást önállóan, a bírói nyomozástól teljesen függetlenül, meg is kezdte.

II. A nyomozás.

Az őrmester már akkor, midőn november hó 19-én először a helyszínén járt, a meggyilkolt apjától, Papp Gyulától értesült, hogy 1899 június havában N.-Károlyban feladott *névtelen levelet* kapott, melyben arra figyelmeztették, hogy jól vigyázzon magára és gyermekeire, mert nemsokára az egész családot kiirtják.

A következő hónapban Horváth János ügyvéd és udvari földbirtokos — a Papp család bizalmasa — Klein Ignác aláírással Szatmárott feladott levelet

kapott, melyben felkérték, hogy figyelmeztesse Papp Gyulát, hogy vigyázzon magára és fiaira — különösen a huszár-tisztre (Papp Béla), mert napjai meg vannak számlálva.

Papp Gyula az első levelet felmutatta Horváth János ügyvédnek és tőle kért tanácsot, de ez a levelet céltalan fenyegetésnek tartván, azt tanácsolta, hogy mitse tegyen, mert a levél íróját kipuhatolni úgy sem sikerülne.

Midőn azonban Horváth a második fenyegető levelet kézhez kapta, azt nyomban közölte Papp Gyulával és most már arra kérte, hogy jelentse fel a dolgot a szatmári rendőrségnél, a mit ő meg is tett, de a levelek névtelen írója (Klein álnév volt) utáni nyomozás eredménytelen maradt.

Teutschländer őrmester még azt is megtudta Papp Gyulától, hogy 1899 szeptember hó 28-án este ismeretlen tettes Béla fiának «Lili» nevű háttas lovát nyergelvén és felkantározván, fiának Szent-Márton község határában fekvő tanyájából kilopta és fiához Elemérhez Szatmárra vezette azon izenettel, *hogy a lovat Béla bátyja küldi, kérve őt, hogy rögtön lovagoljon haza, mert anyja súlyos beteg.*

Elemér erre azonnal haza lovagolt, útközben azonban a szent-mártoni határban — Szatmártól mintegy 2 $\frac{1}{2}$ kilométernyire — az út mentén levő bokrokból hirtelen egy ismeretlen, napszámosnak látszó, gubás ember ugrott ki és őt a lóról lehúzni akarta. Ekközben azonban Szatmár felől kocsizörgés hallatszott, mire a támadó megugrott. Elemér a nagy ijedtségtől felindulva, este 1 $\frac{1}{2}$ 9 óra tájban érkezett testvérbátyja tanyájára, kit nejével együtt az udvaron sétálva talált. Ezek csudálkozva kérdezték kijövetele célját, mire aztán elmondta a történeteket. Papp Béla és neje kijelentették, hogy ők senkit sem küldtek be hozzá és bátyja felháborodva a merényleten, vadászfegyverét magához véve, Zsoldics Mihály nevű juhászával azonnal a helyszínére sietett, megtudandó, hogy ki lehetett a támadó?

A támadó utáni keresés azonban eredménytelen maradt.

Elemér az éjjelt bátyjánál töltötte és a vendégszobában hált.

Alighogy azonban pihenőre tértek volna, Papp Béláné iszonyu kiáltásokat hallott a vendégszobában, mire alvó férjét felköltötte és felkérte, menjen be a szobába és tudja meg, mi a baj, férje azonban erre azt mondta, *hogy Elemér bizonyára álmában kiabál.*

Midőn azonban a sikoltás ismétlődött és most már Elemér hangja is kivehető volt, férje lámpát gyújtott és a szobaleánynyal és nejével bement Elemérhez, ki rémülten feküdt ágyában. A szoba egyik ablaka nyitva volt s azon hidegen fújt be a szél.

Elemér elmesélte, hogy hallotta, a mint valaki az ablakot kinyitotta és látta, a mint egy alak a szobába mászott, ezért kiáltott segítségért. Kijelentette, hogy ő a történetek után semmi esetre sem marad a szobában.

Bátyja kinevette őt, felhozván, hogy az ablak valószínűleg nyitva maradt, azt csopkodta a szél, Elemér csak képzelődik. De ekkor neje kívánságára hozzájárult, hogy öccse részére az ő szobájukban vessenek ágyat, bár ezt eleinte elleneste, mondván, a férfinak nem szabad gyávanak lenni.

Elemér ezen incidens után másnap reggel bátyja kocsiján Szatmárra visszament és szállásadóival a történeteket közölte. Erre ezek megtiltották neki haza menni, míg erre szüleitől nem kap írásbeli felhívást, vagy azok kocsival nem jönnek érte.

Papp Gyula fiától, Bélától értesülvén az esetről, ugyanily értelemben határozott és ezt fiával is közölte, szigoruan utasítván őt annak betartása iránt.

Papp Gyula az esetet közölte még rokonaival és barátaival is, kik azonban a teendőkre nézve semmiféle tanácsot nem adtak, *Béla fia pedig váltig hangzott, hogy az egész csak egy goromba élcz lehet, melyet egy arczátlan egyén engedhetett meg magának*

es lebeszélte őt a hivatalos eljárás igénybevételétől, minélfogva az tényleg mellőztetett is.

A névtelen levelek és a fentebb leirt — bár eredménytelen — támadás a nyomozó őrmesterben azon feltevést keltette, hogy Papp Elemér valószínűleg egy már régebben tervezett bűntény áldozata lett, melynek végrehajtása már szeptember 28-án megkíséreltetett és hogy az akkor is csak közbejött akadály által hiúsult meg.

De mi lehetett a bűntény indító oka?

Miután a hulla ki nem fosztatott és így rablógyilkosság tényálladéka fenn nem forgott, Teutschländer őrmester a tett elkövetése rugóját boszu művének tartotta és eleinte a nyomozást ily irányban vezette.

A puhatolódzások azonban ezen feltevést megczáfolni látszottak, mert Papp Elemér igen jó magaviseletű és jellemes ifju volt, ki ezen jó tulajdonságainál fogva úgy hozzátartozói, mint iskolatársai és barátai, de a cselédség körében is általános népszerűségnek örvendett, ki viselkedése és cselekedetei által nem szolgáltatott senkinek sem okot gyűlöletre, főkép oly fokban, hogy az illető vele szemben még gyilkosságra is vetemedjék.

Ha tehát a tett nem boszúból lett elkövetve, mi lehetett a gyilkosság indító oka és ki lehetett a gyilkos?

Ezen kérdések mély aggodalommal töltötték el a nyomozást vezető őrmestert, ki azonban erősen feltette magában, hogy nem csügged és szívós kitarással látott hozzá a rejtély felderítéséhez.

Az őrmester a részletes kutatásokat a helyszínen, vagyis Papp Béla tanyáján kezdte meg. Már a november 20-án általa eszközölt hulla vizsgálásánál megállapította azt, hogy Papp Elemér Szatmárról gyalog jött a gyilkosság színhelyéig, még pedig eleinte az országuton, aztán onnan letérve a rövidebb réti uton, mely Papp Béla tanyájához vezetett. Hogy gyalog jött az áldozat, bizonyították sáros cipője és felhajtott nadrágszárain lévő sárfoltok.

Minő czélból, önként vagy kinek hívására mehetett Papp Elemér hazulról bátyjához, holott ez szülei engedélye nélkül neki a fentiek szerint szigoruan meg volt tiltva?

Az őrmester, hogy magát a követendő irányra nézve némileg tájékoztassa, mindenekelőtt egyenkint kikérdezte Papp Béla összes cselédségét arra nézve, hogy ki mit tud az esetről és ki-ki hol tartózkodott a gyilkosság elkövetésekor, vagyis nov. 18-án a délutáni, illetve az esti órákban? Az összes cselédek igazolták alibijüket, különös gyanura egyik sem adott okot, a tett elkövetésére nézve pedig a kikérdezettek közül felvilágosítást vagy a legcsekélyebb utbaigazítást senki sem adott.

Teutschländer őrmester még november hó 19-én Papp Gyula házánál, annak menyétől, Papp Bélánétól értesült, hogy nevezett és férje a gyilkosság idejében nem voltak tanyájukon, mert november 18-án délután 4—¹/₂₅ óra tájban négyes fogaton, melynek kocsisa Puskás János volt, sógorukhoz Papp Jánoshoz Batiz-Vasvárába hajtottak, honnan éjfél: 12 óra tájt tértek vissza tanyájukra, még pedig Papp Béla parancsára nem az országuton, mely akkortájt sáros volt, hanem a réten át.

Alig haladhattak pár száz lépést, midőn egyszerre a két első ló félreugrott és nyugtalankodni kezdett, mire a kocsis körültekintve a holdvilágos éjszakában, a kocsitól mintegy 10—15 lépésnyire egy emberi alakot látott a gyepen fekve, kire a kocsiban ülőket is figyelmeztette, *de Papp Béla azon kijelentéssel, hogy az illető részeg, megparancsolta kocsisának, hogy hajtson tovább.* A mint az alak mellett elhaladtak, látták, hogy az illető ruházatja után itelve, uri ember lehet s látták, hogy kalapja is nem messze tőle a földön hever, de a holdvilág daczára az illetőt fel nem ismerhették.

A nyomozó őrmesterben már ekkor azon meggyőződés vert gyökeret, hogy a gyilkosságot nem vidéki egyén követhette el, ennek folytán különös

gonddal iparkodott a nyomokat a Papp család hozzátartozóiban és nevezetesen annak cselédségénél feltalálni.

Papp Béla cselédei közül különös figyelmet kellett *Zsoldics Mihály*, ki nála mint juhász volt alkalmazva. Ezen egyén *mint közártalmu, a csendőrség részéről két ízben elkövetett gyilkosság gyanuja és orvvadászat miatt is már régóta megfigyelés alatt állott és általában a közbiztonságra nézve veszélyesnek tartatott.*

Ezen egyénről úgy múltjánál, mint különösen jelleménél fogva bármily bűntény elkövetését fel lehetett tételezni, ezért kikérdezése különös gonddal foganatosított, de miután a bűntény elkövetésekor hollétét ép ura Papp Béla által igazolta és irányában positiv gyanuok fel nem merültek, őrizet alá vétele nem volt foganatosítható; de azért ennek daczára családjával együtt a legéberebb figyelemmel kísértetett, úgy ő mint családja több ízben részletesen kikérdeztetett, mindamellet ellene az esettel összefüggő gyanuok nem voltak megállapíthatók. A nála egy alkalommal feltűnés nélkül foganatosított házmotózás alkalmával ágyában elrejtve egy 12 ^m/_m kaliberű forgópisztoly találtatott, mely azonban már régóta hasznavehetetlen volt.

Az őrmester látva azt, hogy ezen irányban legalább egyelőre nyomon nem haladhat, a puhatolást szélesebb körre kívánta kiterjeszteni, mire nézve őt egy különös rejtélyes lelet is ösztökélte.

Ugyanis Papp Eleméernél a többiek közt egy zsebkönyvecske (Notez) is találtatott, mely annak idején apjának lett kiszolgáltatva. Az őrmester ezen notezt átvizsgálta és azt tapasztalta, hogy az az elhunyt által csinos kézírással, nagy gondnal és tisztán volt vezetve, a zsebkönyv közepe táján azonban — hol a lapok még iratlanok voltak — feltűnő nagy betűkkel és kuszáltan ezen bejegyzés volt olvasható:

«Papp Zoltán Petőfi utca 42.»

Az őrmestert ezen bejegyzés különösen érdekelte és önkéntelenül kérdezte önmagától, miért és mikor írhatta az elhunyt ezen bejegyzést, holott Papp Zoltánnak — ki neki unokabátyja volt — lakását jól ismerte, és nem lehet-e az okozati összefüggésben magával a bűntényvel is?

Papp Elemér akkor, midőn a ezimet reszkető kézzel írta, nagyon meg lehetett ijedve, vagy nagyon izgatott lehetett, mit azon körülmény is tanusított, hogy már az első betűnél letört az írónak hegye és azontul kettősen látszottak a vonások.

Hogy juthatott tehát ily kedélyállapotba és mi izgathatta fel őt annyira?

Az őrmester Papp Zoltánt, kit különben személyesen ismert, elég érdekesnek találta, hogy vele bővebben foglalkozzék.

Papp Gyula-tól értesült, hogy unokaöccsese Zoltán már évek óta *zilált anyagi viszonyok közt él*. Az előző években hónapokon át tartózkodott nála, segítkezve a gazdaságban, de mert kevésbé volt használható, a szatmári folyammérnökségnél szerzett neki állást. Ott is azonban csak egy évig tartott ki, azóta pedig ugyancsak Szatmárott az első magyar általános biztosító-társaságnál ügynökösösködött.

1899 május havában újból felkereste őt Zoltán, kérve zilált viszonyait rendezni, de ő ezt megtagadta. Később azonban megsajnálta őt és családjára való tekintettel ismét magához vette, családja azonban továbbra is Szatmárott maradt. Daczára azonban a sok figyelmeztetésnek, Zoltán nem változtatta meg könnyelmű természetét, mert a munkát nem szerette, *annál inkább a tivornyázást* és ott a hol csak lehetett megkárosította őt. E miatt sajnálatára, kénytelen volt őt újból elbocsájtani.

Zoltán tőle eltávozván, Béla fiánál huzta meg magát, ki úgy az ő, mint családjának ellátásáról gondoskodott, sőt még fogatot is tartott neki.

Teutschländer őrmester ezek után Papp Béla cselédségének részletes kikérdezéséhez fogott, hogy

ezeknek vallomásából találja meg a nyomozás helyes irányát és fonalát, miután azon meggyőződés vert benne gyökeret, hogy a gyilkos csakis a Papp család viszonyaival ismerős egyén lehetett, tehát a tettes okszerűen leginkább a család alkalmazottjai közt volt keresendő.

A cselédség közül: *Barabán László*, — Papp Béla gazdája, — 1899 november 25-én előadta, hogy Papp Béla, Elemér és Zoltán igen jó viszonyban éltek egymással, szerették egymást, perpatvart köztük sohasem észlelt.

Papp Zoltánt csak 1899 június hó óta ismeri, mert ekkor kezdett Papp Béla tanyájára járni, eleinte gyéribben, később azonban mind sűrűbben, végre mindennapos lett a tanyán, segédkezett a gazdaságban és igen gyakran járt be urával kocsin Szatmárra és másfelé is. Papp Zoltán kocsisát és lovait, úgyszintén Papp Zoltánnak Szatmárott élő családját is Papp Béla tartotta ki részint készpénzzel, részint mezei terményekkel.

1899 november hó 17-én Papp Zoltán a tanyán tartózkodott, 18-án reggel Papp Bélával együtt annak kocsiján Szatmárra hajtottak. Papp Zoltán csak 19-én délután $\frac{1}{25}$ órakor jött újból a tanyára, tehát a gyilkosság idejében nem volt ott.

Puskás János, — Papp Béla parádés kocsisa, — előadta, hogy 1899. évi november hó 18-án reggel Papp Bélát és Papp Zoltánt Szatmárra vitte kocsin és ura parancsára anyósa: Nagy László alispánné udvarába hajtott. Papp Béla és Zoltán együttesen a városba mentek, honnan ura úgy egy óra múlva egyedül jött vissza, bement anyósához, de onnét csakhamar a tanyára visszahajtatott, hová délelőtt 10 óra tájt érkeztek meg. Délután $\frac{1}{25}$ órakor Papp Bélát és nejét Batiz-Vasváriba vitte Papp Jánoshoz, honnan éjjel körül érkeztek vissza a tanyára.

Térti útjukban a réten fekvő ember feltalálásának körülményeit ép úgy adta elő, mint azt Papp Béláné az őrmesternek már előzőleg elmondta volt.

Végső Mihály — Papp Béla kondása — előadta, hogy ura 1899 november 18-án délután 3 óra tájt sokat beszélt Zsoldics Mihálylyal, de hogy mit beszélt vele, nem tudja.

Az őrmester ezen nyomozás alkalmával megállapította, hogy a gyilkosság színhelyén talált sétabot Papp Zoltánnak képezte tulajdonát, mit különben ez nem is tagadott, állítván, hogy azon botot Papp Elemér egy szivarka tárcza ellenében tőle elcserélte, illetve elkérte.

Miután ilykép a nyomozó őrmester a gyilkosság előtti időben közvetlenül történetekre nézve eléggé tájékozta magát, a puhatolódzást azon körülmény tisztázására irányította, hogy 1899 szeptember 28-án ki vihette be az elhunythoz a Lili nevű lovat és ki lehetett azon gubás ember, ki őt a lóról lehuzni akarta, miután ezen esemény a későbbi gyilkossággal okozati összefüggésben látszott lenni és az akkori támadó a gyilkos személyével azonos lehetett.

Most már határozott formában felvetett azon kérdés is, kinek állott érdekében Papp Elemér megölése, mert azon feltevés, hogy nevezett boszúnak esett volna áldozatul, a beszerzett adatok alapján valószínűtlennek látszott.

A puhatolások 1899 november 26-án vették kezdetüket Papp Béla tanyáján, melynek istállójából ugyanis a ló kivezettetett.

Miután minden jel arra vallott, hogy a lovat csakis a helyi viszonyokkal teljesen ismerős egyén vezethette ki a tanyáról, a nélkül, hogy annak kivezetését bárki is észrevette volna és kinek Papp Elemér lakását is ismernie kellett, ugyanazért a Papp Elemér személye elleni támadás elkövetésével, illetve annak bűnrészességével csakis Papp Béla tanyáján lakó egyének voltak okszerűen gyanúsíthatók, kik között volt most már a gyilkos is keresendő.

Az őrmester erre nézve megállapította, hogy Papp Béla összes cselédsége, Janki Mihály gulyás és Zsol-

dics Mihály juhász kivételével, a kérdéses napon (1899 szeptember 28-án) uruk parancsára este 7-től fél 9 óráig a magtárban dolgoztak.

Megállapított továbbá, hogy az elvitt ló a 80 lépés hosszú istálló épület legszélsőbb részében egyedül volt elhelyezve, a kantár ezen istálló ellenkező végében lévő istállóban (hol a parádés lovak állottak), a nyereg pedig az ezen épülettől mintegy 20 lépésnyire fekvő zárt nyerges kamrában tartott, *melynek kulcsa Papp Bélánál szokott lenni.*

Darabán László gazda erre nézve ugyan kijelentette, hogy a kérdéses nap este felé zsákokért a kamrában járt, de határozottan nem tudja, vajjon azt bezárta- és a kulcsot a többi kulcsokkal együtt gazdájának átadta-, vagy pedig a kamrát a sietségben nyitva felejtette-e?

Megállapított továbbá, hogy Papp Elemér lakását csakis Puskás János parádés kocsis ismerte, a ló és a lószerszámok elhelyezéséről pedig Darabán László gazda és Tóth József ostoros tudott, de ezek tisztességes, jóra való egyének voltak és már azért sem voltak gyanúsíthatók, mert Papp Elemérnek a tanyára való megérkeztéig együttesen a magtárban dolgoztak.

Janki Mihály gulyás a kérdéses napon alibijét nem igazolhatta, mert bár azt állította, hogy a kérdéses napon korán hazament Szent-Márton községbe, a hol éjjel után 2 óráig tartózkodott, ezen állítását neje megegyeztetve. Ennek folytán, mert nem volt kizárva, hogy a tett elkövetésében részes, ellentmondó vallomása alapján november 30-án letartóztatott és tényvázlat mellett a szatmári kir. törvényszéknek átadott. A lefolytatott nyomozás során azonban ellene a felsoroltakon kívül más gyanúk nem volt beszerezhető.

Végső Mihály kondás, ki Papp Béla tanyájától mintegy 100 lépésnyire fekvő sertésszálláson tartózkodott, azt adta elő, hogy Papp Béla a ló elővezetése idejében (1899 szeptember hó 28-án) este

³/₄ 9 órakor a sertésszálláson egy két csövű vadászfegyverrel felfegyverkezve megjelent és tőle kérdezte, hogy hol van Zsoldics Mihály juhász, mire ő azt felelte, hogy a juhoknál, melyek tőle alig 20 lépésnyire legeltek. *Papp Béla erre megparancsolta neki, hogy rögtön menjen a kijáró utra, de hogy mi célból, azt nem mondta,* mire ő a parancsnak engedelmeskedett és útközben hallotta, hogy ura Zsoldics nevét kiabálta. Jött-e azonban Zsoldics a hívásra, vagy nem, azt ő nem látta. A kijáró úton jó ideig állott, minthogy azonban nem jött senkisé, és mert kirendelése célját sem tudta, visszament a tanyára, melynek udvarán Papp Bélánét, Papp Elemért és Darabán Lászlót látta, kiktől értesült, hogy mi történt Papp Elemérrel. Nemsokára rá Papp Béla Zsoldicscsal a mező felől a tanyára megérkezett. *Utöbbin — mint rendesen este — guba volt.*

Teutschländer örmesterben már ekkor gyanu támadt, hogy a meggyilkoltat saját rokonsága tette, vagy tétette el láb alól, mert a tett boszu műve nem lehetett, legalább az ez irányban bevezetett nyomozás ezen feltevésre a legesekélyebb gyanúkokat sem szolgáltatott, ennekfolytán a tett elkövetésének rugóit *magánérdekben* kellett keresni, ez pedig csak az elhunyt legközelebbi családtagjait érdekelhette.

Az összes családtagok közül leginkább az elhunyt bátyja, Papp Béla, és unokatestvére, Papp Zoltán adtak okot gyanura magaviseletük által, bár ezen gyanuokok még nagyon homályosak voltak és ekkor maga a nyomozó sem hitte, hogy feltevése helyes alapra van fektetve, mindamellett a helyzetszülte kényszerűségből megindította a nyomozást ez irányban is. A nyomozó örmesternek igen nehéz helyzete volt, mert a Papp-család egyike volt a legtekintélyesebbnek a megyében, kikkel számos más előkelő család rokonságban állott, jogosult volt tehát az örmesternek legmesszebbmenő elővigyázata, nehogy elhamarkodott fellépés által egy eddig köztiszteltben álló család megbélyegeztessék.

Teutschländer örmester mindenekelőtt Papp Béla anyagi viszonyainak kipuhatólásához fogott.

A szent-mártoni község előljáróságánál megtudta, hogy Papp Béla el van adósodva, birtoka meg van terhelve, de hogy hová és mennyivel tartozik, nem tudta, vagy nem akarta senki sem megmondani.

Itt értesült arról, hogy Papp Bélának bizalmi közvetítője *Lázár Mór* szent-mártoni árendás, kinek sokféle szívességet tett. Utóbbi Papp Béla viszonyai felől kikérdeztetvén, semmiféle felvilágosítást sem adott, bár viselkedéséből látható volt, hogy titkol valamit.*

Az örmester e közben nem hagyta figyelmen kívül Papp Béla cselédségét sem és újabb behatóbb kikérdezések által igyekezett a bűntény homályos részleteit felderíteni.

Végső Mihály kondástul értesült, hogy Zsoldics Mihály igen veszedelmes ember, e mellett ravasz, összeférhetlen és vérengző természetű, ki Czeisberger Péter ígás kocist, Bocizán László bérest és Kukuját György kerülőt is már több ízben megöléssel fenyegette. E miatt 1899. év tavaszán az összes cselédek Papp Bélát arra kérték fel, hogy bocsássa el szolgálatából Zsoldicsot, inkább minden cseléd elenged béréből 10 koronát, *de Papp Béla ezt megtenni nem volt hajlandó.*

Előadta még, hogy a gyilkosság napján: 1899 november 18-án d. u. $\frac{1}{25}$ óra tájban a rét felől egy kétlovas kocsis érkezett a sertés-akolhoz, hol ő foglalatoskodott és annak ismeretlen tulajdonosa őt Zsoldics juhász holléte felől kérdezte, kinek számára

* Mint később kiderült, ezen egyénnek tényleg tudomása volt arról, hogy Papp Elemért ki ölette meg, amennyiben Papp Béla letartóztatása után önként jelentkezett a viz gálóbírónál, hol előadta, hogy nevezett a nyár folyamán többször akarta őt rábírní arra, hogy gyilkolja meg öcsesét és ezért 20.000 koronát ígért neki, ő azonban erre nem vállalkozott, sőt Papp Bélát sötét tervéről mindenáron lebeszélni iparkodott.

egy elhullott lovat hozott. Erre Zsoldicsot a tanyáról kihivta, ki felesége és két fia társaságában ki is jött, a dögöt megvette, mire aztán családjával együtt visszatért a tanyára. Este 8 óra tájban felkereste őt Zsoldics a sertéseknél, kérve őt, segítene neki lakásán kukoriczát fosztani, mire Zsoldics lakására el is ment, hol ennek családján kívül még Darabán László gazdát is találta, kiknek társaságában este 9 óráig tengerit fejtegetett. Este 9 órakor ő és Darabán lakásukra tértek és lepihentek.

Végső Mihály Zsoldicsnak a gyilkosság napján honn tartózkodását feltűnőnek tartotta, mert a juhok akkor nem a tanya körül, hanem attól mintegy 13 kilométernyire a szatmári határban legeltek és akkor a juhok felügyeletével fiát, Lászlót, bizta meg.

Azon gyanunak is adott kifejezést, hogy akkor, midőn gazdája a háttas ló elvezetése és Papp Elemér megtámadtatása alkalmával a sertés-szálláson megjelent és őt a kijáró útra küldve Zsoldicsot kereste, nevezett aligha lehetett a juhoknál, mert ha ott lett volna, a kiültást (a juhok alig lévén 20 lépésnyire a sertésszállástól) hallania és arra feljönie kellett volna.

Végső Mihály eme fontos vallomása az örmester meggyőződését és abbeli feltevését, hogy Papp Elemér megtámadója és gyilkosa alighanem Zsoldics személyében keresendő, megerősítette, de ekkor felmerült azon kérdés: hogy mi indíthatta Zsoldicsot, kinek Papp Elemér sohasem vétett, ily bűntény elkövetésére, midőn a hulla ki nem raboltatott?

Most már, hogy a követendő irányra nézve némi támpontok álltak rendelkezésre, Teutschländer örmester lázas tevékenységgel látott hozzá, hogy a rejtélyt minél jobban és minél több oldalról megvilágítsa.

Újból kihallgatta tehát Papp Béla összes cselédségét, kik közül Czeisberger Péter Zsoldicsot veszedelmes embernek jelezte, ki őt, de a többi cselédséget is többször megöléssel fenyegette.

Darabán László előadta, hogy Zsoldics öt szeptember 18-án este 6 óra tájban hitta lakására kukoriczát fosztani, hol este 9 óráig tartózkodott, s aztán Végsővel együtt lakásukra tértek.

Az eddigi nyomozás adataiból megállapított, hogy a gyilkosság délután 4 és 6 óra közt hajtatott végre. Darabánt Zsoldics este $\frac{3}{4}$ 6—6 óra körül kereste fel, a dögöt hozott ismeretlen egyén pedig este 5 óra körül indulhatott a szalmakazalok mellől Szatmárra, még pedig a réti úton, tehát azon irányban, melyben Papp Elemérnek jönnie kellett.

A lódögöt szállított ismeretlen egyén kikérdezése tehát felette fontosnak mutatkozott, már azért is, hogy megállapíttassék, tényleg találkozott-e a fuvaros Papp Elemérrel és ha igen egyedül vagy kinek társaságában látta őt, mert minden jel oda mutatott, hogy a félnék természetű és úgy szülei mint szállásadója által óvatossá tett ifjú *nem egyedül és csak sürgős okból mehetett ki a városból batyja tanyájára.*

Zsoldics Mihály az alibire nézve azt adta elő, hogy nov. 18-án este 5—6-ig családja körében tartózkodott, mit családja tényleg igazolt is.

Előadta, hogy a döglött lovat egy ismeretlen egyéntől vásárolta, kivel nov. 16-án a szatmári baromvásártéren *véltlenül* találkozott. Ezen egyént ő csak egyszer látta és sem nevét, sem lakhelyét nem ismeri.*

Ezután a lódögöt szállított ismeretlen egyén után széles körű nyomozás indíttatott, de az eredményhez nem vezetett.

Teutschländer őrmester nyomozás közben november 24-én Kukuját Györgytől, — Papp Béla kerülőjétől értesült, — hogy Zsoldics Mihály 15 éves László fia előző napon előtte akkép nyilatkozott, miszerint Tóth József ostoros neki azt mondotta volna, hogy ő tudja, ki vitte be szept. 18-án a Lili nevű lovat Szatmárra.

* Mint később kiderült, ezen állítása is valótlan volt.

Zsoldics László eleinte tagadta ugyan a neki tulajdonított nyilatkozatot, de később megerősítette azt nemcsak, hanem azt a tagadásban lévő Tóth József ostorossal történt szembesítés alkalmával is fentartotta.

Tóth József ezután arra való tekintettel, hogy a háttas lovat ő gondozta, hogy a lószerszámok elhelyezését kivülről csak Papp Béla és Darabán László ismerték, végül tekintettel gyanus kijelentésére is, miután bűnrészessége nem volt kizártnak tekintendő, 1899 november hó 30-án letartóztatott és tényvázlat mellett a szatmári kir. törvényszéknek átadatott.

November 27-én Teutschländer őrmester elhatározta, hogy Papp Béla házában a bűnjel után házmotozást tart, melyet tényleg foganatosított is. A házmotozás foganatosításának alapjául szolgáltak: Papp Béla kétes viselkedése, a tett elkövetésével leginkább gyanusítható Zsoldics Mihálylyal való bizalmas viszonya és számos apróbb gyanú-körülmény, melyek összeségükben elegendők voltak arra, hogy a gyanút Papp Béla iránt felkeltsék és indokoltá tegyék.

A házmotozás alkalmával Papp Béla birtokában 4 db forgópisztoly és egy kétesövű hátultöltő vadászfegyver találtatott. A forgópisztolyok közt volt egy 11 m/m lovassági tiszti forgópisztoly is két darab élestölténnyel, melynek csövén 3 lencsenagyságu vérnyomhoz hasonló folt volt látható. Ezért a forgópisztoly elkoboztatott és szakértőileg megvizsgáltatott, midőn is kitűnt, *hogy ezen foltok tényleg vérnyomok.* Ennek folytán a pisztoly nov. 27-én a szatmári kir. törvényszékhez jelentés kíséretében beszolgáltatott.

Miután a nyomozás Papp Béla tanyáján a gyilkosság ténykörülményeire nézve nem szolgáltatott eléggé világos adatokat, Teutschländer őrmester elhatározta, hogy a nyomozást *Szatmárott* folytatja oly irányban, hogy a meggyilkolt kivel érintkezett

legutóljára, mikor, honnan és mily czélből indult el lakásáról bátyja tanyájára. Ez alkalommal behatóan kívánt foglalkozni Papp Zoltán személyével is, kit azóta, hogy életkörülményeit megismerte, gyanuba vett, *mely gyanuját a meggyilkolt jegyző-könyvecskejébe tett bejegyzés még jobban megerősítette.*

Markos Imre főgymnáziumi tanár és neje előadták, hogy a gyilkosság napján lakásukon megjelent Papp Zoltán, ki a kisvártatva hazatérő unokaöcscsét a kapu alá hitta és ott vele félóraig beszélgetett, de hogy mit, nem tudják. Ebéd közben Elemér arra kérte őket, engedjék el nagybátyjához, ki öt délután $\frac{1}{2}3$ órára uzsonnára meghívta. Markos tanár ezen kérést feltünőnek találta és meg is kérdezte Elemértől, hogy miért nem szólt erről neki Papp Zoltán midőn vele beszélt? Elemér azt felelte, hogy valószínűleg azért nem szólt nagybátyja, mert nagyon szégyenlős. Markos erre a távozásra az engedélyt megadta oly kikötéssel, hogy Elemér d. u. $4-\frac{1}{2}5$ órakor hazatérni tartozik. Papp Elemér d. u. 2 órakor távozott el lakásáról és azóta többé nem látták.

Előadták még, hogy 1899 szeptember havában — egy vasárnap napon — Papp Béla beküldte kocsiját Elemérért, ki másnap betegen jött haza.

Betegsége oka felől kérdeztetvén, felhozta, hogy bátyja tanyáján szilvával kínálták meg és bár ő *enni nem akart, testvérbátyja és unokabátyja folyton kinalgatták, úgy hogy kénytelen volt a szilvából enni, mitől rosszul lett.*

Ezekután Papp Zoltán kikérdezésére került a sőr, ki előadta, hogy a gyilkosság napján azért kereste fel unokaöcscsét, hogy megtudja tőle, nem-e megy haza Udvariba szüleihez, mert apjának szemüveget akar küldeni. Elemér tagadó válaszára pár percnyi időzés után távozott. Délután $\frac{1}{2}3$ órakor felkereste öt öcsce, velük uzsonnázott és $4-5$ óra tájt azon kijelentéssel, hogy színházba megy, eltávozott. A színházi jegyre tőle 40 fillért kért, mit ő adott is, s *azzal együtt mentek a színház irányában.* Utközben

elváltak, ő aztán felkereste először Freund terménykereskedőt, aztán Kauffmann Dávid kereskedőt, majd a vasuti állomásra indult azon czélből, ha egy ismerős udvari lakosra talál, annak a Papp Gyula számára vásárolt szemüveget kézbesítés végett átadja. Utközben találkozott Kubinyi Lajos katasteri mérnökkel is, kitől kérdezte, hány óra van, mert az övé megállott. Ekkor a mérnök órája $\frac{1}{2}5$ -öt mutatott. A vasuti állomáson d. u. 5 órakor Zoltán Pál vasuti hivatalnokkal, majd özv. Indre Máriával, ennek László nevű fiával és Déry István joghallgatókkal beszélgetett. Este $\frac{1}{2}7$ órakor visszament a városba, $\frac{3}{4}7$ órakor betért Rácz István szíjgyártóhoz, $\frac{1}{2}8$ óra tájt Horváth János földbirtokost kereste fel, de minthogy nem volt honn, haza ment.

A helyszínén talált sétabottra nézve előadta, hogy az tényleg az ő tulajdona volt, melyet Elemér már régen kért tőle. Midőn nevezett szeptember 18-án nála volt, ismét kérte tőle a botot, melyet aztán egy szivarkatárcza ellenében elcserélt vele.

Neje épúgy adta elő a dolgot azon különbséggel, hogy Elemér eltávozásakor egy 10 koronást mutatott fel, mondván: *«Látja, Zoltán bácsi, nekem van pénzem, ha kell, adok belőle magának is».* *Valótlanság tehát, hogy Papp Zoltán Elemérnek színházi jegyre 40 fillért kölcsön adott volna.*

Papp Zoltánnak a gyilkosság idejében alibijére nézve kikérdezett tanúk közül Kubinyi mérnök azt állította, *hogy Papp Zoltán vele nem 18-án, hanem 17-én d. u. $4-5$ órakor beszélt.*

Kaufmann kereskedő igazolta, *hogy Papp Zoltán nem 18-án, hanem 11-én járt nála egy váltó kifizetése végett.*

Indrené, ennek fia és Déry István igazolták, hogy Papp Zoltánnal november 18-án este $\frac{1}{2}7$ óra tájt találkoztak a régi vasuti állomás épülete előtt. Ekkor az új állomás felőli irányból jött. *Indre Lászlónak feltűnt Papp Zoltán czélnélküli járása-kelése miközben számos embert megszólított, úgy hogy hasamonő-*

ben anyja és barátja előtt azt a megjegyzést tette, hogy Papp Zoltán epügy viselkedett, mintha alibit keresne.

Papp Zoltán által hivatkozott Freund és Zoltán Pál az 5 óra előtti időre, Rácz és Horváth cselédje a 7 óra utáni időre Papp Zoltán alibijét tényleg igazolták.

Zoltán Pál vasuti hivatalnok egy későbbi kikérdezésénél vallomását oda módosította, hogy ő a gyilkosság napján nem d. u. 5, hanem 6 orakor beszélt Papp Zoltánnal és csak azért mondott előző kikérdezése alkalmával valótlaniságot, mert erre Papp Zoltán nagyon megkérte.

Teutschländer őrmester már ekkor elhatározta volt Papp Zoltán letartóztatását, melyet aztán egy véletlen körülmény sürgősen szükségessé tett.

Ugyanis midőn Oláh Mihály szatmári borbélyhoz borotválás és hajnyírás céljából betért, várakozás közben egy kártyát látott Papp Zoltán jelzéssel. Kérdésére a borbély Sipos Antal nevű 14 éves inasa a borbélyok szokott bőbeszédűségével előadta, hogy a nyár folyamán bizonyos Helmeczi Endre segéd volt üzletükben alkalmazva, kit Papp Zoltán nagyon kedvelhetett, mert csak vele borotváltatta magát, ezenkívül kocsikáztatta és vendéglőbe is vitte mulatni. Midőn egy ily alkalommal ittasan jött be reggel az üzletbe, főnöke megpirongatta és ekkor Helmeczi azon kijelentést tette, hogy nem nagyon reflektál alkalmaztatására, mert ha úgy akarja rögtön nyit önálló üzletet, mely célra Papp Zoltántól bármikor kaphat 500 frtot.

Egy másik alkalommal Helmeczi előtte (t. i. az inas előtt) ittás állapotban oda nyilatkozott, hogy bármikor kaphatna Papp Zoltántól 500 frtot, melyet az nem is perelhetne.

Teutschländer őrmester ezen vallomás alapján Helmeczit sürgősen felkereste és Papp Zoltánnal folytatott viszonyára kikérdezte, ki hosszas habozás után végre beismerte, hogy Papp Zoltán már akkor,

midőn vele megismerkedett, felkérte őt, hogy tegyen el lab alól egy fiatal embert és munkájáért először 300, majd 400 és 500 frtokat ígért.

1899 október 1-én ismételte felhívását és felkérte, menjen a Vizi-utca 19. sz. alatti házba, hol Markos tanárnál lakik Papp Elemér VII. osztályu gymnazista, kinek adja át azt az üzenetet, hogy egy kövér nagyságos úr várja őt a vashidnál. Ezután menjen vele a hidra és beszélgetés közben hirtelen ragadja meg és lölje a Szamos folyóba és azt is hozzátette, ha nem bírna vele, majd ő is segíteni fogja, mert ott lesz a hidnál elrejtőzve.

Helmeczi azonban daczára a sok rábeszélésnek, állhatatosan visszautasította Papp Zoltán ajánlatát, mire ez azon kijelentéssel, hogy kap rá majd falusi embert, felhagyott azzal, hogy Helmeczit büntársnak megnyerje.

Ezen vallomás alapján Papp Zoltán letartóztatott, ki azonban az ellene felhozott vádakot konokul tagadta.

Később megtört és csak arra kérte az őrmestert, adja őt át a bíróságnak. Az őrmester faggató kérdésére annyit mégis mondott, hogy ott, hol az őrmester a forgópisztolyt találta, (tehát Papp Bélánál) ott keresse a tettest is.

Nyomozás közben sikerült azon egyént is feltalálni, ki a gyilkosság napján a lóhullát Zsoldics lakására szállította.

Biró Károly szatmári lakos előadta, hogy régóta ismeri már Zsoldicsot, kinek többször adott el döglött lovakat.

1899. évi november 17-én megdöglött egy lova, mire Károly nevű fiát kiküldte Zsoldicshoz, meg tudandó, megveszi-e ez a döglöt?

Fia Zsoldicsot nem találta honn, ennek neje oda nyilatkozott, hogy a döglöt, ha azt kiszállítják, megveszik; másnap délután $\frac{3}{4}$ óra tájban fiával elindult hazulról, hogy a lovat Zsoldics lakására szállítsa. Miután nagy volt a sár, nem az országuton,

hanem a réti uton hajtott a tanya felé, melynek közelében a szalmakazlaknál a kondással találkozott, ki kérésére Zsoldicsot a tanyájáról kihivatta. Zsoldics neje és két fia társaságában meg is jelent, tőle a dögöt 5 frtért megvette, mire azt lerakván, haza indult.

Térti útjában nem messze a tanyától egy ismeretlen diák forma ember közeledett feléjük, kinek kezében sétabot volt. Ezen egyén kérdezte tőle, hogy a kocsi nem-e Papp Béláé? Tagadó válaszára helyében állva maradt, ő pedig tovább hajtott. *Ekkor 5 óra volt, mit onnan tud, mert megnézte óráját.*

A fiatal ember egyedül volt, legalább társaságában senkit sem látott. Fia *Károly* ugyanígy adta elő az esetet.

A kipuhatolt ténykörülmények után ítélve Teutschländer őrmester azon következtetésre jutott, hogy Papp Elemér lakásáról nem egyedül ment ki bátyja tanyájára és hogy kísérője valószínűleg Papp Zoltán lehetett, ki őt valamely ürügy alatt hazulról elcsalta.

Bizonyította ezen feltevést azon körülmény is, hogy Papp Zoltán unokaöcsészét magához hívta, vele együtt ment el hazulról, botja a meggyilkoltnál találatott és neve a meggyilkolt jegyzőkönyvecskéjébe be volt jegyezve.

Hogy Biró Károly fuvaros egyedül találta Papp Elemért, annak csak az lehetett a magyarázata, hogy Papp Zoltán a kocsizörgés hallatára, nehogy fölismertessék vagy elrejtőzött, vagy áldozatát annakelőtte magára hagyva a városba visszatért, hogy ott magának alibit szerezzen.

Papp Elemér egy darab ideig várhatott unoka-bátyjára, de mert az nem jött, testvérbátyja tanyájára igyekezhetett, mert az közelebb volt, mint a város és útközben a lesben álló Zsoldics Mihály által orozva lelövetett.

Hogy Zsoldics volt a tettes, azt Teutschländer őrmester a következőkből következtette:

A tanya a tett színhelyéig 675 lépésnyire feküdt, a tett színhelyétől a kettős kutig — hol t. i. Biró fuvaros Papp Elemért várakozva találta — a távolság 482 lépést, innét az országútig 635 lépést, a szalmakazlak — honnét Biró Károly elindult — és a kettős kut közti távolság pedig 950 lépést tett ki.

Biró Károly d. u. 5 órakor találkozott Elemérral a kettős kutnál, mely 482 lépésnyire feküdt a gyilkosság színhelyétől. Ezen távolságot a meggyilkolt legfeljebb 8—10 percz alatt tehetette meg *és így a gyilkosságnak 5—¹/₄6 óra közt kellett törtennie*, mert ha az akkor végre nem hajtatik, a meggyilkolt a 675 lépésnyire fekvő tanyára, hová igyekezett, eljuthatott volna.

Az 5 és 6 óra közti időben Zsoldics alibijét nem igazolhatta, de feltűnő volt a sietség is, melyet a lódög vásárlásánál tanúsított, a mi megint csak arra vallott, hogy igyekezett a neki már eleve kijelölt helyszínére jutni, hol a tettet végrehajtván, azonnal a tanyára visszatért és ott Darabán Lászlót kereste fel, valószínűleg, hogy alibijét szükség esetén vele igazoltassa.

Papp Zoltán 1899 december hó 2-án délután 2 órakor adatott át a szatmári kir. törvényszéknek, hol is a vizsgáló bíró előtt bűnrészességét beismerte és mint tettetést Zsoldics Mihályt, értelmi bünszerzőkép pedig Papp Bélát nevezte meg, minélfogva azok elfogására nézve a bíróság az őrsparancsnokságnak felhívást adott. Ez alapon mindkettő 1899 december hó 3-án a csendőrség által elfogatott és a bíróságnak átadatott. Papp Béla és Zsoldics Mihály az ellenük beszerzett súlyos gyanuok daczára tagadták a tettet, miért is Teutschländer őrmester, hogy minél több bizonyíték álljon rendelkezésre, folytatta a nyomozást.

Kiderítette, hogy Darabán László a gyilkosság napján délután 5—6 óra közt két lövést hallott, de azon hiszemben, hogy kézfogó van a lankán, a lövésekkel mitsem törődött.

Alig hogy azonban a lakására ért, oda jött Zsoldics Mihály, ki feltűnő izgatott állapotban volt, felgyürközött ingujakkal, úgy hogy magaviselete miatt hozzá kérdést is intézett. Zsoldics erre azt felelte, hogy az istállóból egy kis lóherét akart lopni, de Czeisberger Péter észrevette őt és elfogta.

A gyilkosság idejében látott egy embert a tett színhelyétől a tanya felé futni, ki Zsoldics lehetett, de őt a sötétségben fel nem ismerte.

Czeisberger Péter Zsoldicsnak a lóhere lopásra vonatkozó előadását hazugságnak jelentette ki, mert ő azon időben Zsoldicsot egyáltalán nem látta.

Ezen ténykörülmenyek a bíróságnak bejelentetvén, azok szintén lényegesen hozzájárultak ahhoz, hogy Zsoldics Mihály végre megtörjön és beismerő vallomást tegyen.

Zsoldics beismerte, hogy a gyilkosságot állítólag nem a Papp Bélától elkobzott és a bíróságnak átadott forgópisztolylyal hajtotta végre, hanem a melyet Kelner Kálmán szatmári vaskereskedőtől vásárolt s melyet a helyszínén eldobott. A forgópisztoly azonban a legbehatóbb kutatás daczára sem találtott fel.

Beismerte, hogy 1899 szeptember 28-án ő támadta meg Papp Elemért, hogy megölje, de akkori terve — a közeli kocsizörgés miatt — dugába dőlt.

Midőn pedig a terv meghiusultát Papp Bélának, ki öcsese megmenekülése után a támadót keresendő felfegyverkezetten hozzá jött, elmondta volt, ura őt arra akarta birni, hogy még azon éjjel öcsésének, kít a vendégszobában fog lefektetni, vágja el a torkát, ő azonban erre nem vállalkozott.

A ténykörülmenyek azonban arra mutattak, hogy Zsoldics a Papp Béla által szándékosan nyitva hagyott ablakon át tényleg bemászott a vendégszobába, hol Papp Elemér feküdt és csak azért nem hajtotta végre a gyilkosságot, mert az áldozat felébredt és lármát ütött.

Beismerte, hogy Papp Elemért unokabátyja Zoltán

vezette ki a gyilkosság helyére, mit onnan tud, mert ezt Papp Béla vele közölte.

Beismerte végül, hogy a gyilkosságra Papp Béla bérelte fel, ki ezért 2000 koronát ígért neki.

A vizsgálat során kiderült, hogy 1899 szeptember hó 28-án a Lili nevű lovat maga Papp Béla nyergelte és kantározta fel és vezette ki az istállóból a szent-mártoni utig, hol Orosz Mihály szt.-mártoni lakossal küldte öcséséhez azon üzenettel, hogy rögtön lovagoljon haza, mert anyja súlyos beteg.

Kiderült továbbá, hogy Papp Béla és Papp Zoltán több ízben kísérelték meg Papp Elemér meggyilkolását, sőt Papp Béla apját is ismételten megmérgezni akarta.

Papp Elemért többször csalták ki álürügy alatt az erdőbe, hogy ott meggyilkolják, de szándékukat különféle közbejött akadályok miatt nem valósíthatták meg.

Egy ízben szilvát mérgeztek meg és azt Elemérrel megetették, de a mérég nem hatott és Elemér csak rosszul lett.

Ez akkor történt, midőn Elemér betegen jött haza Szatmárra testvérbátyja tanyájáról 1899 szeptember havában.

Más alkalommal Papp Béla strichnynnel mérgezett sört itatott meg öcsésével, mitől az iszonyu görcsöket kapott, el is ájult, de azért a mérég, mert kevés volt, őt még sem ölte meg.

Más alkalommal Papp Zoltán kivezette öcsését a szatmári vasuti hidra, hogy onnét a Szamosba lökje. A végzetes pillanatban azonban Elemér őt szivar-kával kínálta meg, mire megsajnálta és nem hajtotta végre a szándékát.

Egy más alkalommal, midőn Papp Gyulához mentek Udvariba, Papp Béla egy üveg mérget adott át Zoltánnak, azon utasítással, hogy ha apja a pincezébe borért küldi, azt öntse a borba. Miután azonban akkor Papp Gyulának vendégei voltak, Zoltán ezt nem merte megtenni.

Ebből a méreghől készítette aztán Papp Zoltán

azt a folyadékot, melyet öcscse Endre lakásán pálinka helyett megivott és melytől rosszul lett.

III. Az ítélet.

Az országszer te nagy feltűnést keltett bűnügyben a szatmári kir. törvényszék 1900. évi május hó 23-án fejezte be a végtárgyalást, melynek befejezte után a következő ítéletet hozta:

«Zsoldics Mihály vádlott, az esküdtszék határozata alapján, a büntető törvény 278. §-ába ütköző gyilkosság büntetében, mint tettes;

Papp Béla vádlott pedig a btk. 278. §-ában meghatározott gyilkosság büntetében, a btk. 69. §. 1. pontja értelmében, mint felbujtó;

Papp Zoltán vádlott pedig ugyanazon gyilkosság büntetében, mint a btk. 69. §. 2. pontja szerinti bűnsegéd, bűnösnek mondatik ki, és ezért:

Zsoldics Mihály és Papp Béla vádlottak — a btk. 278. és 71. §-ai alapján — kötélt általi halálbüntetésre;

Papp Zoltán vádlott pedig — a btk. 278., 72. és 66. §-ai alapján — 8, azaz nyolcz évi fegyházra, mint főbüntetésre s a btk. 289. §-a alapján, a szabadságvesztés-büntetés kiállításától számított 5, azaz ötévi hivatalvesztésre, mint mellékbüntetésre ítéltetett.

A magy. kir. Curiának 1900 szeptember hó 13-án 8940/1900. b) szám alatt hozott ítéletével a törvényszék ítéletét helybenhagyta Zsoldics Mihály halálbüntetése azonban legfelsőbb kegyelemből életfogytiglani fegyházbüntetésre változtatott át.

IV. A kivégzés.

A legfelsőbb bíróság ítéletét, miután Papp Bélára vonatkozó kegyelmi kérvényt ő felsége elvetette, 1900 november 20-án hirdette ki a szatmári kir. törvényszék a foglyok előtt.

Papp Bélát az egy évi fogház és a lelkiismeret mardosásai nagyon megviselték. Lesoványodott ar-

czának szemgödreiben csak mélyen benülő nagy szemei és ezeknek élénk fénye emlékeztettek még az egykori daliás huszárhadnagyra és gavallérra. A fogházfelügyelő hívására, ki elővezetésével megbízott, Papp Béla nagyon izgatott lett és minden rábeszélés daczára csak a legkomolyabb eszközökkel volt rávehető, hogy az ítélethirdetésre menjen. Zsoldics Mihály, a mint a törvényszék előtt leendő megjelenésre felszólították, megremegett, sápadt arca még halaványabb lett és emigy fohászkozott: Ó Uram Teremtőm, segíts meg. Papp Zoltán a hirt egykedvűen, az őt jellemző cynizmussal fogadta.

A törvényszék elnöke a foglyok előtt az ítéletet kihirdetvén, Papp Bélát, kit a váratlan eredmény teljesen megtört, intette, hogy szálljon magába és forduljon Istenhez, kitől sohasem lett volna szabad eltérnie.

Papp Béla még a siralomházban sem tanúsított bűnbánatot és magába szállást és annak mutatkozott, a ki volt, t. i. egy megrögzött gazember. A melléje rendelt lelkész vigasz-szavait eleinte azzal utasította vissza, hogy lelki vigaszra nincs szüksége, tisztában van ő testével, lelkével egyaránt. Utolsó kívánságaként kifejezte, hogy a mikor felakasztják, fényképezzék le és küldjék a fényképet atyjának. Midőn pedig tudatták vele, hogy ily kívánságot nem teljesíthetnek, kijelentette, hogy végrendelkezni óhajt s annak értelmében azt a kötelet, melylyel felakasztják, atyjának hagyja.

Este felé az elítélt mindjobban megtört és a lelkész magához kéretvén, fel vette az urvacsoráját. Ismerőseitől a következő levélben búcsúzott el:

Isten veletek!

A hosszú kínoknak és szenvedéseknek, miket elviselnem kellett, — mire ezt a pár sort olvassatok — már vége. Nagyot vétkeztem; megbocsáthatlant mindazok ellen, kik szerettek, kik velem barátságban voltak; de mindnyájatokhoz van egy ké-

résem most, midőn a könyörülő halál eljött, (bármily rút alakban) s megszabadított. Emlékeitekben egy kicsinyke kis helyt hagyjatok s ha lehetséges, bocsássatok meg s ne engem sajnáljon az, a ki közületek tán sajnál, hanem azt a szegény áldott jó Anyámat!

Isten veletek! Már ezt a más világról küldöm.

Papp Béla.

Egy imakönyv tiszta lapjára a következő sorokat jegyezte fel:

Holnap ilyenkor már a levegőben lógok

De csak testileg.

Lelkem száll . . . száll . . . száll hozzátok,

Kiket szerettem.

Tartsd meg emlékezetedben életedben.

Gondolj reám. 1900 nov. 21.

Papp Béla.

Papp Béla az egész éjjelt virrasztva töltötte. Reggel felé nagyon izgatott lett, papírszeletekre mindenfelét irkált s elbúcsúzott fiától is irván: Béczi, édes kicsi gyermekem reád emlékezem. Talán nem is fogod tudni, ki volt az atyád.

Utolsó öröme a szerencsétlen nyomorultnak az volt, hogy saját ruhájában állhatott a bitó alá.

A szomorú dráma végjelenete a szatmári kir. törvényszék udvarán játszódott le. Papp Bélát 1900 november hó 23-án reggel 7 órakor felakasztották.

V. Végző.

A szatmári bérgyilkosság kiderítésében fényes tanujelét látjuk a kötelességérzetnek, a szolgálat iránti odaadó buzgalomnak, törhetetlen kitartással párosult leleményességnek és a szakismeretek helyes alkalmazásának. Ezen kiváló katonai erények tették lehetővé, hogy egy nemcsak az országban, hanem messze földön általános feltűnést keltett ocsmány bűntény napfényre került s annak tettesei

méltó bűnhődésüket elvehették. A szatmári bérgyilkosság kiderítése méltán sorakozhatik a csendőrség által eddig kivívott hasonló szép eredményekhez, újabb babérlomb azon koszorúban, mely intézményünk köré fonódik. A fent leirtakhoz hasonló eredményes működés biztosítja intézményünk részére a hatóságok és a lakosság elismerését és bizalmát, egyuttal biztosítéka a multak fényes tradícióinak is.

A jelen esetben annál nagyobb a csendőrség érdeme, mert a tett Szatmár sz. kir. város, tehát nem a csendőrség felügyeletére bízott területen — követtezett el, ennél fogva a bűntény felderítése szorosan véve nem is volt a csendőrség szolgálati kötelessége.

Teutschländer Hugó őrmester azonban mélyen átértett kötelességtudásból ennek daczára magára vállalta a súlyos fáradsalmakkal járó rejtélyes bűntény nyomozását és ez által tanujelét adta annak, hogy kellő kitartás mellett és a szükséges szakismeretek birtokában a legrejtélyesebb és legbonyolultabb esetek is felderíthetők és ez által a megsértett jogrendnek elégtétel szolgáltatható.

A honvédelmi minister úr Ö Nagyméltósága ezen kiváló altiszt érdemeit méltánylandó, őt ministeri dícsérő okirattal tüntette ki, a belügyminister úr Ö Nagyméltósága pedig 400 korona jutalomdíjban részesítette.

Csendőrök!

A fenti eset követendő példát mutasson, hogy hasonosetek előfordultával csüggedést nem ismerve, lankadatlan buzgalommal és kitartással működve hasonló szép eredmények elérésére törekedjete és akkor a siker és az elismerés sem fog késni, mert a becsületes munka megtermi a maga gyümölcsét: a babért.

A nyomozásnál fölmerülő és megoldandó kérdések, tekintettel a nyomozás irányára s a bűncselekmények minősülésére.

Az 1900. évi zsebkönyvünkben hasonló ezim alatt megkezdett cikksorozat folytatásaként alább adjuk azon legfontosabb kérdéseket, a melyek a pénzhamisítás eseteinek nyomozásával állanak összefüggésben. (1878. V. t. cz. Btkv. a büntettek és vétségekről 203—212. §§.)

A pénzhamisítás.

Btkv. 203. §. *A pénzhamisítás büntetést követi el: a ki azon célból, hogy az valódi, illetőleg teljes értékű pénz gyanánt forgalomba tétessék, bel- vagy külföldön folyamaiban levő:*

1. fém- vagy papírpénzt utanoz, vagy utánosztat;
2. valódi fém- vagy papírpénzen olyan változást eszközöl, vagy eszközöltet, hogy az nagyobb értékűnek látszassék;
3. valódi arany- vagy ezüstpénz fémtartalmát bármi módon csökkenti vagy csökkenteti.

Ugyanezen büntetést követi el az is, a ki a forgalmon kívül helyezett pénzen, a fentebb említett célból olyan változásokat eszközöl, vagy eszközöltet, hogy az még forgalomban levőnek látszassék.

Btkv. 204. §. *A pénzhamisítás az előbbi szakasz 1. és 2. pontjának, ugyszintén a forgalmon kívül helyezett pénz megváltoztatásának eseteiben: öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal, a 3. pontban megjelölt esetben pedig: öt évig terjedhető börtönnel büntetendő.*

Ha azonban az előbbi szakaszban megjelölt cselekménynek tárgyát váltópénz, vagy azt pótló papírpénz képezi: a cselekmény vétséget képez, és hat hónaptól három évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

A kizérlet büntetés alá esik.

1. A cselekmény tehát a szerint, a mint a pénzhamisítás tárgya váltópénz (azt pótló papírpénz) vagy nem, vétséget vagy büntetést képez.

2. Mikor, hol követtetett el a cselekmény?

3. Tényleg azon célból követtetett el a pénzhamisítás, hogy a hamis, vagy hamisított pénz forgalomba tétessék? (Mert ha a pénz meghamisítása nem ezen célból történt, úgy a cselekmény csak kihágást képez. 1879: XL. t.-cz. IV. fejezete.)

4. Minő eszközökkel és anyagból, és hogyan követtetett el a pénzhamisítás?

5. A valamely állam kormánya, avagy *arra jogosított* közpénztár, község, társulat, szövetkezet, testület vagy magános által kibocsátott bemutatóra szóló, nyomtatott kötelezvények, bankjegyek, részvények, ezeket pótló ideiglenes részvényjegyek, utalványok vagy nyugták, valamint ezen papirokhoz tartozó kamat- vagy osztalékszelvények és szelvényi utalványok, úgyszintén a magyar kormány vagy valamely magyar közpénztár által közrebocsátott névre szóló kötelezvények, ezek kamatszelvevényei és szelvényutalványai a *papírpénzzel egyenlőnek* tekintetvén, a cselekmény tárgyát nem-e ezek egyike képezte? 210., 211. §§.

6. A hamis vagy hamisított pénz olyan volt-e, hogy azzal normalis elméjű és látóképeségű egyén közönséges óvatosság mellett reászedhető volt? (Mert ellenkező esetben csak kihágás. 1879: XL. t.-cz. 59. §. ha pedig a forgalombahozatal valamely mellékkörülménynek, pl. sötétség, a másik egyénnek nagyfokú gondatlansága stb. kiaknázásával történt, úgy csalás forog fenn.)

7. Forgalomba hozatott-e a hamisítvány, s ha igen, mikor ismertetett fel annak hamisított volta? A továbbadásakor-e vagy már csak azután? Mert előbbi esetben, a forgalombahozatal nem sikerülvén, a cselekménynek csak kísérlete forog fenn.

8. Ha a hamis vagy hamisított pénzt nem a készítő szándékozott forgalomba hozni, vajjon tudta-e a készítő, hogy a hamisítvány a forgalomba hozatal céljából rendeltetett meg nála?

9. Ha a terhelt az előállított hamisítvány töké-

letlensége miatt a további hamisítványtól elállott, vajjon az általa használt eszköz, gép tényleg alkalmatlan volt-e forgalomba hozható hamisítványok előállítására? Ez esetben ugyanis a pénzhamisításnak csak kísérlete forog fenn.

10. Nem-e forog fenn felbujtás esete? (Btkv. 69. §. 1. pont. Felbujtó.)

11. A pénzhamisítás tárgyát váltópénz vagyis a pénznem egységének (nálunk jelenleg 1 korona) felváltására szolgáló pénz (nálunk jelenleg 1, 5, 10 és 20 fillér) képezte-e?

12. Van-e a pénzhamisításnak *bűnrészes*e, vagyis olyan egyén, ki a cselekmény elkövetésében tettelesen ugyan nem vett részt, de azt szándékosan elősegítette? (Btkv. 69. §. 2. pont. Bűnsegéd.)

13. Hány éves volt a terhelt? Mult-e már 12 éves? Ha igen, 16. életévét túlhaladta-e már? Birt-e a cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással? (Btkv. 84. §. Beszámítást kizáró, vagy enyhítő okok.)

Btkv. 205. §. *A 203. §-ban meghatározott büntett elkövetésére irányzott szövetség (132. §.), ha ahhoz előkészületi cselekmény is járul, három hónapig terjedhető fogsággal büntetetik.*

1. A cselekmény *vétséget* képez.

2. Mikor, hol jött létre a szövetség?

3. Tényleg a 203. §-ban meghatározott, tehát a pénzhamisítás *büntettének* elkövetésére irányult-e a szövetség? (Mert ha a szövetség váltópénz hamisítására irányult, ez a pénzhamisításnak *vétségét* képezvén, ez a §. nem alkalmazható.)

4. Tényleg létre jött-e a szövetség, azaz többen előlegesen megegyeztek-e a pénzhamisításra nézve, s elkövetett-e már a szövetség vagy annak valamelyik tagja által a pénzhamisításhoz szükséges valamely és minő előkészítő cselekmény? (pl. gépek, eszközök vásárlása, előállítása).

5. A szövetség létrejöttét vagy az előkészítő cselekmény elkövetését szándékosan előmozdította, vagy

könnyítette-e valaki? (Btkv. 69. §. 2. p. Bűnsegéd.)

6. Hány évesek voltak a szövetség tagjai? Elmultak-e már 12 évesek? S ha igen, 16-ik életévüket túlhaladták-e már? Birtak-e a cselekményük bűnösségének felismerésére szükséges belátással? (Btkv. 84. §. Beszámítást kizáró vagy enyhítő okok.)

A hamis pénz forgalomba hozatala.

Btkv. 206. §. *A 201. §-ban meghatározott megkülönböztetés szerint az ott megállapított büntetéssel büntetendő az is:*

1. *a ki az általa, de nem a 203. §-ban megjelölt célból készített hamis vagy hamisított pénzt forgalomba hozza;*

2. *a ki a tettessel vagy ennek részesével egyetértve, hamis vagy hamisított pénzt, forgalomba hozatal céljából behoz, átvesz, vagy megszerez.*

1. A cselekménya szerint, a mint annaktárgyát váltópénz képezi vagy nem, vétséget vagy büntettet képez.

2. Mikor és hol követtetett el a cselekmény?

3. Minő eszközökkel és anyagból, és hogyan követtetett el a pénzhamisítás?

4. A valamely állam kormányja, avagy arra jogositott közpénztár, község, társulat, szervezet, testület vagy magános által kibocsátott bemutatóra szóló, nyomtatott kötelezvények, bankjegyek, részvények, ezeket pótló ideiglenes részvényjegyek, utalványok vagy nyugták, valamint ezen papirokhöz tartozó kamat- vagy osztalékszolvények és szolvényi utalványok, úgyszintén a magyar kormány vagy valamely magyar közpénztár által közrebocsátott névre szóló kötelezvények, ezek kamatszolvényei és szolvényutalványai a *papirpénzzel egyenlőnek* tekintetvén, a cselekmény tárgyát nem-e ezek egyike képezte? 210., 211. §§.

5. A hamis vagy hamisított pénzt tényleg a forgalomba hozó egyén készítette-e? (Mert ellenkező esetben a hamis pénz csalárd használata forog fenn. 207. §.)

6. A hamis vagy hamisított pénz készítőjének a

készítéskor tényleg nem volt-e szándékában az általa készített pénzt forgalomba hozni s e szándéka vajjon tényleg csak az elkészítés után keletkezett-e?

7. A hamis vagy hamisított pénz olyan volt-e, hogy azzal normalis elméjű és látóképességű egyén közönséges óvatosság mellett rászédhető volt? (Mert ellenkező esetben csak kihágás, 1879: XL. t.-ezikk 59. §., ha pedig a forgalomba hozatal valamely mellékkörülménynek, pl. sötétség, a másik egyénnek nagyfokú gondatlansága, stb. kiaknázásával történt, úgy csalás forog fenn.)

8. Tényleg forgalomba hozatott-e a hamisítvány, s ha igen, mikor ismertetett fel annak hamisított volta? A továbbadáskor-e, vagy már csak azután? (Mert előbbi esetben a forgalombahozatal nem sikerülvén, a cselekménynek csak kísérlete forog fenn.)

9. A forgalombahozatal céljából hamis vagy hamisított pénzt átvevő egyén tényleg egyetértett-e a terhelttel (a hamisítvány készítőjével) vagy a pénzhamisítás részesével?

10. A terhelt a hamisítványt behozta, (külföldről) átvette, vagy megszerezte-e? Ez utóbbi esetben mily ellenérték ellenében?

11. A behozatal, átvétel vagy megszerzés célja tényleg a hamisítvány forgalombahozatala volt-e?

12. Nem-e forog fenn felbujtás esete? (Btkv. 69. §. 1. pont. Felbujtó.)

13. A cselekmény elkövetését szándékosan előmozdította, vagy könnyítette-e valaki? (Btkv. 69. §. 2. pont. Bünsegéd.)

14. Hány éves volt a terhelt? Múlt-e már 12 éves? Ha igen, 16. életévét túlhaladta-e már? Birt-e a cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással? (Btkv. 84. §. Beszámítást kizáró vagy enyhítő okok.)

A hamis pénz csalárd használata.

Btkv. 207. §. *A hamis vagy hamisított pénz csalárd használatának büntetett követi el: a ki a 203.*

és 206. §§-ban meghatározott eseteken kívül, hamis vagy hamisított pénzt, valódi, illetőleg teljes értékű gyanánt forgalomba hoz.

Ha pedig hamis, vagy hamisított váltópénz, vagy azt pótló papírpénz hozatik forgalomba: a cselekmény vétséget képez, melynek kísérlete is büntetendő.

1. A cselekmény a szerint, a mint annak tárgyát váltópénz képezi vagy sem, vétséget vagy büntettet képez.

2. Hol és mikor követtetett el a cselekmény? és minő hamisítvány képezte a cselekmény tárgyát?

3. A valamely állam kormánya, avagy *arra jogositott* közpénztár, község, társulat, szövetség, testület vagy magános által kibocsátott bemutatóra szóló, nyomtatott kötelezvények, bankjegyek, részvények, ezeket pótló ideiglenes részvényjegyek, utalványok vagy nyugták, valamint ezen papirokhoz tartozó kamat- vagy osztalékszervények és szervényi utalványok, úgyszintén a magyar kormány vagy valamely magyar közpénztár által közrebocsátott névre szóló kötelezvények, ezek kamatszervényei és szervényutalványai a *papírpénzzel egyenlőnek* tekintetvén, a cselekmény tárgyát nem-e ezek egyike képezte? 210., 211. §§.

4. A hamisítványt nem-e a forgalombahozó készítette, hamisította, vagy rendelte, avagy a készítővel s annak társaival nem-e értettegyet? (Mert ez esetekben vagy a 203. §-ban körülírt pénzhamisítás vagy a hamis pénz forgalombahozatala (206. §.) forogna fenn.)

5. A hamis vagy hamisított pénz olyan volt-e, hogy azzal normalis elméjű és látóképességű egyén közönséges óvatosság mellett rászédhető volt. (Mert ellenkező esetben csak kihágás, 1879. XL. t.-cz. 59. §., ha pedig a forgalombahozatal valamely mellékkörülménynek, pl. sötétség, a másik egyénnek nagyfokú gondatlansága stb. kiaknázásával történt, úgy csalás forog fenn.)

6. Tényleg forgalomba hozatott-e a hamisítvány, s ha igen, mikor ismertetett fel annak hamis

volta? A továbbadáskor-e, vagy csak azután? (Bár ez esetben a cselekmény, ha annak tárgyát nem váltópénz képezi, akkor is befejezettnek tekintetik, ha a hamis pénzt a megkinált egyén nem fogadta is el, 1883. évi 9315. számú kuriai döntvény.)

7. Tényleg tudta-e a terhelt, hogy a kérdéses pénz hamis vagy hamisított?

8. Hogyan jutott a forgalomba hozó egyén a hamisítványok birtokába? (Találta, lopta vagy mint hamisítványt kapta.) Nem-e fizetés, felváltás közben vagy egyébként mint valódit kapta a hamisítványt? (Mert ez esetben a hamis pénz kiadása forog fenn. 209. §.)

9. Nem-e forog fenn felbujtás esete? (Btkv. 69. §. 1. pont. Felbujtó.)

10. A cselekmény elkövetését szándékosan előmozdította vagy könnyítette-e valaki? (Btkv. 69. §. 2. p. Bünsegéd.)

11. Hány éves volt a terhelt? Mult-e már 12 éves? Ha igen, 16. életévét túlhaladta-e már? Birt-e cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással. (Btkv. 84. Beszámítást kizáró vagy enyhítő okok.)

A hamis pénz kiadása.

Btkv. 209. §. *A ki valódi pénz gyanánt kapott hamis vagy hamisított pénzt valódi, illetőleg teljes értékű pénz gyanánt tudva tesz forgalomba: hamis pénz kiadásának vét.égét követi el, és hat hónapig terjedhető fogházzal és ezer forintig terjedhető pénz-büntetéssel büntetetik.*

A kísérlet büntetendő.

1. Hol és mikor követtetett el a cselekmény? Minő hamisítvány képezte a cselekmény tárgyát?

2. A valamely állam kormánya, avagy arra jogosított közpénztár, község, társulat, szövetség, testület vagy magános által kibocsátott bemutatóra szóló, nyomtatott kötelezvények, bankjegyek, részvények, ezeket pótló ideiglenes részvényjegyek, utalványok vagy nyugták, valamint ezen papirokhoz

tartozó kamat- vagy osztalékszelvevények és szelvevényi utalványok, úgyszintén a magyar kormány vagy valamely magyar közpénztár által közrebocsátott névre szóló kötelezvények, ezek kamatszelvevényei és szelvevényutalványai a *papírpénzzel egyenlőnek* tekintetvén, a cselekmény tárgyát nem-e ezek egyike képezte? 210., 211. §§.

3. A hamis vagy hamisított pénz olyan volt-e, hogy azzal normális elméjű és látóképeségű egyén közönséges óvatosság mellett reászedhető volt? Mert ellenkező esetben kihágás, 1879. XL. t.-cz. 59. §., ha pedig a forgalombahozatal valamely mellékkörülménynek, pl. sötétség, a másik egyénnek nagyfokú gondatlansága stb. kiaknázásával történt, úgy család forog fenn.)

4. Tényleg forgalomba hozatott-e a hamisítvány, s ha igen, mikor ismertetett fel annak hamis volta? A továbbadáskor-e vagy csak ezután? (Mert előbbi esetben a forgalombahozatal nem sikerülvén, a cselekménynek csak kísérlete forog fenn.)

5. Tényleg tudta-e a forgalombahozó, hogy a kérdéses pénz hamis vagy hamisított?

6. Tényleg valódi pénz gyanánt (fizetés, felváltás stb. közben) jutott-e a hamisítvány a terheltnek birtokába? Nem-e találta, lopta, vagy mint hamisítványt kapta? (Mert ez esetekben a hamis pénz csalárd használata forogna fenn. 207. §.)

7. Nem-e forog fenn felbujtás esete? Btkv. 69. §. 1. p. Felbujtó.)

8. A cselekmény elkövetését szándékosan előmozdította, vagy könnyítette-e valaki? (Btkv. 69. §. 2. p. Bünsegéd.)

9. Hány éves volt a terhelt? Mult-e már 12 éves? Ha igen, 16. életévét túlhaladta-e már? Birt-e a cselekménye bűnösségének felismerésére szükséges belátással? (Btkv. 84. §. Beszámítást kizáró vagy enyhítő okok.)

Tevékenységi kimutatás

a csendőrkerületekben az 1900. évben teljesített
közbiztonsági szolgálatokról.

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben						
Fel ségsértés:							
előfordult } eset	3	1	1	.	3	1	9
kiderített } eset	3	1	1	.	3	1	9
elfogott } egyén	.	.	.	.	1	.	1
feljelenített } egyén	3	1	1	.	2	1	8
A király, a királyi ház tagjainak bántalmazása, a király megsértése:							
előfordult } eset	1	1	4	3	2	.	11
kiderített } eset	1	1	4	3	2	.	11
elfogott } egyén	.	.	2	.	1	.	3
feljelenített } egyén	1	1	2	3	1	.	8
A hűtlenség:							
előfordult } eset	.	.	.	.	.	.	.
kiderített } eset	.	.	.	.	.	.	.
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelenített } egyén	.	.	.	.	.	.	.
A lázadás:							
előfordult } eset	.	.	.	.	.	1	1
kiderített } eset	.	.	.	.	.	1	1
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	1	1
feljelenített } egyén	.	.	.	.	.	1	1
A hatóságok, országgyűlési tagok, vagy hatósági közegek elleni erőszak:							
előfordult } eset	76	48	42	92	65	43	366
kiderített } eset	76	48	40	92	65	43	362
elfogott } egyén	31	3	4	12	14	19	83
feljelenített } egyén	173	90	99	179	166	96	803

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben						
Az alkotmány, a törvény, a hatóságok vagy hatósági közegek elleni erőszak:							
előfordult } eset	3	1	8	7	5	4	28
kiderített } eset	3	1	8	6	5	4	27
elfogott } egyén	1	.	1	.	1	.	3
feljelenített } egyén	6	31	18	15	7	8	85
A magánosok elleni erőszak:							
előfordult } eset	21	4	17	30	15	14	101
kiderített } eset	21	4	17	30	15	14	101
elfogott } egyén	7	.	2	5	2	1	17
feljelenített } egyén	65	32	34	137	62	59	389
A polgárok választási joga ellen elkövetett büntettek és vétségek:							
előfordult } eset	.	.	1	.	.	1	2
kiderített } eset	.	.	1	.	.	1	2
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelenített } egyén	.	.	27	.	.	7	34
A valás és annak szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségek:							
előfordult } eset	3	2	7	10	5	3	30
kiderített } eset	3	2	7	10	5	3	30
elfogott } egyén	18	3	15	27	1	.	1
feljelenített } egyén	18	3	15	27	22	19	104
A személyes szabadságnak, a házjognak, továbbá a levél- és táviratitoknak közhivatalnok általi megsértése:							
előfordult } eset	1	2	4	2	.	2	11
kiderített } eset	1	2	4	2	.	2	11
elfogott } egyén	.	1	1	.	.	.	2
feljelenített } egyén	1	6	6	17	.	3	33

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu esendörkerületben						
A pénzhamisítás:							
előfordult	39	30	21	8	3	20	121
kiderített	37	30	21	8	3	18	117
elfogott	13	21	11	6	.	9	60
feljelentett	50	44	34	15	4	30	177
A hamis tanulás és hamis eskü:							
előfordult	1	3	4	1	2	1	12
kiderített	1	3	4	1	2	1	12
elfogott	.	.	.	.	.	.	2
feljelentett	1	4	5	3	2	1	16
A hamis vád:							
előfordult	5	3	5	4	1	6	24
kiderített	5	3	5	4	1	6	24
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	6	4	6	4	1	8	29
A szemérem elleni büntettek és vétségek:							
előfordult	50	58	44	59	47	61	319
kiderített	50	56	44	58	46	59	313
elfogott	5	10	8	5	13	6	47
feljelentett	74	10	58	60	43	80	327
Kettős házasság:							
előfordult	.	.	1	.	.	.	1
kiderített	.	.	1	.	.	.	1
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	.	.	1	.	.	.	1
A családi állásra vonatkozó büntettek és vétségek:							
előfordult	3	.	7	2	.	2	14
kiderített	3	.	7	2	.	2	14
elfogott	.	.	2	.	.	1	3
feljelentett	3	.	6	3	.	2	14

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu esendörkerületben						
A rágalmazás és becsületsértés							
előfordult	50	71	98	66	78	56	419
kiderített	50	71	98	65	78	56	418
elfogott	.	1	3	.	3	.	7
feljelentett	60	83	121	81	92	62	499
Az ember élete elleni büntettek és vétségek:							
előfordult	234	280	274	234	223	203	1457
kiderített	228	261	257	225	212	200	1383
elfogott	96	156	164	88	86	95	685
feljelentett	211	206	219	183	193	169	1181
A párviadal:							
előfordult	6	2	3	4	6	6	27
kiderített	6	2	3	4	6	6	27
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	12	4	10	12	12	13	63
A testi sértés:							
előfordult	1998	1466	1661	2612	1238	1435	10410
kiderített	1994	1442	1654	2589	1225	1384	10288
elfogott	112	78	78	102	87	108	565
feljelentett	2990	2099	2779	4136	1883	2320	16207
A közegészség elleni büntettek és vétségek:							
előfordult	14	1	10	18	25	2	70
kiderített	14	1	10	15	25	2	67
elfogott	.	.	.	3	5	.	8
feljelentett	46	1	13	23	41	2	129
A személyes szabadságnak megsértése magán-személyek által:							
előfordult	11	12	4	1	.	1	29
kiderített	11	12	4	1	.	1	29
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	11	30	9	1	.	1	52

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben						
A levél- és távsürgönytitok megsértése:							
előfordult	1	.	1	2	.	3	7
kiderített	1	.	1	2	.	2	6
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	1	.	1	3	.	2	7
A titok tiltott felfedezése:							
előfordult	.	.	.	.	.	.	.
kiderített	.	.	.	.	.	.	.
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	.	.	.	.	.	.	.
A magánlak megsértése magánszemélyek által:							
előfordult	104	60	115	151	76	77	583
kiderített	104	60	115	151	76	73	579
elfogott	5	2	.	3	7	12	29
feljelentett	164	88	210	255	161	135	1013
A lopás:							
előfordult	3846	3425	4204	4004	3534	3320	22333
kiderített	3517	2326	3330	3067	2678	2593	17511
elfogott	420	397	570	470	560	819	3236
feljelentett	4608	2996	3589	3952	3062	2511	20718
A rablás és zsarolás:							
előfordult	179	147	242	211	106	72	957
kiderített	168	132	148	186	92	62	787
elfogott	79	61	121	68	52	54	435
feljelentett	201	146	157	232	145	35	916
A sikkasztás, zártörés és hűtlen kezelés:							
előfordult	75	67	108	64	44	59	417
kiderített	73	64	106	61	44	58	406
elfogott	5	8	14	7	2	12	48
feljelentett	77	63	108	66	53	19	386
A jogtalan elsajátítás:							
előfordult	101	76	154	112	89	71	603
kiderített	99	73	150	104	88	70	584
elfogott	2	.	1	1	1	.	5
feljelentett	134	97	198	126	110	84	749

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben						
Az orgazdaság és bűnpártolás:							
előfordult	294	208	272	223	391	400	1788
kiderített	292	206	272	223	391	400	1784
elfogott	14	16	7	4	2	6	49
feljelentett	432	247	450	323	583	507	2542
A család:							
előfordult	89	104	149	136	55	90	623
kiderített	87	98	145	130	52	86	598
elfogott	11	30	18	13	11	22	105
feljelentett	98	108	164	134	50	69	623
Okirat-hamisítás:							
előfordult	19	12	24	37	12	43	147
kiderített	19	12	24	37	12	43	147
elfogott	5	8	8	2	1	10	34
feljelentett	25	13	22	48	11	12	131
Orvosi és községi hamis bizonyítványok kiállítása és használása:							
előfordult	.	.	.	.	.	.	.
kiderített	.	.	.	.	.	.	.
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	.	.	.	.	.	.	.
Bélyeghamisítás:							
előfordult	.	1	.	.	.	.	1
kiderített	.	.	.	.	.	.	.
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	.	.	.	.	.	.	.
Csalárd és vétkes bukás:							
előfordult	1	.	1	.	2	.	4
kiderített	1	.	1	.	2	.	4
elfogott	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett	1	.	1	.	3	.	5
Más vagyonának meg- rongálása:							
előfordult	329	184	280	288	181	184	1446
kiderített	322	162	274	270	165	179	1372
elfogott	7	1	5	2	10	7	32
feljelentett	587	247	456	571	359	368	2588

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Összesen
	számu csendőrkerületben						
A gyújtogatás:							
előfordult } eset	1434	1819	1494	1366	1659	1369	9141
kiderített } eset	1112	1203	1116	674	968	791	5882
elfogott } egyén	39	13	21	28	22	30	153
feljelentett } egyén	1307	1454	969	727	1068	983	6508
Vízáradás okozás:							
előfordult } eset	2	.	44	.	2	1	49
kiderített } eset	2	.	44	.	2	1	49
elfogott } egyén	.	.	57	.	6	1	64
feljelentett } egyén	.	.	57	.	6	1	64
Vaspályák, hajók, táv-irdák megrongálása és egyéb közbizt. veszélyes cselekmények:							
előfordult } eset	16	12	15	5	10	8	66
kiderített } eset	14	9	15	4	9	4	55
elfogott } egyén	.	.	2	.	.	.	2
feljelentett } egyén	28	15	25	11	13	5	97
A foglyok megszöktetése:							
előfordult } eset	.	1	.	1	1	.	3
kiderített } eset	.	1	.	1	1	.	3
elfogott } egyén	.	.	.	1	3	.	6
feljelentett } egyén	.	2	.	1	3	.	6
A fegyveres erő elleni büntettek és vétségek:							
előfordult } eset	52	2	25	12	1	13	105
kiderített } eset	52	2	25	12	1	13	105
elfogott } egyén	40	3	22	6	1	12	84
feljelentett } egyén	12	.	6	6	.	1	25
A hivatali és ügyvédi büntettek és vétségek:							
előfordult } eset	3	2	2	2	2	2	13
kiderített } eset	3	2	2	2	2	2	13
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	3	2	3	5	2	2	17

A büntettek és vétségek megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Összesen
	számu csendőrkerületben						
Az állam elleni kihágások:							
előfordult } eset	8	3	15	11	1	5	43
kiderített } eset	8	3	5	11	1	5	33
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	1	1
feljelentett } egyén	12	3	34	37	2	4	92
A hatóságok és a közcsend elleni kihágások:							
előfordult } eset	311	144	283	303	162	310	1513
kiderített } eset	311	144	283	300	162	310	1510
elfogott } egyén	3	3	.	5	6	1	18
feljelentett } egyén	615	377	761	943	389	918	4003
A vallás és annak szabad gyakorlata elleni kihágások:							
előfordult } eset	11	1	3	96	51	28	190
kiderített } eset	11	1	3	96	51	28	190
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	26	2	10	132	144	181	495
Pénz és értékpapírok hamisítására vonatkozó kihágások:							
előfordult } eset	2	8	1	1	.	.	12
kiderített } eset	1	8	1	1	.	.	11
elfogott } egyén	.	2	.	.	.	.	2
feljelentett } egyén	1	11	1	1	.	.	14
A családi állás elleni kihágások:							
előfordult } eset	.	1	1	1	2	.	5
kiderített } eset	.	1	1	1	2	.	5
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	.	1	3	1	2	.	7
A közbiztonság elleni kihágások:							
előfordult } eset	1193	432	810	387	1109	1823	5754
kiderített } eset	1193	431	810	386	1109	1722	5651
elfogott } egyén	1159	392	1653	540	687	1046	5471
feljelentett } egyén	624	442	298	132	514	2084	4094

A kihágások megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Összesen
	számu csendőrkerületben						
A közrend és közszemérem elleni kihágások:							
előfordult	1882	1482	2183	2024	2448	1896	1191
kiderített	1882	1478	2183	2022	2448	1896	1190
elfogott	5	5	13	15	62	36	136
feljelentett	3500	2805	4009	6510	4335	4260	25419
Szerencsejáték által elkövetett kihágások:							
előfordult	83	89	117	44	104	90	527
kiderített	83	89	117	44	104	90	527
elfogott	3	3	.	.	.	6	12
feljelentett	354	320	365	209	232	297	1777
A közegészség és testi épség elleni kihágások:							
előfordult	1452	1991	1894	1553	1413	968	9271
kiderített	1452	1979	1894	1549	1413	967	9254
elfogott	2	.	12	.	6	4	24
feljelentett	2425	3913	2685	2423	2373	1787	15606
A tulajdon elleni kihágások:							
előfordult	295	658	567	1055	2656	889	6120
kiderített	295	651	567	1046	2650	888	6097
elfogott	3	11	4	1	43	4	66
feljelentett	509	1220	952	2232	3939	3469	12321

A külön törvények által megállapított kihágások megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Összesen
	számu csendőrkerületben						
Erdei kihágások:							
előfordult	162	112	161	75	234	65	809
kiderített	162	108	161	75	234	65	809
elfogott	7	4	.	.	.	.	16
feljelentett	268	193	279	159	307	202	1418
Halászati kihágások:							
előfordult	487	386	311	171	247	149	1751
kiderített	487	385	306	166	247	149	1751
elfogott	.	12	1	.	1	1	15
feljelentett	908	706	491	381	353	409	2858
Mezőrendőri kihágások:							
előfordult	263	367	722	342	438	384	2516
kiderített	261	341	721	240	438	380	2381
elfogott	8	.	5	9	.	.	22
feljelentett	542	713	1082	508	521	814	4180
Vadászati kihágások:							
előfordult	973	1102	912	367	291	362	3827
kiderített	793	1100	912	357	291	362	3815
elfogott	.	1	.	1	1	.	3
feljelentett	1084	1858	1237	485	397	504	5565
Vadászattal összefüggő jövedéki kihágások:							
előfordult	46	77	134	84	216	59	616
kiderített	46	77	134	84	216	50	616
elfogott	1	.	2	.	.	.	3
feljelentett	50	123	185	113	258	85	814
Egyéb jövedéki kihágások:							
előfordult	186	241	486	225	.	395	1533
kiderített	186	241	486	225	.	394	1532
elfogott	9	1	6	1	.	.	17
feljelentett	226	421	601	304	.	519	2071
Házalási rendszabály áthágásai:							
előfordult	48	6	42	70	21	53	240
kiderített	48	6	42	70	21	53	240
elfogott	21	2	4	8	11	5	51
feljelentett	31	16	49	70	13	59	238

A külön törvények által megállapított kihágások megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben						
Ut és vámrendőri kihágások:							
előfordult } eset	1578	1931	591	987	1602	1273	7962
kiderített } eset	1578	1926	591	984	1602	1272	7953
elfogott } egyén	14	.	.	.	4	.	18
feljelentett } egyén	2090	2688	844	1571	2112	1899	11204
A vasárnapi munkaszünet megszegése által elkövetett kihágások:							
előfordult } eset	197	30	57	269	159	52	764
kiderített } eset	197	30	57	269	159	52	764
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	388	84	131	599	187	172	1561
Állategészségügyi kihágások:							
előfordult } eset	69	356	159	81	42	250	957
kiderített } eset	69	356	158	81	42	250	956
elfogott } egyén	1	.	3	.	.	.	4
feljelentett } egyén	115	492	203	146	50	486	1492
A selyemtenyésztésre vonatkozó intézkedések megszegése:							
előfordult } eset	.	1	.	.	.	.	1
kiderített } eset	.	1	.	.	.	.	1
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	.	1	.	.	.	.	1
Vizrendőri kihágások:							
előfordult } eset	4	1	6	1	.	.	12
kiderített } eset	4	1	6	1	.	.	12
elfogott } egyén	.	.	1	.	.	.	1
feljelentett } egyén	21	1	5	3	.	.	30
Az ország czimerének engedély nélküli használata:							
előfordult } eset	1	.	.	.	.	.	1
kiderített } eset	1	.	.	.	.	.	1
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	1	.	.	.	.	.	1

A külön törvények által megállapított kihágások megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben						
Ujonzállításeelőli szökés és tiltott nősülés:							
előfordult } eset	15	3	4	17	.	5	44
kiderített } eset	15	3	4	17	.	5	44
elfogott } egyén	12	3	.	13	.	3	31
feljelentett } egyén	4	1	4	5	.	2	16
Káros hatályúlet.kötése által elköv. kihágások:							
előfordult } eset	.	4	.	.	.	.	4
kiderített } eset	.	4	.	.	.	.	4
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	.	4	.	.	.	.	4
Phyloxera elleni óvintézkedések megszegése:							
előfordult } eset	.	.	.	.	.	.	.
kiderített } eset	.	.	.	.	.	.	.
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	.	.	.	.	.	.	.
Kivándorlás közvetítése engedély nélkül:							
előfordult } eset	.	.	.	10	36	9	55
kiderített } eset	.	.	.	10	36	9	55
elfogott } egyén	.	.	.	7	32	.	39
feljelentett } egyén	.	.	.	4	23	38	65
Cseléndrendőri kihágás.:							
előfordult } eset	7	16	11	42	15	20	181
kiderített } eset	7	16	11	42	15	20	111
elfogott } egyén	.	.	.	1	.	.	1
feljelentett } egyén	17	22	11	121	26	26	217
Ministeri rendeletekbe ütköző kihágások:							
előfordult } eset	71	11	25	15	.	26	148
kiderített } eset	71	11	25	15	.	26	148
elfogott } egyén	.	.	.	.	.	.	.
feljelentett } egyén	100	22	51	19	.	53	245
Hatósági szabályrendel. ütköző kihágások:							
előfordult } eset	3084	1355	611	533	1581	3410	10574
kiderített } eset	2978	1352	611	530	1581	3410	10462
elfogott } egyén	1	.	.	1	.	.	2
feljelentett } egyén	4597	4274	849	1338	1843	5022	17923

Az 1900. év folyamán teljesített egyéb szolgálatok.

A különféle szolgálatok megnevezése	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Össze- sen
	számu csendőrkerületben						
Rendes szolgálat	31450	23886	28940	26898	22762	27832	161768
Ellenőrző szolgálat	20960	11772	12851	13943	11821	13055	84402
Nyomozó szolgálat	4405	5182	6080	7034	4755	6969	34425
Helyi járőrszolgálat	17667	8183	9443	10304	11555	10326	67478
Uti járőrszolgálat	4376	3225	4601	4350	1639	5228	23419
Találkozási járőrszolg.	641	672	687	454	790	557	3801
Letartóztatás felszólítás folytán	677	84	128	418	301	126	1734
Segélyszolgálat	2497	2526	1785	2509	1245	1804	12366
Rabkiséret és őrizet	2647	854	1041	1798	1786	1638	9764
Elővezetés	2489	1107	831	2160	2464	2038	11089
Egyéb felszólított szolgálat	4244	608	3639	6521	6279	782	22073
Éjjeli őrk ellenőrzése	49191	42300	36234	59634	38479	57668	283506
Vasuti és hajóügyelet	8728	7328	6647	6429	9361	10899	49392
Vásár- és bucsuügyelet	2034	2040	1965	6829	1891	4284	19043
Nemzetközi indóház és belépő állomási ügyelet	586	.	4	.	.	.	590
Folyamátkelési ügyelet	10	559	61	186	283	561	1660
Fürdőhelyi ügyelet	546	520	535	1105	1391	1900	5997
Határszéli ügyelet	1765	144	30	59	43	152	2193
Határszéli őrházszolg.	1734	228	98	13	.	1	2074
Postafedezet	107	103	86	139	28	58	521
Személyfedezet	25	29	7	58	134	1	254
Hullafedezet	34	4	18	20	4	1	81
Bányaügyelet	706	185	6	956	127	17	1991
Gödöllői királyi lak körüli ügyelet	.	.	365	.	.	.	365
Vasgyárügyelet	11	33	12	631	.	1	688

Táblázat

a m. kir. csendőrlegénység részére a betöltött szolgálati idő után esedékes évenkénti nyugdíjról (összegek koronaértékben).

Betöltött szolgálati idő, év		Csendőr részére							Őrsvezető részére							Őrmester részére						
		h a n a p i							h a n a p i							h a n a p i						
		30	40	50	70	80	90		40	50	60	80	90	100		40	50	60	80	90	100	
-től	-ig	ha szolg. pót-díjat nem élvez							ha szolg. pót-díjat nem élvez							ha szolg. pót-díjat nem élvez						
		fillérnyi szolgálati pót-díjat élvez							fillérnyi szolgálati pót-díjat élvez							fillérnyi szolgálati pót-díjat élvez						
—	10	250	250	300	312	—	—	—	316	316	378	388	—	—	—	382	382	442	456	—	—	—
10	15	250	250	300	312	336	348	—	316	316	378	388	414	—	—	382	382	442	456	480	536	—
15	20	282	282	336	350	378	392	406	356	356	424	438	466	480	492	430	430	498	512	540	552	566
20	25	376	376	448	468	504	522	540	474	474	566	584	620	638	658	574	574	664	682	720	738	756
25	30	470	470	562	584	630	652	676	594	594	708	730	776	798	822	716	716	830	854	898	922	944
30	35	564	564	674	700	756	782	810	712	712	848	876	930	958	986	860	860	996	1024	1078	1106	1134
35	40	658	658	786	818	842	914	946	830	830	990	1022	1086	1118	1150	1002	1002	1162	1194	1258	1290	1322
40	—	752	752	898	934	1008	1044	1080	948	948	1134	1168	1242	1278	1314	1146	1146	1328	1366	1438	1474	1512

Táblázat

a m. kir. csendőrlegénység részére a betöltött szolgálati idő után egyszersmindenkorra szóló végkielégítésekről (az összegek koronaértékben).

Betöltött szolgálati idő, év		Csendőr részére			Őrsvezető részére			Örmester részére					
		ha szolg. pótdíjat nem élvez	ha napi			ha szolg. pótdíjat nem élvez	ha napi			ha szolg. pótdíjat nem élvez	ha napi		
			30	40	50		40	50	60		40	50	60
-tól	-ig	fillérenyi szolgálati pótdíjat élvez			fillérenyi szolgálati pótdíjat élvez			fillérenyi szolgálati pótdíjat élvez					
a 3 évi csendőrségi szolgálati kötelezettség lejártá előtt		185·40	—	—	—	234	—	—	—	282·60	—	—	—
3	5	—	752	—	—	—	959	—	—	—	1146	—	—
5	10	—	1504	1796	1868	—	1898	2262	2336	—	2292	2656	2730